

Sasi - Mahnala

Yleiskaava

Arkeologinen inventointi 2019

Täydennetty ja korjattu 22.11.2020

Laatinut:

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
FM Kalle Luoto

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	7
2.	Perustietoa inventointialueesta.....	8
	Historiallisen ajan asutus	8
3.	Inventointityö	31
4.	Tulokset.....	35
5.	Lähteet	36
6.	Kohteet.....	38
	Kohdelista	38
1	Honkaharju [108010024] - kiinteä muinaisjäänös.....	43
2	Laitila [108010023] – kiinteä muinaisjäänös	45
3	Mäkelänvuori [108010034] – kiinteä muinaisjäänös.....	49
4	Rajalanvuori [108010052] – kiinteä muinaisjäänös.....	51
5	Nikkilä [108010030] – kiinteä muinaisjäänös	54
6	Kotti [108010029] – kiinteä muinaisjäänös.....	56
7	Monneronmäki [108010031] – kiinteä muinaisjäänös.....	59
8	Sillanpää [108010032] – kiinteä muinaisjäänös.....	62
9	Ruonanoja [1000014101] – kiinteä muinaisjäänös.....	65
10	Sarkkila [1000014102] – kiinteä muinaisjäänös.....	66
11	Lemmakkala [1000014105] – kiinteä muinaisjäänös	69
12	Vanha-Sasi [1000014100] – kiinteä muinaisjäänös	74
13	Lavassalo [108010027] – kiinteä muinaisjäänös	76
14	Pajuniemi [108010058] – kiinteä muinaisjäänös	79
15	Hakala 2 [1000038236] – kiinteä muinaisjäänös.....	82
16	Palko 1 [1000038234] – kiinteä muinaisjäänös.....	85
17	Palko 2 [1000038233] – kiinteä muinaisjäänös.....	87
18	Monnero [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös	89
19	Iso-Matalusjärvi [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös	92
20	Jyrälä [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös	95
21	Honkala [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös	98
22	Sasi (Sassi, Sasila) [1000014103] – kiinteä muinaisjäänös	101
7.	Mahdollinen muinaisjäänös	104

23	Koivisto [108010033] – mahdollinen muinaisjäänös	104
24	Killerinvuori [108010053] – mahdollinen muinaisjäänös.....	107
25	Lemmakkalanjärvi [1000014110] mahdollinen muinaisjäänös.....	109
8.	Muu kulttuuriperintökohde.....	111
26	Vanha Tampere – Vaasa –tielinja [1000017753] – muu kulttuuriperintökohde.....	111
27	Palo (Palo, Palko) [1000014104] – muu kulttuuriperintökohde	114
28	Muotiala [1000014106] – muu kulttuuriperintökohde	117
29	Laitila Salminus [uusi] – muu kulttuuriperintökohde.....	119
30	Kalkumäki Ahrola [uusi] – muu kulttuuriperintökohde	122
31	Mahnala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde	124
32	Mahnala Nikkilä [uusi] – muu kulttuuriperintökohde.....	127
33	Mahnala Mäki-Kauppila.....	128
34	Laitila (Laitila) [uusi] – muu kulttuuriperintökohde.....	129
35	Lemmakkala Rikala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde.....	131
9.	Irtolöydöt.....	134
36	Turkki [uusi kohde] – löytöpaikka	137
37	Alanen [1000008636] löytöpaikka	139
38	Rikala [1000008651] löytöpaikka.....	140
39	Lahti [1000008649] löytöpaikka	141
40	Kukkasmaa [1000008632] löytöpaikka.....	142
41	Pohjola [1000008633] löytöpaikka	144
42	Yli-Rautia [1000008630] löytöpaikka.....	145
43	Iso-Kauppila [1000008657] löytöpaikka	146
44	Rauhala [1000008656] löytöpaikka.....	147
45	Törmäpelto [1000008631] löytöpaikka	148
46	Enonselkä [1000008652] löytöpaikka	149
47	Tarri [1000008635] löytöpaikka	151
48	Lähteenmäki [1000008650] löytöpaikka	152
49	Rautianvainio [1000008634] löytöpaikka	153
50	Miharinlampi [1000014109] löytöpaikka	154
51	Kaliini [uusi] löytöpaikka.....	155
52	Laitila kiviriipus [-] löytöpaikka.....	157
53	Ylä-Heljo [-] löytöpaikka.....	158

10.	Muut kohteet	159
54	Mahnala Myllykylä [uusi kohde] – muu kohde.....	159

Kartat

Kartta 1.	Laitilan ja Kalkunmäen asuinpaikkojen sijoittuminen 1800-luvun jälkipuolella.	10
Kartta 2.	Ote Laitilan sotilasvirkatalon kartasta vuodelta 1705.....	11
Kartta 3.	Laitila. Kooste 1800-luvun puolivälin pitäjänkartoista.....	12
Kartta 4.	Ote Hämeenkyrön pitäjänkartasta vuodelta 1929.	13
Kartta 5.	Laitila, kooste 1950-luvun peruskartoista.	14
Kartta 6.	Mahnalan talot isojaon aikaan (n. 1785).....	16
Kartta 7.	Ote Mahnalan isojakokartoista 1785-1839.....	17
Kartta 8.	Ote Mahnalan Pitäjänkartoista 1800-luvun puolivälistä.....	18
Kartta 9.	Ote Pitäjänkartasta vuodelta 1929.....	19
Kartta 10.	Mahnala peruskartoissa 1950-luvulla.....	20
Kartta 11.	Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan. .	21
Kartta 12.	Ote Sarkkilan isojakokartasta vuodelta 1792.....	22
Kartta 13.	Ote Palon, Sasin ja Muotialan isojakokartoista vuodelta 1806.....	23
Kartta 14.	Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila Pitäjänkartassa 1800-luvun puolivälissä.	26
Kartta 15.	Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila sijainti pitäjänkartassa v. 1929.....	27
Kartta 16.	Ote Mahnalan kylän isojakokartasta,	28
Kartta 17.	Alueen (Metsäkylä) eteläosa pitäjänkartassa 1800-luvun puolivälissä.....	29
Kartta 18.	Alueen (Metsäkylä) eteläosa pitäjänkartassa 1929.	30
Kartta 19.	Ote Laitilan pitäjänkartasta Mahnalan ja Laitilan rajalta.	32
Kartta 20.	Tarkastetut alueet merkittynä kartalle. MK 1 : 75 000.....	34
Kartta 21.	Alueen muinaisjäännöskohteet ja mahdolliset muinaisjäännöskohteet. MK 1 : 60 000.	41
Kartta 22.	Muut kulttuuriperintökohteet, muut kohteet ja Irtolöytökohteet. MK 1:60 000.....	42
Kartta 23.	Kohde 1 ja 2. MK 1 : 10 000.	44
Kartta 24.	Ote Laitilan sotilasvirkatalon kartasta vuodelta 1705.....	48
Kartta 25.	Kohde 3. MK 1 : 10000.	50
Kartta 26.	Kohde 4. MK 1 : 10000.	53
Kartta 27.	Kohde 5. Mk 1:10000.....	55
Kartta 28.	Kohde 6. MK 1 : 10 000.	58
Kartta 29.	Kohde 7 ja 18. MK 1 : 10 000.	61
Kartta 30.	Kohteet 8 ja 9. MK 1:10 000.....	64
Kartta 31.	Ote Sarkkilan isojakokartasta.....	66
Kartta 32.	Kohde 10. MK 1:10000.....	68
Kartta 33.	Kohteet 9, 11, 23, 25 ja 28. MK 1 : 10 000.....	72
Kartta 34.	Kohteet 10,12 ja 22. MK 1 : 10 000.....	73
Kartta 35.	Kohde 13. MK 1:10 000.....	78
Kartta 36.	Kohde 14. Mk 1:10000.....	81

Kartta 37. Kohteet 15, 16 ja 17. MK 1 : 10 000.	84
Kartta 38. Kohde 18. MK 1 : 10 000.....	91
Kartta 39. Kohde 19. Mk 1 : 10 000.....	94
Kartta 40. Kohde 20. MK 1 : 10 000.....	97
Kartta 41. Ote Mahnalan isojakokartasta vuodelta 1786. Myllynpaikka merkitty nuolella.....	99
Kartta 42. Kohde 21. MK 1: 10000.....	100
Kartta 43. Kohde 22. MK 1: 10 000.....	103
Kartta 44. Kohteet 23 ja 24. MK 1 : 10 000.	106
Kartta 45. Kohde 25. Mk 1 : 10 000.....	110
Kartta 46. Kohde 26.. Mittakaava 1:50 000.....	113
Kartta 47. Kohde 27. Mk 1 : 10 000.....	116
Kartta 48. Kohde 28. MK 1: 10 000.....	118
Kartta 49. Kohde 29. MK 1 : 10000.....	121
Kartta 50. Kohde 32. MK 1:10 000.....	123
Kartta 51. Kohteet 31, 32 ja 33. MK 1:10 000.....	126
Kartta 52. Kohde 34. MK 1: 10 000.....	130
Kartta 53. Lemmakkalan Rikalan tonttimaa isojakokartassa	132
Kartta 54. Kohde 35. MK 1:10 000.....	133
Kartta 55. Kohteet 36, 37, 38, 39, 46, 47, 49, 51 ja 53. MK 1 : 20 000.....	134
Kartta 56. Irtolöydöt 40, 41, 42, 43, 44 ja 45. MK 1 : 20 000.	135
Kartta 57. Irtolöytö 52. MK 1 : 20000.	136
Kartta 58. Ote Daniel Hallin vuonna 1768 laatimasta kartasta (KA MMHA H7 19/1-11).	160

Hämeenkyrön kaupunki

Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -osayleiskaava

ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2020

TIIVISTELMÄ

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy teki arkeologisen inventoinnin Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -osayleiskaavan alueella. Inventoinnin maastotyöt tehtiin pääosin loka- ja joulukuussa 2019. Inventointia täydennettiin syksyllä 2020 Pirkanmaan maakuntamuseolta saatujen ohjeiden mukaisesti, täydentämällä raporttia ja maastotöitä. Jälkityöt tehtiin talvella 2020. Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkitöistä vastasi arkeologi (FM) Kalle Luoto apunaan arkeologit Emmi Oksanen ja Teemu Tiainen. Arkeologisen inventoinnin tilaaja oli Hämeenkyrön kaupunki.

Inventoinnissa tarkennettiin useiden tunnettujen kohteiden sijaintia sekä muutettiin muutamien luokitusta. Uusia kohteita paikannettiin erityisesti Mahnalan ja Sasin ympäristöstä, josta jo entuudestaan tunnettiin useimmat alueen muinaisjäänöksistä. Mielenkiintoisimpina havaintoina voidaan pitää mahdollista rautakautista löytöpaikkaa Lemmakkalanjärven länsirannalla sekä muutamia kivikautisia asuinpaikkoja Mahnalanselän rannan läheisyydessä. Alueen eteläosasta, Metsäkulman alueelta, ei juuri tunneta esihistoriallisia kohteita, eikä niiden luukumäärä kasvanut tämän inventoinnin yhteydessä.

Historiallisen ajan kohteista paikannettiin muutama historiallisen ajan asuinpaikka (Mahnala, Lemmakkalan Rikala sekä Laitila). Historiallisen ajan myllyjä paikannettiin kaksi alueen eteläosaan. Niiden sijainti on sinänsä kiinnostava, koska molemmat myllypaikat sijaitsevat melko etäällä Mahnalan kylästä, johon ne selkeästi kuuluvat. Inventointialue rajautui siten, että merkittäviä rajoja ei alueelle juurikaan osunut. Lisäksi rajapaikkoina oli käytetty luonnonmuodostumia, joita tarkastettaessa ei varsinaisia rakenteita havaittu.

ARKISTOTIEDOT

Tutkimuksen laji	Arkeologinen inventointi
Tutkimuslaitos:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy
Inventoija:	FM Kalle Luoto (KL), FM Emmi Oksanen (EO) ja Teemu Tiainen (TT)
Kenttätöaika:	KL & EO 22.10., 24.10.2019 KL & TT 8.12.2019, KL 10.12., 11.12., 12.12.2019 ja 22.1.2020 yhteensä 10 hlö työ pv. Täydentävä maastokäynti 20 ja 22.11.2020 (KL).
Alkuperäinen tutkimuskertomus:	Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy:n arkisto
Aikaisemmat tutkimukset:	Inventointi Matti Huurre 1969 Inventointi Arja Karivieri 1985 inventointi Hanna-Leena Salminen 2008 inventointi Poutiainen & Sepänmaa 2013. inventointi Poutiainen Hannu 2015.

1. Johdanto

Kulttuuriympäristöpalvelut Heiskanen & Luoto Oy teki 2019 arkeologisen inventoinnin Hämeenkyrön kaavan muutosalueelle. Inventoinnin maastotyöt tehtiin ja jälkityöt heti perään saman kuukauden kuluessa. Inventoinnin esi-, kenttä- ja jälkitöistä vastasi arkeologi (FM) Kalle Luoto apunaan arkeologit Emmi Oksanen ja Teemu Tiainen. Arkeologisen inventoinnin tilauksesta vastasi ja sen kustansi Hämeenkyrön kunta.

2. Perustietoa inventointialueesta

Kaava-alue on pääasiassa maaseutua, tosin Mahnalan ja Sasin kyläkeskitymissä asutus on taajamamaista. Alue on lähes kokonaisuudessaan valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueita.

Selvitysalueella maasto on muodoiltaan varsin vaihtelevaa. Kallioperä on kovaa granodioriittia, mikä näkyy selkeäpiirteisenä maisemana.

Alueen keskellä yhtyvät kaksi murroslaaksoa vesistöineen: Mahnalanselkään virtaavat luoteesta Kirkkojärven ja koillisesta Sarkkilanjärven sekä pienen Raattajärven vedet. Murroslinjojen risteyskohdassa laakso avautuu laajemmaksi. Laajimmillaan alavat alueet ovat Sarkkilanjärven- Raattajärven - Miharinlammin ympäristössä. Alavimmat alueet ovat lähes kauttaaltaan viljelyksessä, Miharinlammin ja Raattajärven välissä on myös suoalue. Peltomaisemassakin on merkittäviä korkeuseroja, varsinkin Sarkkilassa ja Sasissa. Viljeltyjä laaksoja rajaavat joka suunnasta jyrkät ja selkeät selänteiden reunat. Vesistöihin aukeaa näkymiä monelta suunnalta.

Selänteet ovat metsäisiä, paikoin on pieniä peltotilkkuja ja korkeimmilla kohdilla avokallioita. Laitilassa, Mahnalassa ja Sasissa hiekkaharjut ovat merkittävä tekijä maisemassa.

Alueen vedet ovat osa Ikaalisten reittiä, joka kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Mahnalanselän alue saa suuren osan vesistään Kyrösjärvestä laskevasta Pappilanjosta, ja sen lisäksi Sarkkilanjärven suunnalta. Ison vesistön lisäksi alueella on pienempiä lampia. Kaikki alueen vedet laskevat Kuloveteen Siuronkosken kautta.

Historiallisen ajan asutus

Alueen asutus on keskittynyt voimakkaasti vanhojen kylien ympäristöön aina 1800-luvun loppuun. Alueen eteläosaan asutus syntyy vasta 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa.

Laitila

Yksinäistila, ensimmäinen maininta vuodelta 1540. Laitilan on sijainnut nykyisellä paikallaan vuoden 1702 kartassa. Vuodelta 1856 peräisin olevassa kartassa on useita taloja sekä torppia. Vuoden 1856 isojakokartassa on mainittu seuraavat asuinpaikat:

Taulukko 1. Laitilan kylän historiallisen ajan asuinpaikat.
Tunnus viittaa kohteiden nimeämiseen kartassa "Kartta 1. Laitilan ja Kalkunmäen asuinpaikkojen sijoittuminen 1800-luvun jälkipuolella."

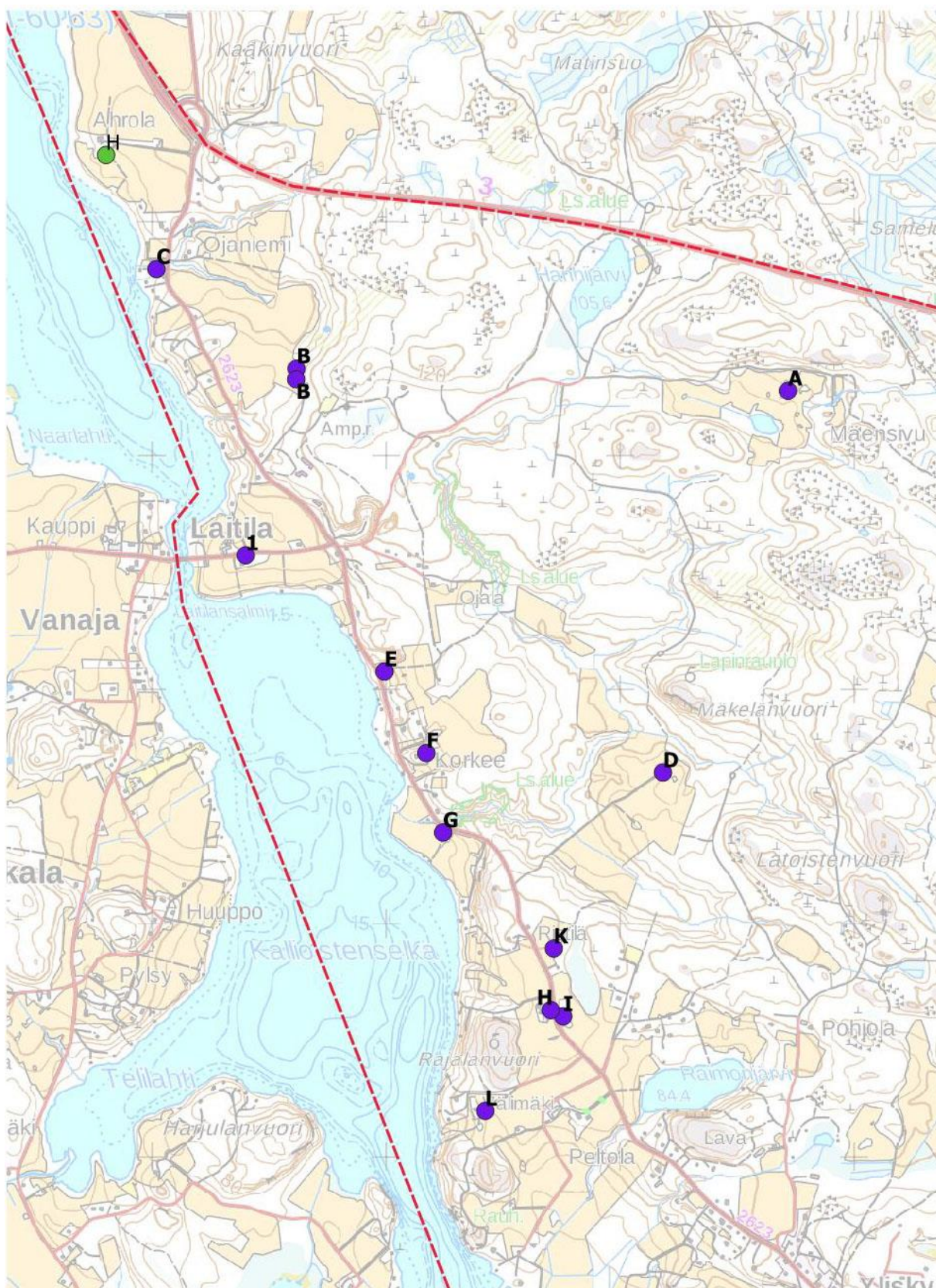
Tunnus kartassa	Nimi	Vanhimman kartan vuosiluku	Muuta
1	Laitila	1702	Katso kohde 2 Laitila
A.	Salmennus	1856	Pääosin autioitunut 1967, kohde
B.	Valli (Nallinmäki)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde Kaksi torppaa
C.	(Rantala)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
D.	Mäkelä (Riihipalo)	1856	Autioitunut (1960-luku ?), ei kohde
E.	Hauska (Seteroff)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
F.	Korkee (Korkemäki) (torppa)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
G.	Pritsi (Britsila)(torppa)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
H.	Rajala (torppa)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
I.	Hongasuo (torppa)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde
K.	Ristilä (torppa)	1856	Autioitunut, pellolla, ei kohde
L.	Wälimäki (torppa)	1856	Asuttu ja rakennettu, ei kohde

Kalkunmäki

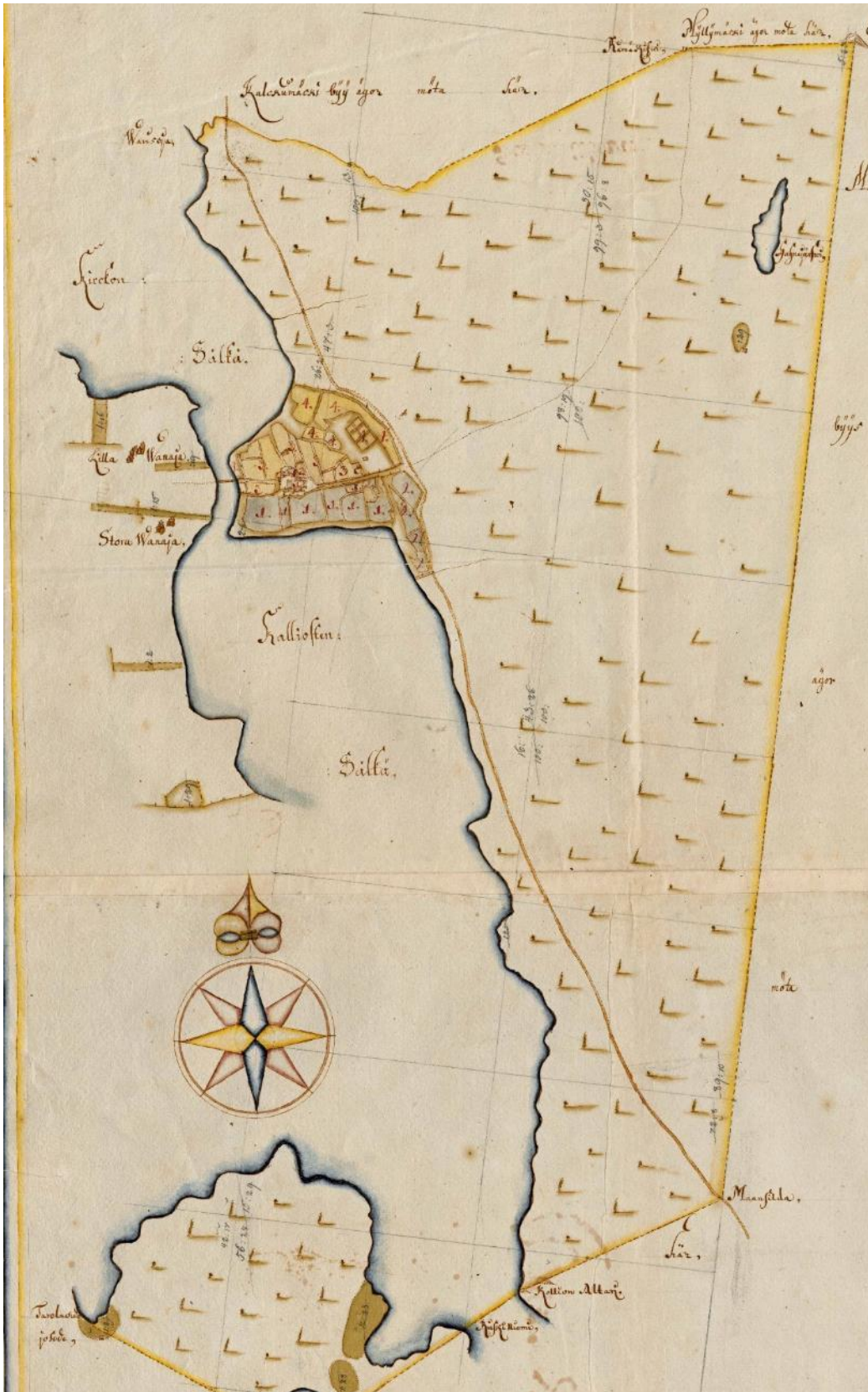
Kalkunmäki mainitaan 1540 maakirjassa. Kylän 10 talosta ainoastaan Ahrola sijaitsee inventointialueella. Arholan isojako on toteutettu vuosina 1796/1801.

Taulukko 2. Kalkunmäen historiallisen ajan asuinpaikka.
Tunnus viittaa kohteiden nimeämiseen kartassa "Kartta 1. Laitilan ja Kalkunmäen asuinpaikkojen sijoittuminen 1800-luvun jälkipuolella."

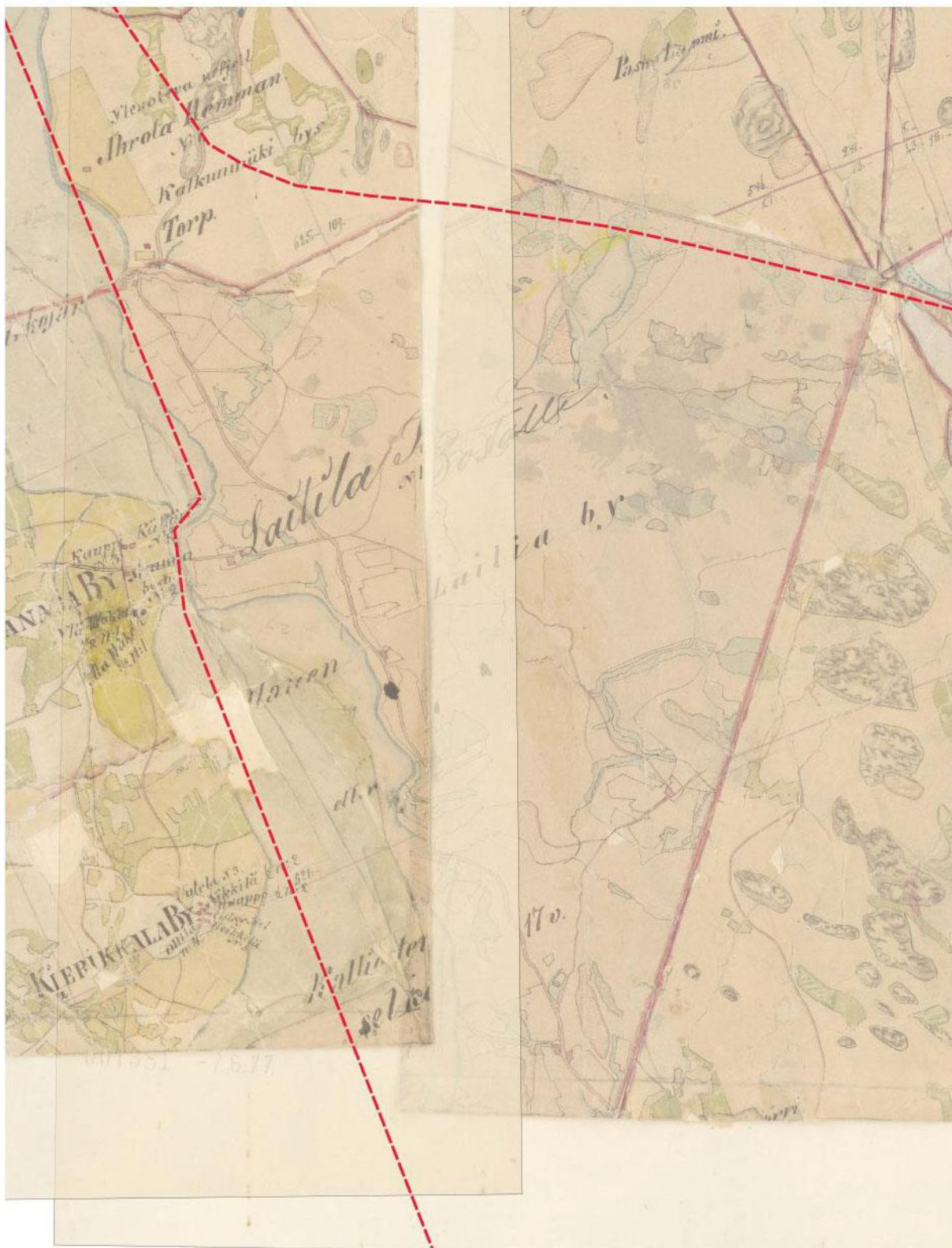
Tunnus kartassa	Nimi	Vanhimman kartan vuosiluku	Muuta
H	Ahrola	1796	Asuttu ja rakennettu

Kartta 1. Laitilan ja Kalkunmäen asuinpaikkojen sijoittuminen 1800-luvun jälkipuolella. Nimeäminen edellisen sivun taulukon mukaisesti.

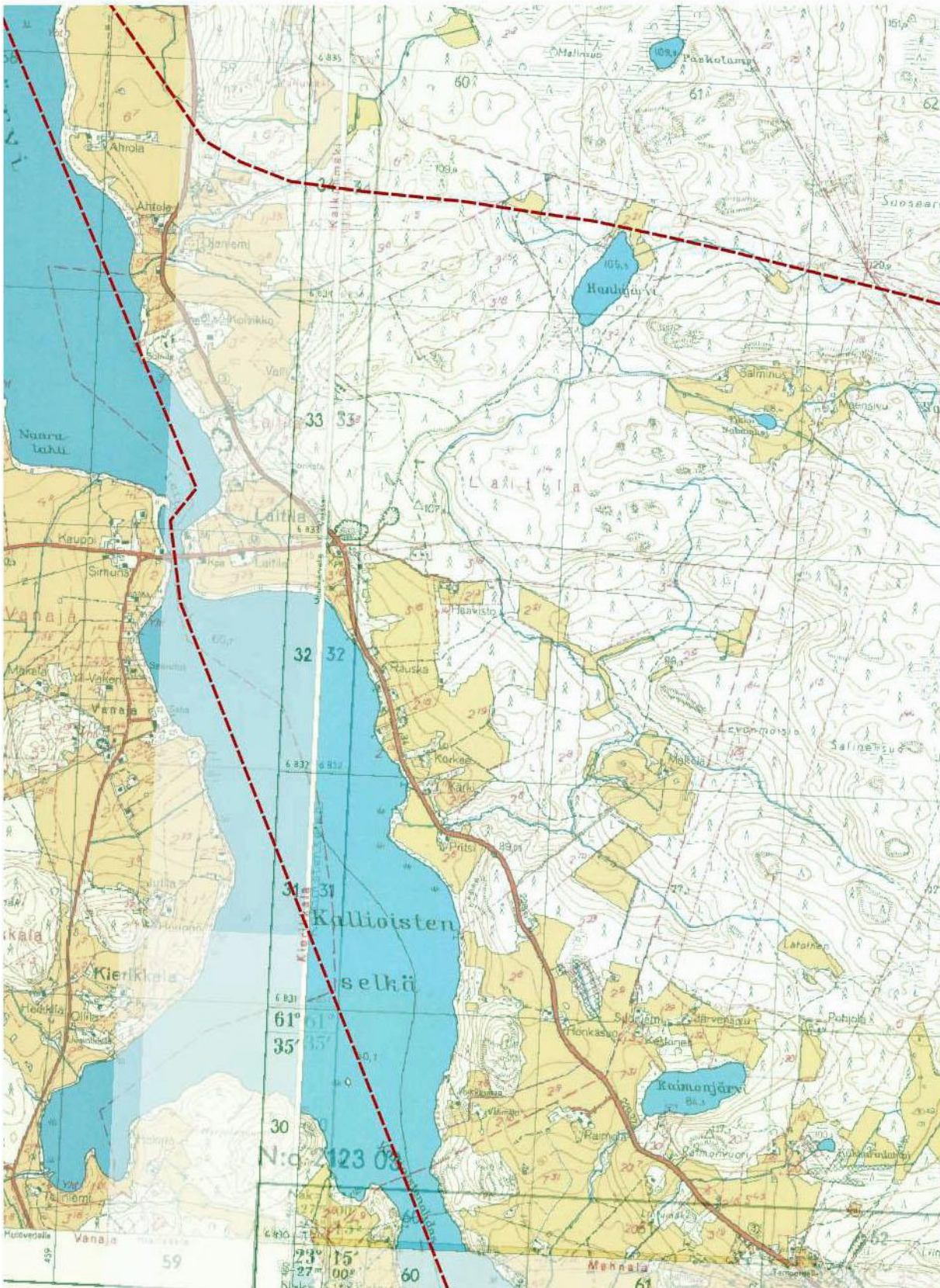
Kartta 2. Ote Laitilan sotilasvirkatalon kartasta vuodelta 1705. Alue on suurelta osin asumaton ja ainoastaan Mahnalan vastaisen rajan rajamerkkejä on merkitty karttaan.

Kartta 3. Laitila. Kooste 1800-luvun puolivälin pitäjänkartoista.

Kartta 4. Ote Hämeenkyrön pitäjänkartasta vuodelta 1929.

Kartta 5. Laitila, kooste 1950-luvun peruskartoista.

Mahnala

Maakirjassa vuodelta 1540 mainitaan Mahnalan taloista Äkkönen, Heiskala, Kurittu eli Nikkilä, Hinkka, Innala, Kujala, Kauppilaan yhdistetty (Kauppila 2), Rautia, Kauppila, Vähä-Kauppila eli Kotti ja Tala eli Talakara (autioitunut 1556-1580).

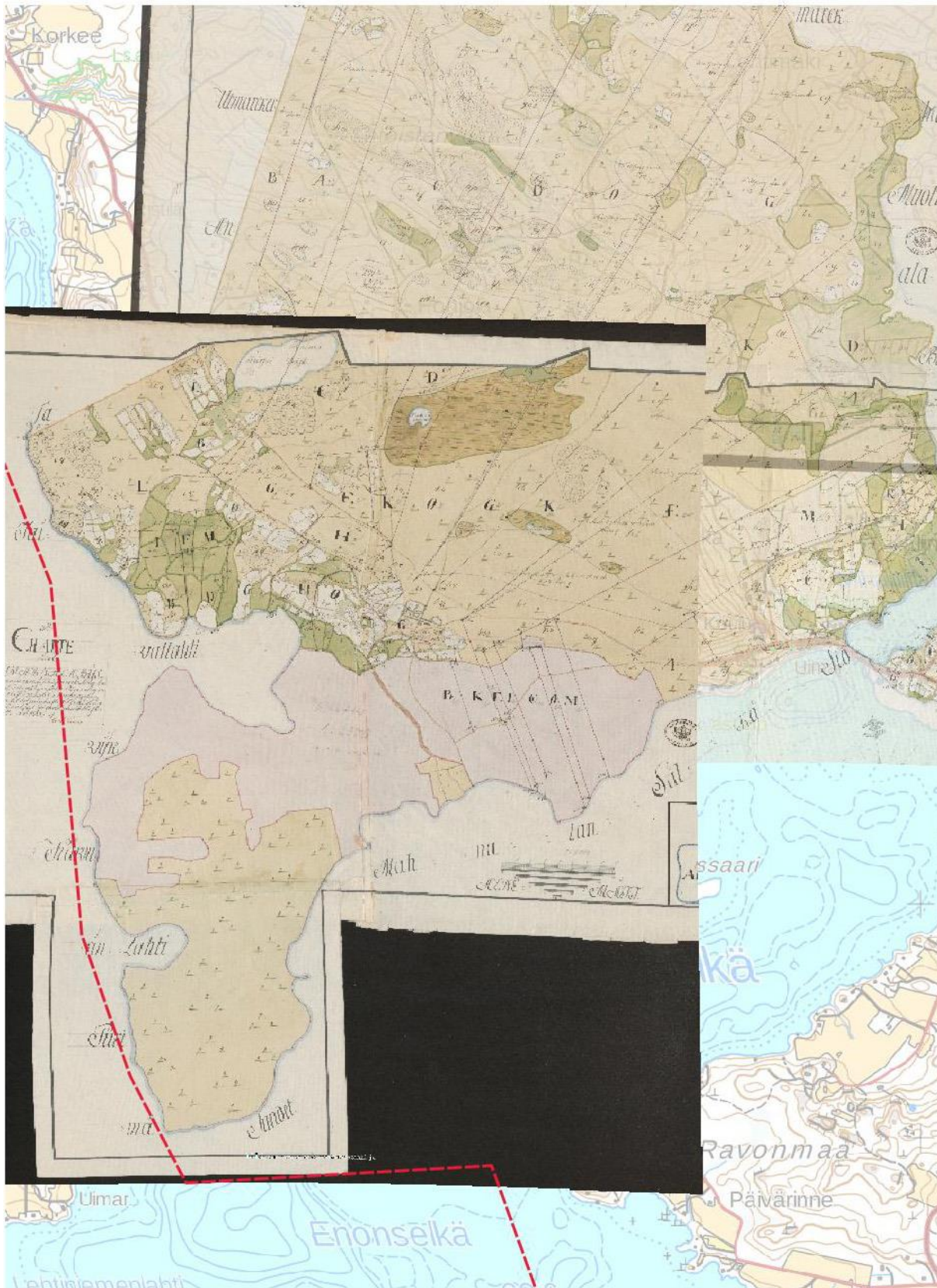
Varhainen tieto kylästä on 1480-luvulta, jolloin Riitialan kylä on pantannut maa-alueen Mahnalan kylälle.

Taulukko 3. Mahnalan historialliset asuinpaikat.
Tunnus viittaa kartan "Kartta 6. Mahnalan talot isojaon aikaan (n. 1785)." kohteiden nimeämiseen.

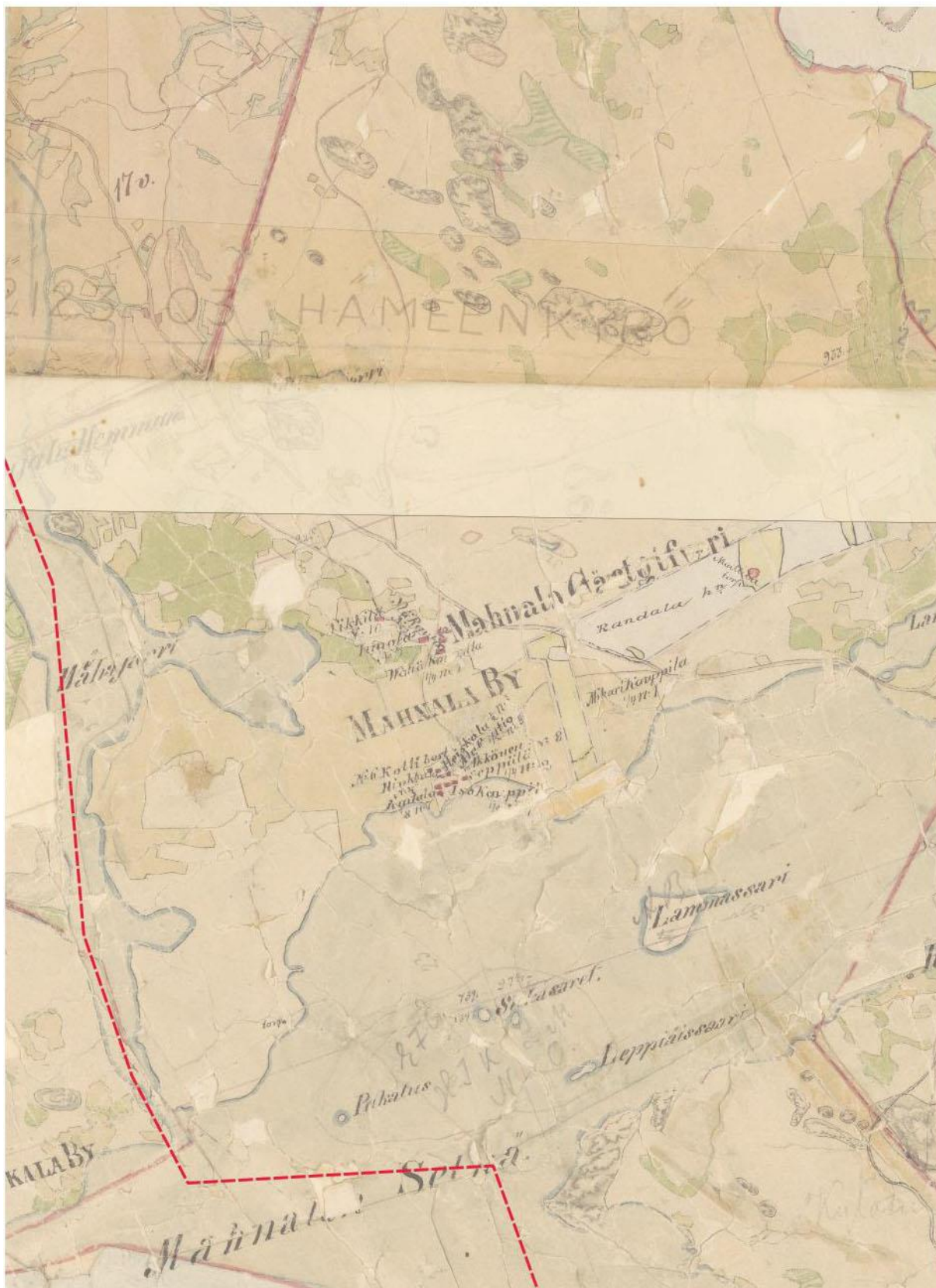
Tunnus kartassa	Nimi	Vanhimman kartan vuosiluku, jossa esiintyy	Muuta
C	Iso Kauppila	1785	Asuttu ja rakennettu,
D	Kotti	1785	Asuttu ja rakennettu
E	Heiskala	1785	Asuttu ja rakennettu
F	Seppälä	1785	Asuttu ja rakennettu
H	Hinka	1785	(Asuttu ja rakennettu)
I	Ala-Rautia	1785	Asuttu ja rakennettu
M	Rantala	1785	Asuttu ja rakennettu
N	Äkkönen	1785	Asuttu ja rakennettu
O	Nikkilä	1785	Asuttu ja rakennettu
B	Mäki-Kauppila	1785	Asuttu ja rakennettu
K	Yli-Rautia	1785	Asuttu ja rakennettu
G	Annala	1785	Asuttu ja rakennettu
Ke	Rannisto, Torppa	1785	Ei ole pitäjänkartassa, ei havaintoa. Todennäköisesti tuhoutunut tienteossa. Nykyinen Rannisto sijaitsee lähellä, mutta ei ole sama kuin historiallinen torpanpaikka.
Ki	Mattila, torppa	1785	Ei ole pitäjänkartassa, eikä maastohavaintoa. Todennäköisesti tuhoutunut.

**Kartta 6. Mahnalan talot isojaon aikaan (n. 1785).
Kohteiden nimeäminen edellisen sivun taulukon mukaisesti.**

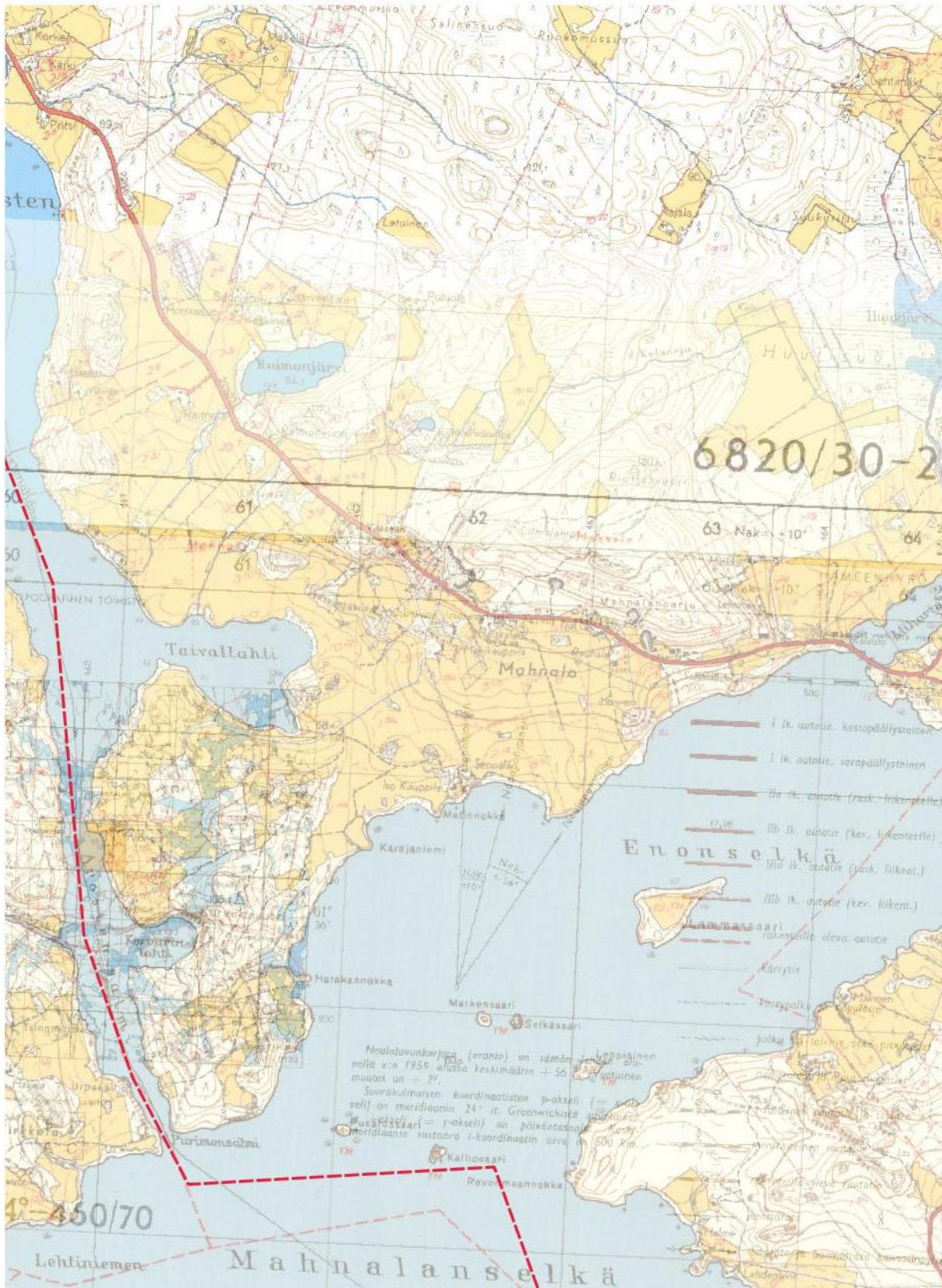
Kartta 7. Ote Mahnalan isojakokartoista 1785-1839.

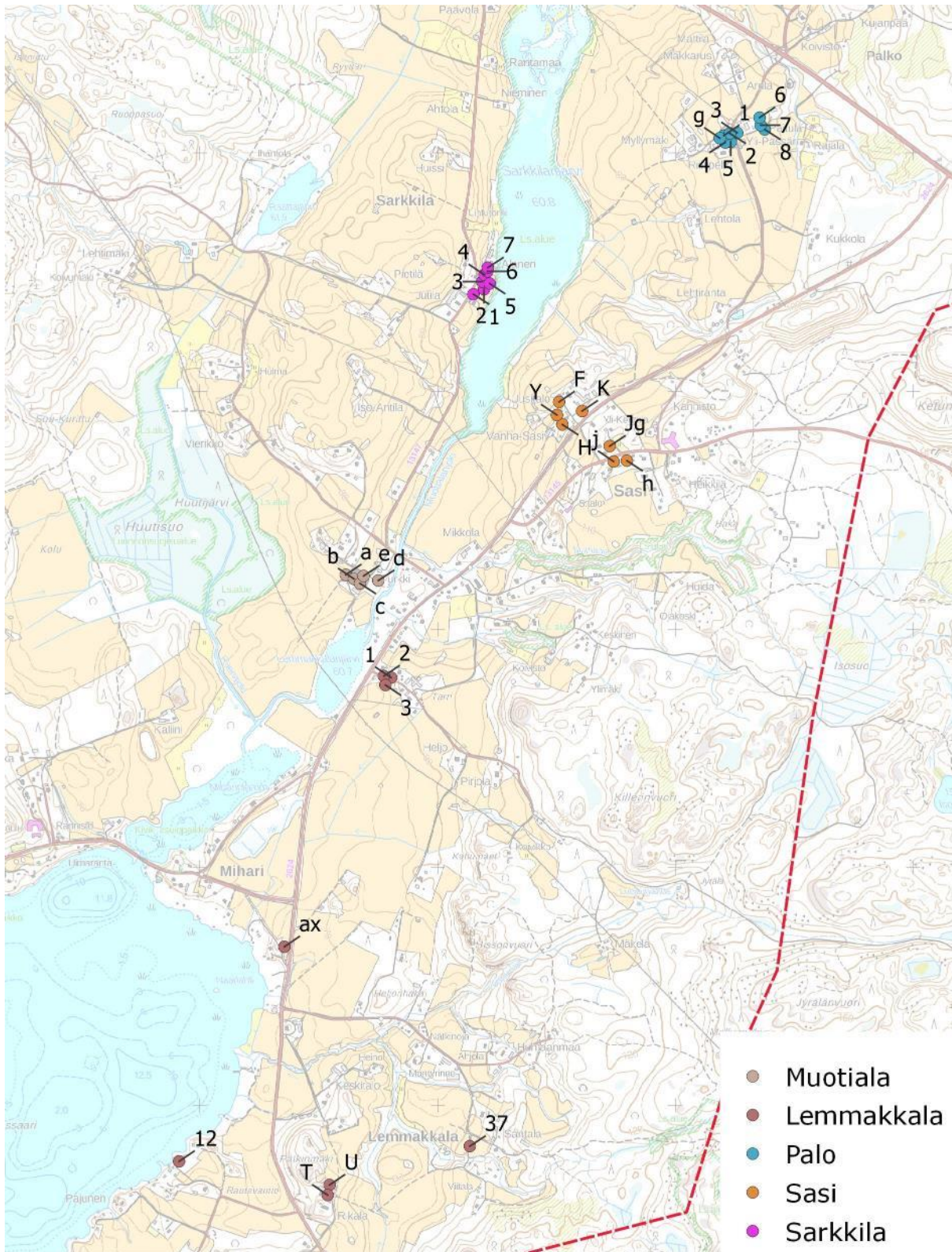
Kartta 8. Ote Mahnalan Pitäjänkartoista 1800-luvun puolivälistä.

Kartta 9. Ote Pitäjänkartasta vuodelta 1929.

Kartta 10. Mahnala peruskartoissa 1950-luvulla.

Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan.

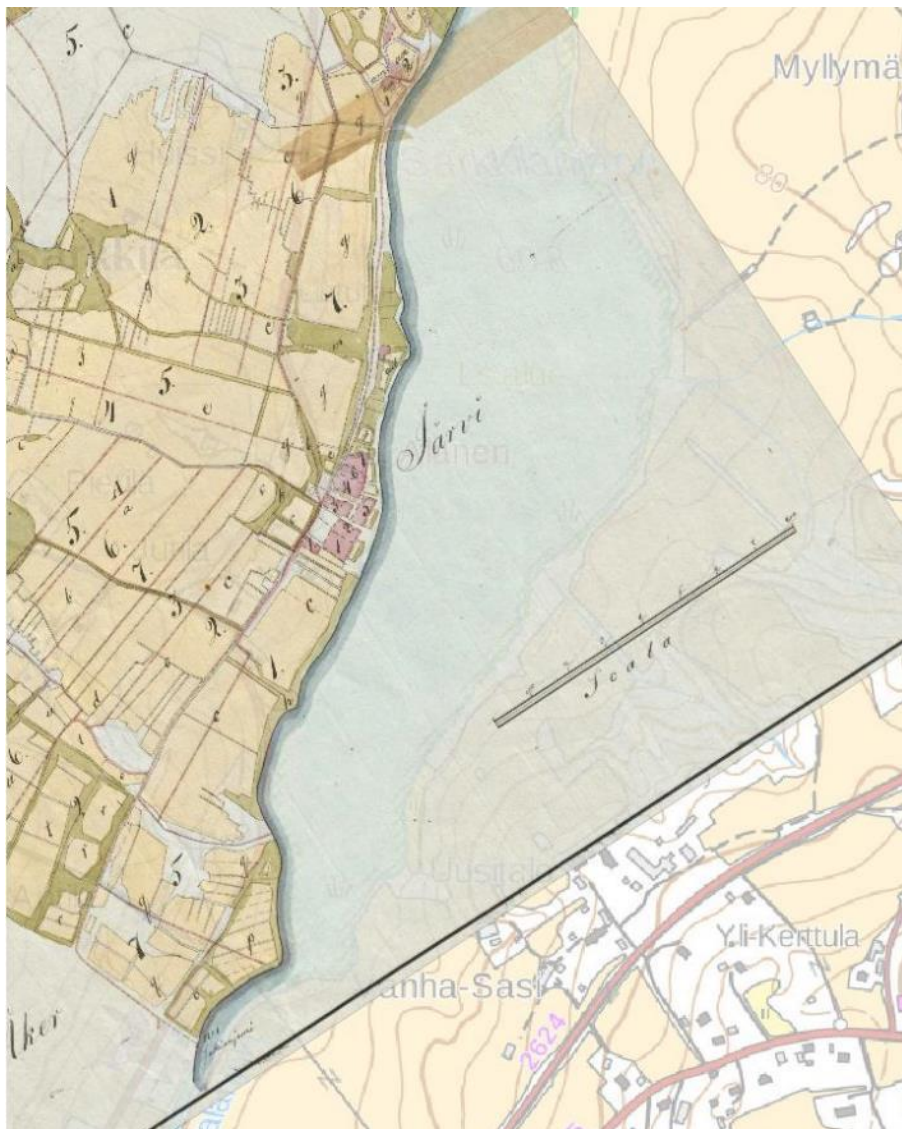
Sarkkila

Sarkkilaan kuuluivat maakirjassa 1540 seuraavat talot: Pietilä, Anttila, Jutila ja Huissi. Kohteiden sijoittuminen perustuu vuoden 1792 isojakokarttaan.

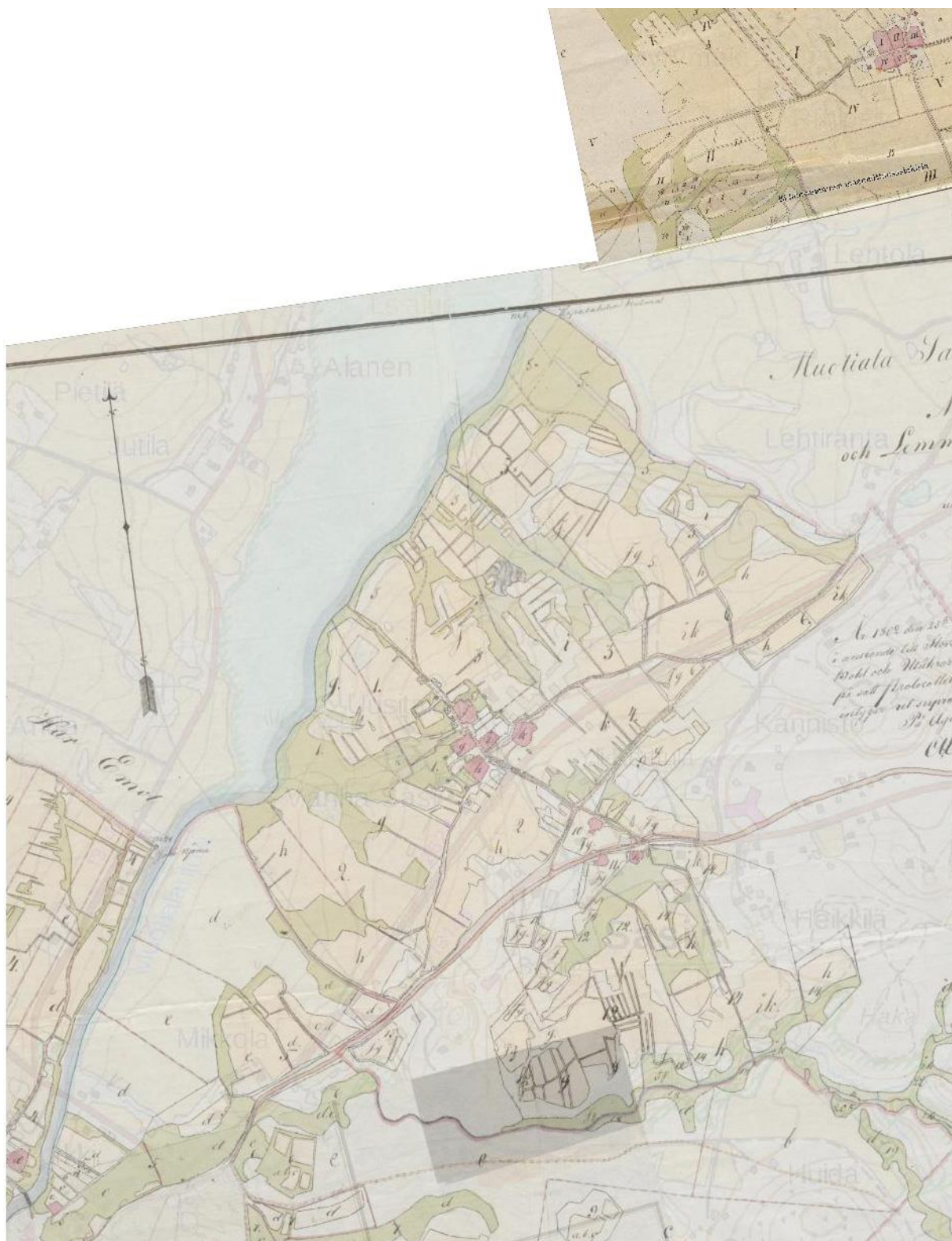
Taulukko 4. Sarkkilan talot vuonna 1792.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen. Talo 1 on merkitty kahteen kertaan (Iso- ja Vähä-Anttila)

1	Iso-Anttila ja Vähä-Anttila	1792	autioitunut
2	Jutila	1792	autioitunut
3	Hussi	1792	autioitunut
4	Pietilä	1792	autioitunut
5	Jutila Pietilä	1792	autioitunut
6	Ylinen Pietilä	1792	asuttu ja rakennettu
7	Alanen Pietilä	1792	asuttu ja rakennettu

Kartta 12. Ote Sarkkilan isojakokartasta vuodelta 1792.

Kartta 13. Ote Palon, Sasin ja Muotialan isojakokartoista vuodelta 1806.

Sasi

Sasi mainitaan maakirjassa vuonna 1540. Taloja Sassila (eli vanhatalo), Sassila 2, Laurila ja Kerttula.

Taulukko 5. Sasin talot vuoden 1806 isojakokartassa.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen.

F	Sasi (Uusitalo)	1806	asuttu ja rakennettu
H	Laurila	1806	asuttu ja rakennettu
K	Kerttula	1806	asuttu ja rakennettu
Y	Sasi (Vanhatalo)	1806	asuttu ja rakennettu
j	Kerttula	1806	asuttu ja rakennettu
jg	Yli-Kerttula	1806	asuttu ja rakennettu

Lemmakkala

Lemmakkalan kylä mainitaan vuoden 1540 maakirjassa. Taloja ovat Heljo, Pentti, Pirjola ja yksi autoitunut talo.

Taulukko 6. Lemmakkalan talot vuoden 1806 isojakokartassa.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen.

1	Tarri	1806	asuttu ja rakennettu
2	Iso Heljo	1806	asuttu ja rakennettu
3	Pirjola	1806	Autio. Peltoa, ei maastohavaintoa
ax	(Torppa)	1806	Ei havaintoa maastossa. Ei merkintää pitäjänkartassa.

Rikala (Lemmakkala)

Rikala tunnettiin yksinäistilana vuoden 1558 maakirjassa, mutta yleensä sen katsottiin kuuluvan Lemmakkalaan. Kylä on osa Suur-Mahnalan jakokuntaa.

Taulukko 7. Rikalan (Lemmakkalan) talot vuoden 1806 isojakokartassa.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen.

T	Rikala	1806	asuttu ja rakennettu
U	Rikala	1806	asuttu ja rakennettu
12.	Rantala (Torppa)	1806	isojakokartan mukainen paikka asuttu ja rakennettu
37	Santala (Torppa)	1806	Isojakokartan mukainen paikka on noin 100 metriä länteen nykyisestä Santalasta. Tämä paikka on peltoa, jossa ei tehty havaintoa asuinpaikasta.

Muotiala

Mainitaan vuoden 1540 maakirjassa. Kylän taloja olivat Turkki, Mikkola, Kooni, Turvala ja Mäkelä.

Taulukko 8. Muotilan talot vuoden 1806 isojakokartassa.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen.

a	Mäkelä	1806	asuttu ja rakennettu
b	Kooni	1806	asuttu ja rakennettu
c	Turvala	1806	asuttu ja rakennettu
d	Turkki	1806	asuttu ja rakennettu
e	Mikkola	1806	asuttu ja rakennettu
e	xxx	xxx	xxx

Palo (Palho)

Mainitaan maakirjassa vuonna 1540. Taloja Pässäri, Makkarus, Makkarus 2 (liitetty Makkarukseen), Paitula.

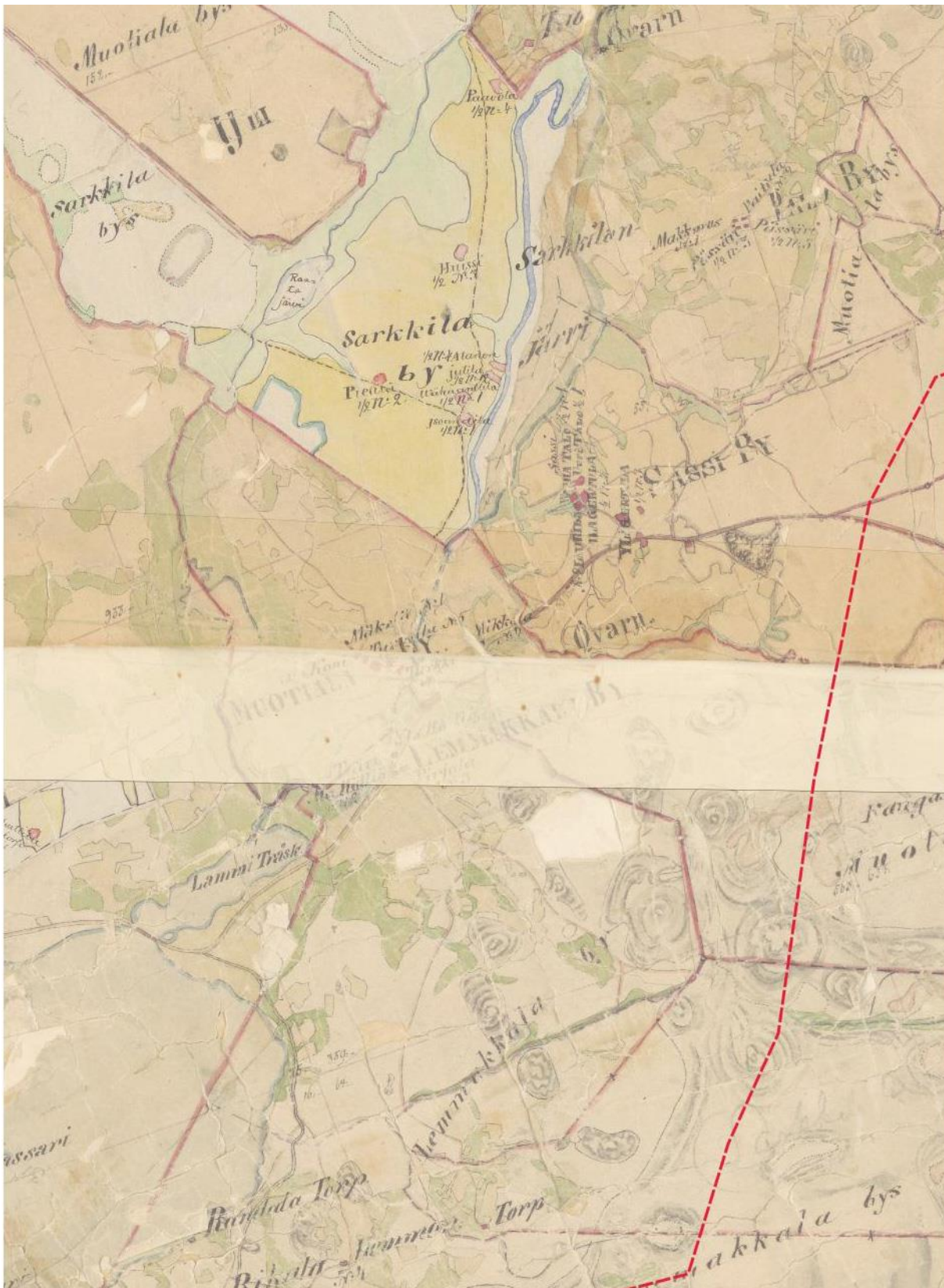
Taulukko 9. Palon kylän talot vuoden 1804 isojakokartassa.

Tunnus viittaa karttaan "Kartta 11. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila talojen sijainti isojakokartan mukaan." kohteiden nimeämiseen.

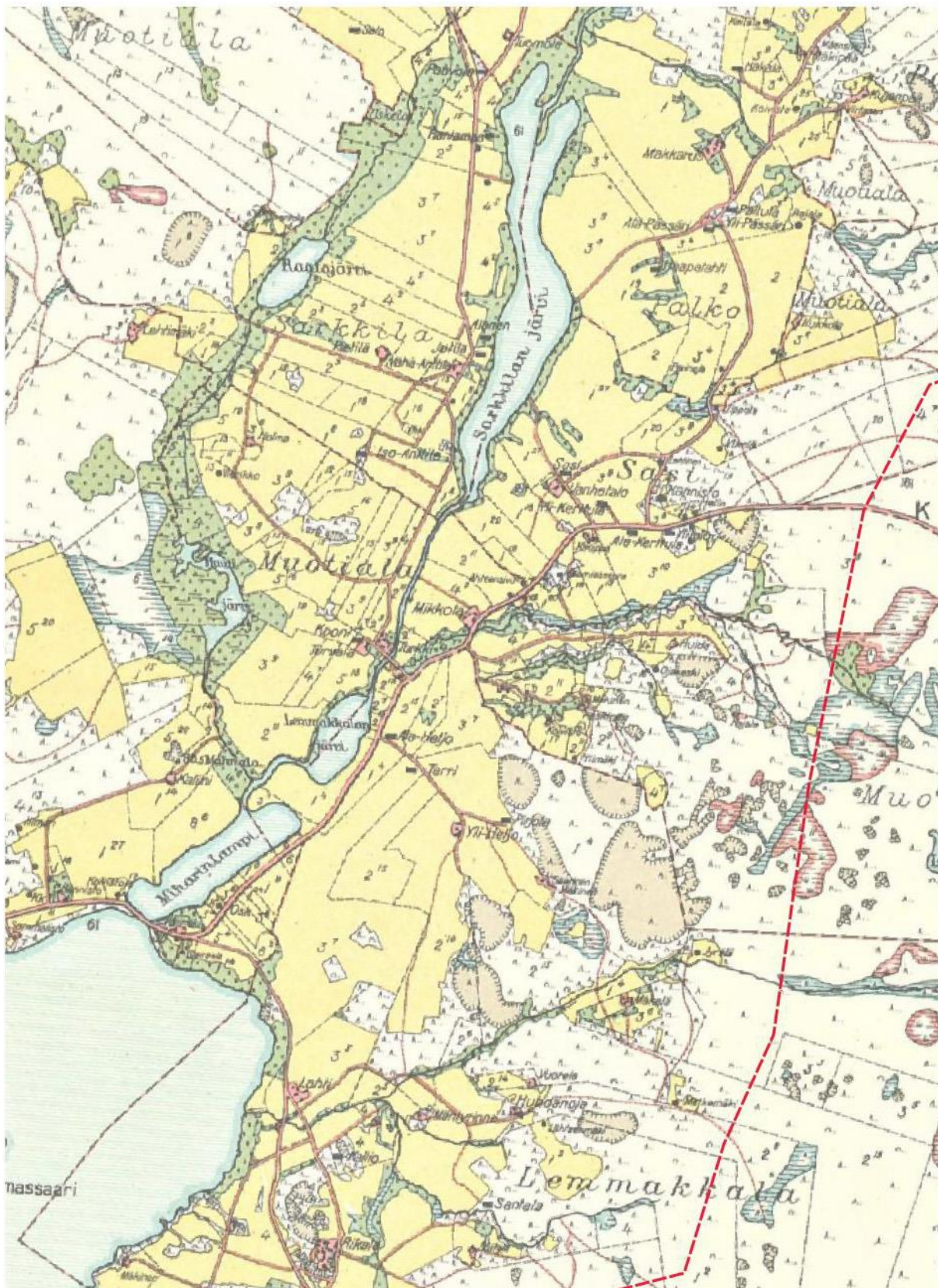
1	Makkarus	1804	asuttu ja rakennettu
2	Makkarus	1804	asuttu ja rakennettu
3	Paitula	1804	asuttu ja rakennettu
4	Pässäri	1804	asuttu ja rakennettu
5	Pässäri	1804	asuttu ja rakennettu

Kylän tonttimaan kollispuolella on kolme tonttimaaksi kuvattua aluetta. Näiden osalta ei ole varmuutta, onko paikalla todellisuudessa sijainnut asutusta.

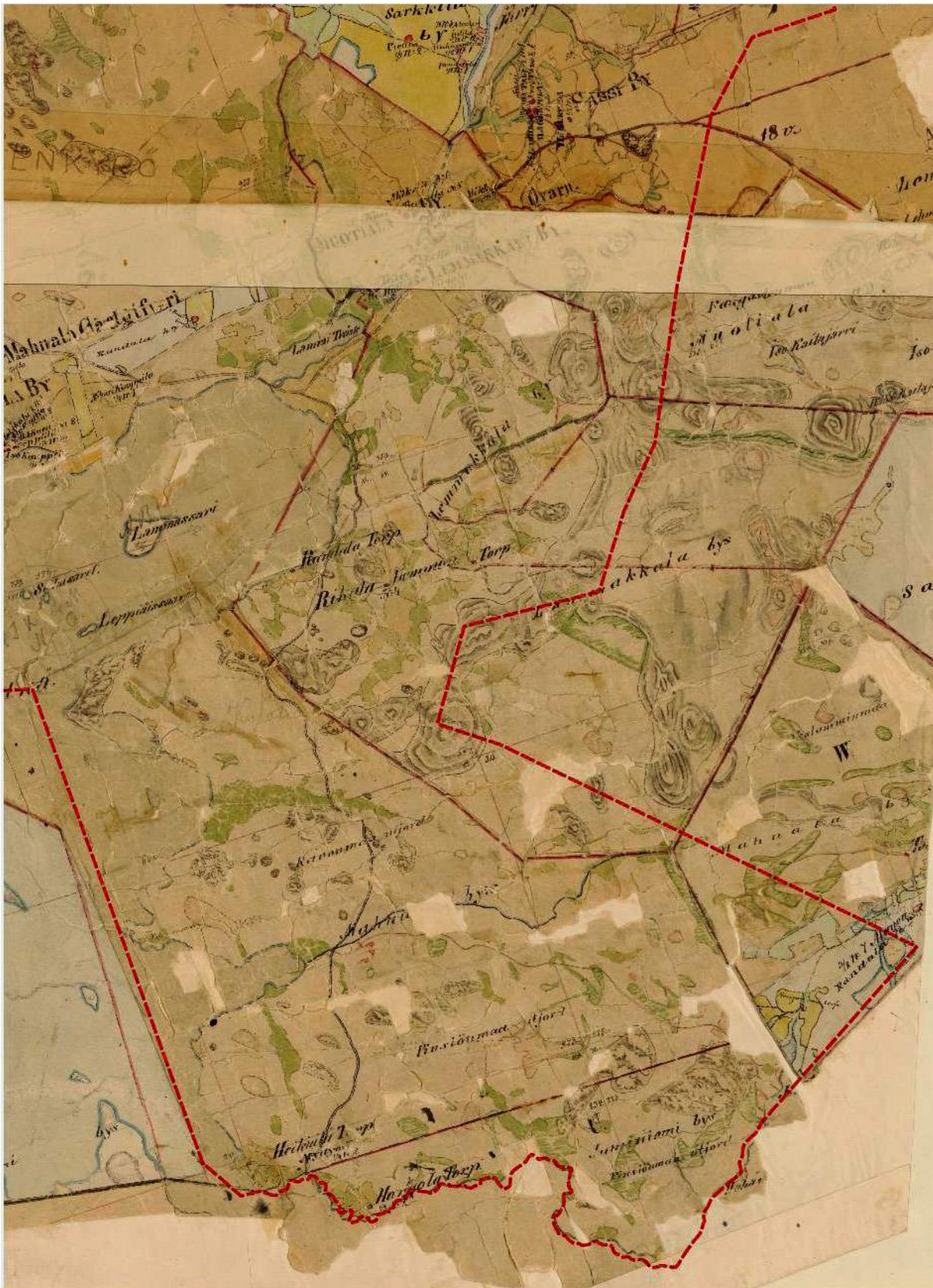
6	?	1804	(rakennettu)
7	?	1804	(rakennettu)
8	?	1804	(rakennettu)

Kartta 14. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila Pitäjänkartassa 1800-luvun puolivälissä.

Kartta 15. Kylien Muotiala, Lemmakkala, Palho, Sasi ja Sarkkila sijainti pitäjänkartassa v. 1929.

Kartta 17. Alueen (Metsäkylä) eteläosa pitäjänkartassa 1800-luvun puolivälissä.

Kartta 18. Alueen (Metsäkylä) eteläosa pitäjänkartassa 1929.

3. Inventointityö

Inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa alueen entuudestaan tunnetut kohteet sekä paikantaa aiemmin tunnistamattomia arkeologisia kohteita, kuten muinaisjäännoiksi ja muita kulttuuriperintökohteita. Irtolöytökohteista tarkastettiin suurin osa.

Esitöiden yhteydessä selvitettiin alueelta tunnetut muinaisjäännoiskohteet ja tutustuttiin alueen luonnonympäristöön ja historiaan. Esiselvityksen perustana käytettiin erityisesti Museoviraston muinaisjäännoisrekisteriä ja aiempia tutkimuskertomuksia.

Esiselvityksessä käytettiin eri aineistoja, joiden avulla voitiin erottaa muinaisjäännoisten kannalta relevantit alueet. Esihistoriallisten kohteiden osalta kaukokartoituksessa keskeisiä aineistoja olivat GTK:n maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat sekä laserkeilauksen perusteella laadittu pistepilviaineisto. Historiallisen ajan kohteita etsittiin laserkeilauksen lisäksi topografian, kirjallisuustietojen, perimätiedon, paikannimistön ja internetistä löytyvän historiallisen karttamateriaalin avulla.

Työn alussa kävi selväksi, että ilmeisesti osa muinaisjäännoisrekisteriin merkityistä irtolöytökohteita kaipasi tarkennusta. Esimerkiksi kohde 34. Lahti, oli ilmeisesti merkitty väärään paikkaan. Maastotöiden yhteydessä ongelmallisiksi osoittautuivat vuoden 1985 inventoinnissa mainitut alueen kohteet, joista yhtäkään ei paikannettu raportissa mainitulta paikalta. Lisäksi vaikutti siltä, että sijaintipisteen läheisyydestä paikannetut kohteet olivat joitain muita rakenteita kuin alkuperäisessä raportissa mainitut, lukuun ottamatta kohdetta Mäkelänvuori (4), jonka sijaintikoordinaatteja tarkennettiin. Inventoijissa erityistä päänvaivaa aiheutti kohde Killerinvuori (22), jota kahdesta maastotarkastuskerrasta huolimatta ei onnistuttu paikantamaan. Kohteen Rajalanvuori (5) kohtalo jäi hieman epäselväksi, sillä maastohavaintojen perusteella on mahdollista, että kyseinen kohde on tuhoutunut. Lisäksi kohteen Kotti ja Laitila lähiympäristössä oli muokattu ja ilmeisesti siirretty maata, mutta kohteet voitiin yhä tunnistaa.

Tunnetuilla kohteilla suoritettiin silmämääräinen tarkastus ja mahdollisuuksien mukaan pyrittiin puhumaan lähimmän talon asukkaiden tai maanomistajan kanssa, jotta saataisiin tieto mahdollisista uusista havainnoista. Usein asukkaita tai maanomistajaa ei kuitenkaan tavoitettu.

Erikoismaininnan voisi lausua alueen rajamerkeistä, joista useat oli mainittu isojako yms. kartoissa. Näitä tarkastettaessa havaittiin, että monessakaan nimetyssä paikassa ei ollut havaittavissa varsinaista rajamerkkiä. Inventoinnin yhteydessä yritettiin paikantaa mm. rajamerkkiä "Kallion alttari" Mahnalan ja Laitilan

kylien rajalta tuloksetta. Mielenkiintoinen rajamerkki on myös alueen itäosassa sijainnut historiallinen rajamerkki "Ketunkivi", joka on aikoinaan sijainnut tielinjan yhteydessä. Kettukivi räjäytettiin vuonna 1930 tienyhteydessä. Kivelle on pystytetty muistomerkki tielinjan yhteyteen.

Kartta 19. Ote Laitilan pitäjänkartasta Mahnalan ja Laitilan rajalta.

Kuva 1. Ketunkivi. Historiallisen "Kettukivi" nimisen rajamerkin paikalla on muistokivi. Rajamerkki räjäytettiin tienyhteydessä vuonna 1930.

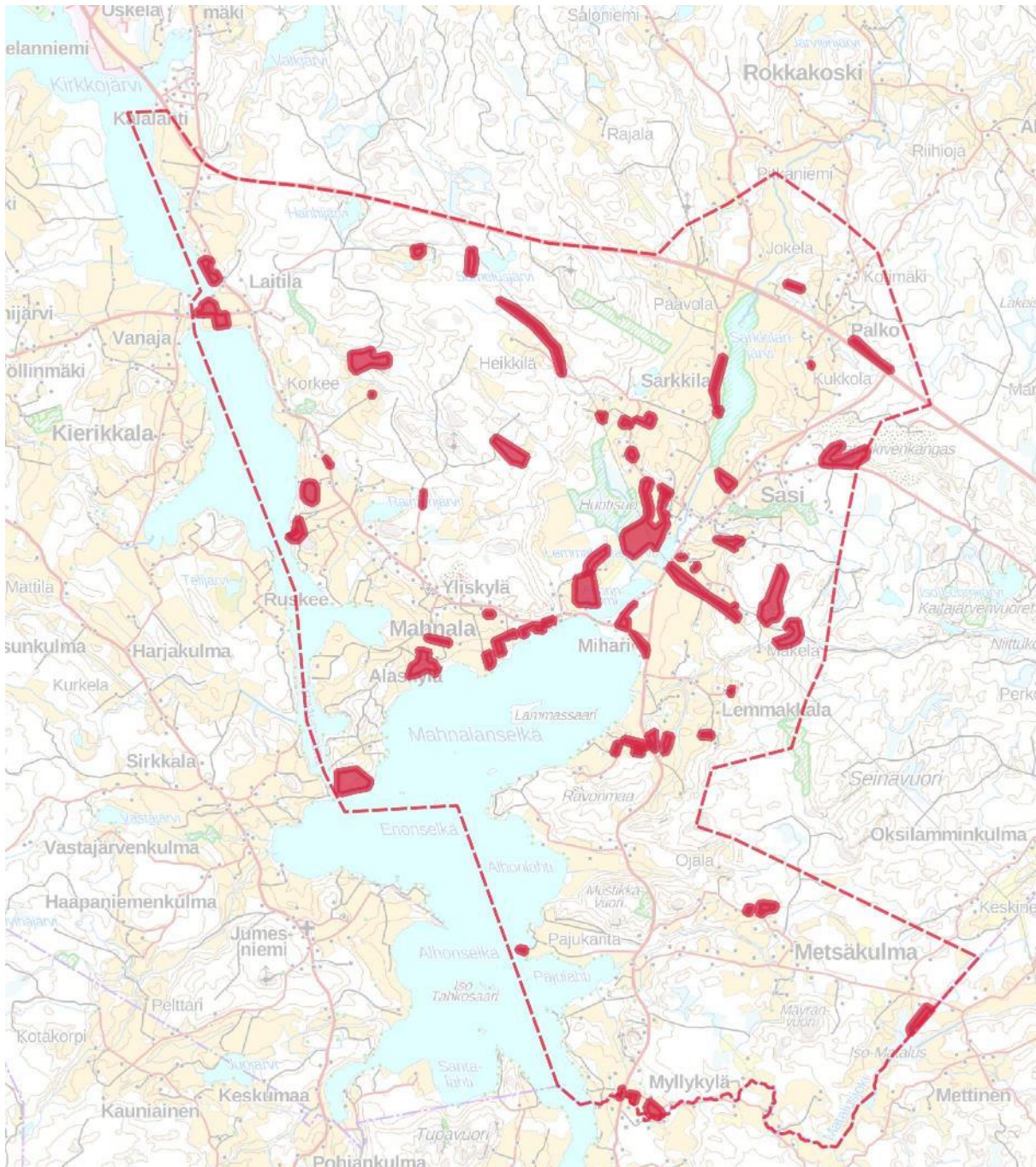
Kohteessa tehdyt tutkimustoimenpiteet selviävät kohdekuvauksista. Kohteet kuvailtiin kentällä sanallisesti ja niille mitattiin GPS- laitteella koordinaatit.

Muinaisjäännösten paikallistaminen ja arviointi perustuvat hankealueella ja sen lähialueilla tehtyjen arkeologisten selvitysten tuloksiin.

Maastotöiden yhteydessä löydetty kohteet dokumentointiin muistiinpanoin, GPS-laitteella sekä valokuvaamalla. GPS-mittauksiin käytettiin Garmin GPS-map 62s laitetta. Mittausten tarkkuutena avoimessa maastossa voitaneen pitää noin \pm 3-5 metriä. Maastossa kohteiden paikantamisen perusteena oli maaston topografia ja havainnot.

Raportointivaiheessa analysoitiin maastotöiden yhteydessä kerätty aineisto sekä laadittiin raportti ja siihen liittyvät kartat. Raportin koordinaatit on ilmoitettu ETRS-TM35FIN - järjestelmän mukaisina. Inventointiin liittyvät digitaalivalokuvat ja raportin alkuperäiskappale on arkistoitu Heiskanen & Luoto Oy:n arkistoon Tampereella.

Inventointia täydennettiin syksyllä 2020 Palkon alueella, jossa tarkastettiin maastossa kolme ennestään tunnettua kohdetta.

Kartta 20. Tarkastetut alueet merkittynä kartalle. MK 1 : 75 000

4. Tulokset

Inventoinnin tuloksena useiden aiemmin tunnettujen kohteiden sijaan tarkentui sekä muutettiin muutamien luokitusta. Uusia kohteita paikannettiin erityisesti Mahnalan ja Sasin ympäristöstä, josta jo entuudestaan tunnettiin useita muinaisjäännöksiä.

Aikaisemmin tuntemattomana kohteena merkittävänä voidaan pitää rautakautisen keramiikan löytöpaikkaa Lemmakkalanjärven länsirannalla. Paikkaa arveltiin rautakautiseksi asuinpaikaksi., mutta kohteen tarkemmasta luonteesta tai säilyneisyydestä ei inventoinnin yhteydessä saatu tarkempaa selvyyttä. Selkeämpi aiemmin tuntematon kivikautinen asuinpaikka paikannettiin Mahnalanselän rannan läheisyyteen Monneronmäen kupeeseen. Alueen eteläosasta, Metsäkulman alueelta, ei juuri tunneta esihistoriallisia kohteita, eikä niiden luukumäärä kasvanut tämän inventoinnin yhteydessä.

Historiallisen ajan kohteista paikannettiin muutama historiallisen ajan asuinpaikka (Mahnala, Lemmakkalan Rikala sekä Laitila). Historiallisen ajan myllyjä paikannettiin kaksi alueen eteläosaan. Niiden sijainti on sinänsä kiinnostava, koska molemmat myllypaikat sijaitsevat melko etäällä Mahnalan kylästä, johon ne selkeästi kuuluvat. Inventointialue rajautui siten, että merkittäviä rajoja ei alueelle juurikaan osunut. Lisäksi rajapaikkoina oli käytetty luonnonmuodostumia, joita tarkastettaessa ei varsinaisia rakenteita havaittu.

Inventoinnin perusteella on todettava, että Mahnala - Mihari - Sasin alueelta on todennäköisesti paikannettavissa toistaiseksi tunnistamattomia esihistoriallisia kohteita. Alueen länsiosassa esihistorialliseen asumiseen sopivat alueen ovat vähissä, todennäköisesti kapeita rantaterasseja, joista muinaisjäännösten paikantaminen on hyvästä onnesta kiinni.

Alueen eteläosa ei ilmeisesti ole ollut pysyvämmälle ihmistoiminnalle kovintaan suotuisaa ennen 1800-lukua, sillä asutus alueelle vaikuttaisi muodostuvan vasta melko hiljattain. Ilmeisesti järven rantavyöhykkeeltä voitaisiin sieltä mahdollisesti paikantaa tuntemattomia kohteita.

Tampereella 22.11.2020

Kalle Luoto (FM, arkeologi)

5. Lähteet

Kirjallisuus

Huurre, Matti 1983. Esihistoriallinen aika Hämeenkyrössä. Hämeenkyrön historia I. Esihistorialliselta ajalta vuoteen 1721. s. 37-105.

Hämeenkyrön kansallismaiseman hoitosuunnitelma. Vammalan kirjapaino Oy 1997.

Nallinmaa-Luoto, Terhi 1990. Hämeenkyrön historia II. Vuodesta 1722 vuoteen 1865. Hämeenkyrön kunta, Hämeenkyrön seurakunta. Vammalan kirjapaino Oy.

Niukkanen, Marianna 2009. Historiallisen ajan kiinteät muinaisjäännökset. Tunnistaminen ja suojelu. Museovirasto rakennushistorian osaston oppaita ja ohjeita 3.

Papunen, Pentti 1983. Hämeenkyrön keskiaika ja 1500-luku. Hämeenkyrön historia I. Esihistorialliselta ajalta vuoteen 1721. s. 108 - 357

Painamattomat lähteet:

Huurre, Matti 1969: Hämeenkyrön perusinventointi. Museovirasto, raportti.

Karivieri, Arja 1985: Hämeenkyrön inventointi ja koekaivaukset 12.7. – 23.8.1985. Turun yliopisto, raportti.

Kokko, Rami 2015: Hämeenkyrö 2015. Haja-asutusalueen vedenalainen viemäriinjais: viistokaikuluotausaineiston arkeologinen tulkinta. Tutkimusraportti. ARK-sukellus & FCG Suunnittelu ja tekniikka.

Poutiainen, Rostedt, Sepänmaa ja Jussila 2010: Hämeenkyrö. Kirkkojärven–Heinjärven–Herttualan–Jumesniemen osayleiskaava-alue. Muinaisjäännösinventointi 2010. Mikroliitti Oy, raportti.

Poutiainen & Sepänmaa 2013. Hämeenkyrövaltatie 3 linjaustentäydennysinventointi 2013.

Poutiainen Hannu 2015. Hämeenkyrö Mahnalan Maisematie muinaisjäännösinventointi 2015.

Rajala, V. & Jonsson J. 2014: Haja-asutusalueen viemäriosuuden viistokaikuluotaus. Tutkimusraportti (352-P25859). 18.12.2014. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.

Salminen, Hanna-Leena 2008. Sasi. Kaava-alueen inventointi 2008. Pirkanmaan maakuntamuseo. Raportti.

Kansallisarkisto / Digitaaliarkisto:

Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto:

Hämeenkyrö, Myllymäki: G Riddelin 1800 A 18/1-3

Hämeenkyrö, Mahnala: D. Ekman 1733 A 17 16/1-5; C. Tauler 1785 A 17 16/6-52

Hämeenkyrö, Laitila: A 17 14/2-3 (1705)

Laitila; Kartta ja selitys Laitilan yksinäisestä sotavirkatalosta 1705-1705 (A17:14/1)

Lemmakkala; N:ot 1-4 sekä Muotialan ja Sasin kylät: isojaon kartat ja asiakirjat 1792-1806 (A17:15/1-34)

Maanmittaushallitus, Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Hämeenkyrö, Mahnala; Isojaon kartat ja asiakirjat 1785-1839 (A17:16/6-52)

Pitäjäkartasto Hämeenkyrö 2124 04 Ia. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto. Kansallisarkisto.

Pitäjäkartasto Hämeenkyrö 2125 01 Ia. Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto. Kansallisarkisto.

Peruskartat 1: 20000. 2123 03 Mahnala (vuodet 1953, 1975, 1980 ja 1991). Maanmittaushallitus.

Peruskartat 1: 20000. 2124 01 Sasi (vuodet 1955, 1982 ja 1993). Maanmittaushallitus.

Digitaaliset lähteet:

Digitaaliarkisto: <http://digi.narc.fi/digi/slistaus.ka?ay=150144>

Tampereen kaupunki/Pirkanmaan maakuntamuseo. Siiri <https://siiri.tampere.fi/search.do?style=quick&clear=true&constraint=parent-%3Ehttp://www.profium.com/archive/Folder/alue&searchView=AlueUlkoinen#alueet>

Kulttuuriympäristön palveluikkuna (Museovirasto): <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Geologian tutkimuskeskus, rajapintapalvelut (WMS)

6. Kohteet

Kohdelista

uusi numero	Nimi
1	Honkaharju [108010024] - kiinteä muinaisjäännös
2	Laitila [108010023] - kiinteä muinaisjäännös
3	Mäkelänvuori [108010034] - kiinteä muinaisjäännös
4	Rajalanvuori [108010052] - kiinteä muinaisjäännös
5	Nikkilä [108010030] - kiinteä muinaisjäännös
6	Kotti [108010029] - kiinteä muinaisjäännös
7	Monneronmäki [108010031] - kiinteä muinaisjäännös
8	Sillanpää [108010032] - kiinteä muinaisjäännös
9	Ruonanoja [108010031] - kiinteä muinaisjäännös
10	Sarkkila [1000014102] - kiinteä muinaisjäännös
11	Lemmakkala [1000014105] - kiinteä muinaisjäännös
12	Vanha-Sasi [1000014100] - kiinteä muinaisjäännös
13	Lavassalo [108010027] - kiinteä muinaisjäännös
14	Pajuniemi [108010058] - kiinteä muinaisjäännös
15	Hakala 2 [1000038236] - kiinteä muinaisjäännös
16	Palko 1 [1000038234] - kiinteä muinaisjäännös
17	Palko 2 [1000038233] - kiinteä muinaisjäännös
18	Monnero [uusi kohde] - kiinteä muinaisjäännös
19	Iso-Matalusjärvi [uusi kohde] - kiinteä muinaisjäännös
20	Jyrälä [uusi kohde] - kiinteä muinaisjäännös

- 21 Honkala [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös
- 22 Sasi (Sassi, Sasila) [1000014103] – muu kulttuuriperintökohde

Mahdolliset muinaisjäänökset

- 23 Koivisto [108010033] – mahdollinen muinaisjäänös
- 24 Killerinvuori [108010053] – mahdollinen muinaisjäänös
- 25 Lemmakkalanjärvi [1000014110] mahdollinen muinaisjäänös

Muut kulttuuriperintökohteet

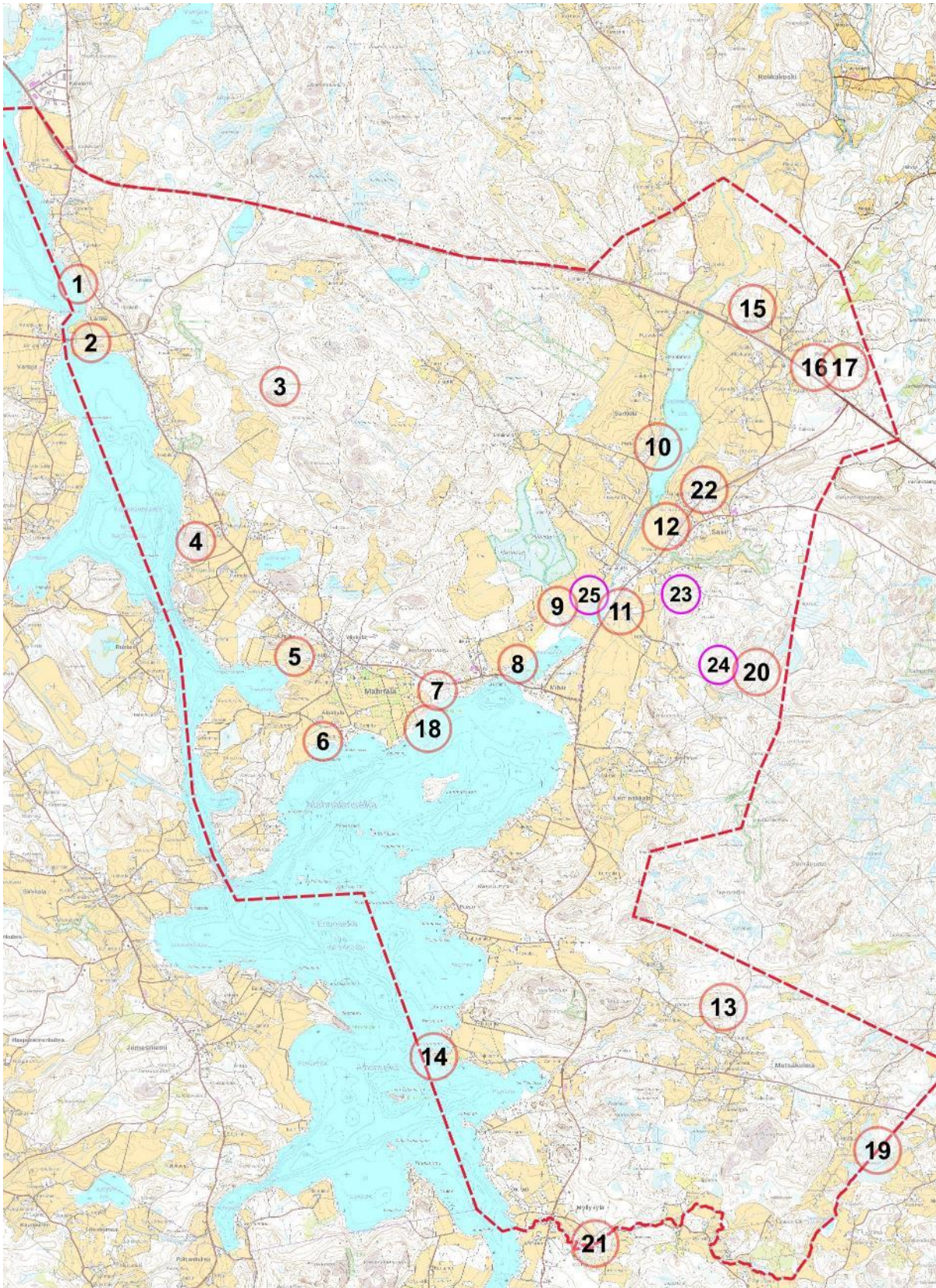
- 26 Vanha Tampere – Vaasa -tielinja [1000017753] – kiinteä muinaisjäänös
- 27 Palo (Palo, Palko) [1000014104] – muu kulttuuriperintökohde
- 28 Muotiala [1000014106] – muu kulttuuriperintökohde
- 29 Laitila Salminus [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
- 30 Kalkumäki Ahrola [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
- 31 Mahnala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
- 32 Mahnala Nikkilä [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
- 33 Mahnala Mäki-Kauppila
- 34 Laitila (Laitila) [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
- 35 Lemmakkala Rikala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Irtolöydöt

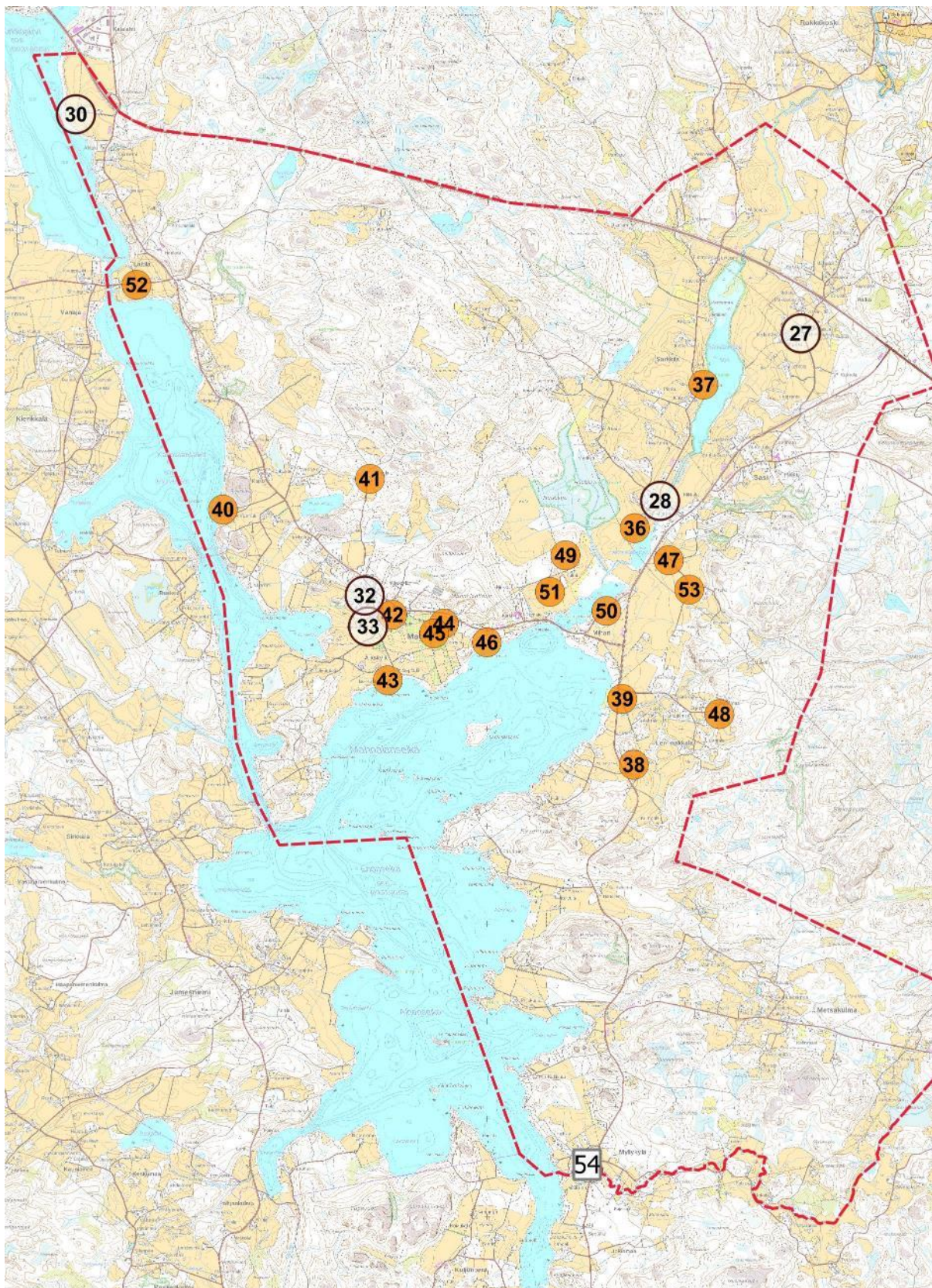
- 36 Turkki [uusi kohde] – mahdollinen muinaisjäänös
- 37 Alanen [1000008636] löytöpaikka

- 38 Rikala [1000008651] löytöpaikka
- 39 Lahti [1000008649] löytöpaikka
- 40 Kukasmaa [1000008632] löytöpaikka
- 41 Pohjola [1000008633] löytöpaikka
- 42 Yli-Rautia [1000008630] löytöpaikka
- 43 Iso-Kauppila [1000008657] löytöpaikka
- 44 Rauhala [1000008656] löytöpaikka
- 45 Törmäpelto [1000008631] löytöpaikka
- 46 Enonselkä [1000008652] löytöpaikka
- 47 Tarri [1000008635] löytöpaikka
- 48 Lähteenmäki [1000008650] löytöpaikka
- 49 Rautianvainio [1000008634] löytöpaikka
- 50 Miharinlampi [1000014109] löytöpaikka
- 51 Kaliini [uusi] löytöpaikka
- 52 Laitila 2 [uusi] löytöpaikka
- 53 Ylä-Heljo [uusi] löytöpaikka

- 54 Mahnala Myllykylä [uusi kohde] – muu kohde

Kartta 21. Alueen muinaisjäännöskohteet ja mahdolliset muinaisjäännöskohteet. MK 1 : 60 000.

Kartta 22. Muut kulttuuriperintökohteet, muut kohteet ja Irtolöytökohteet. MK 1:60 000.

1 Honkaharju [108010024] - kiinteä muinaisjäänös

Nimi	Honkaharju
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikka
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6836102 I: 300262 Z: 65 m mpy
Koordinaattiselite:	muinaisjäänösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 19310:1-4 Asuinpaikkalöytö KM 19819:1 Kivikirves
Aika	22.10.2019
Löydöt	-

Taustatiedot

Asuinpaikka sijaitsee Kirkkojärven eteläpään itärannalla, Laitilan talosta noin 500 m pohjoiseen. Eteläpuolella on suuri sorakuoppa, jossa on seurakunnan leirikeskus. Vanhan ja uuden sorakuopan välillä on metsämaastoa, jonka terassilta leirikeskuksen ulkorakennusten luota on löydetty mm. kampakeramiiikkaa, kvartsi-iskoksia ja palanutta luuta. Aiemmissä selvityksissä paikalla on havaittu tummanpunaruskeaa kulttuurikerrosta.

Havainnot

Asuinpaikka sijaitsee todennäköisesti kapealla järvenrannan terassilla, jossa kasvaa kuusimetsää ja sekametsää. Maanpinnalle ei ole havaittavissa merkkejä muinaisjäänöksestä. Alueen poikki on ilmeisesti vuosia sitten kaivettu oja.

Kohteen etelä- ja pohjoispuolella on metsittyneitä hiekkakuoppia. Näistä eteläpuolisessa on seurakunnan leirikeskus ja piha-alue.

Asuinpaikan ja leirikeskuksen eteläpuolella oli muokattu maata, minkä seurauksena voitiin tehdä havaintoja alueen eteläpuolisesta maastosta. Paikalla tarkastettiin hiekkaista rinnettä, ilman uusia havaintoja asuinpaikasta.

Kartta 23. Kohde 1 ja 2. MK 1 : 10 000.

Kuva 2. Rantaterassia Honkaharjun asuinpaikalla.

2 Laitila [108010023] – kiinteä muinaisjännös

Perustiedot

Nimi	Laitila
Laji:	Kiinteä muinaisjännös
Muinaisjännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6835526 I: 300376 Z: 75 m mpy
Koordinaattiselite:	muinaisjännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Arja Karivieri inventointi 1985 Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 12410:1 Kupurasolki

Arkistotiedot

Aika	22.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	44

Kohteen kuvaus muinaisjäännösrekisterissä 2019

Mahdollinen kalmisto on sijainnut Kirkkojärven ja Kallioistenselän välisellä niemellä, niemen yli vievän maantien eteläpuolella olevan talon pihamaalla ja rakennusten kohdalla. Kohde on mahdollisesti kokonaan tuhoutunut.

Vuonna 1895 tuli museoon pari viikinkiaikaisen kaularenkaan palaa, joiden sanotaan löytyneen talon pihamaalta. Vuonna 1950 tulleen pyöreän kupurasoljen sanotaan löytyneen talon läheltä puutarhasta ja pyöreän pronssiriipuksen rantahietikolta.

Paikalta on myös kivikautinen löytö, liuskeriipus.

Havainnot

Kalmisto on muinaisjäännösrekisterin kartassa merkitty asuinrakennuksen eteläpuoliselle pihamaalle. Kohteen eteläpuolisella peltoalueella Laitilan talon eteläpuolella on tehty kaivuutöitä (vesihuolto), minkä seurauksena maaperästä voitiin tehdä havainnot. Muinaisjäännökseen viittavia löytöjä tai rakenteita ei tavattu.

Liuskeriipus on kuvattu irtolöytönä kohteena 52.

Katso kartta sivulla 44.

Kuva 3. Laitila. Kalmisto on merkitty muinaisjäännösrekisterin kartassa talon eteläpuolelle.

Kuva 4. Maastossa näkyvien jälkien perusteella talon eteläpuolella oli kaivettu vesihuoltolinjaa ilmeisesti aikaisemmin kesän 2019 aikana.

Kartta 24. Ote Laitilan sotilasvirkatalon kartasta vuodelta 1705.

3 Mäkelänvuori [108010034] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Mäkelänvuori
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	ajoittamaton
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6835075 I: 302318 105 +/- 2 m
Koordinaattiselite:	GPS-mittaus, röykkiön keskikohta
Aiemmat tutkimukset	Arja Karivieri inventointi 1985 Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	-
Aika	8.12.2019
Löydöt	
Karta sivulla	50

Kuva 5. Mäkelänvuoren röykkiö kohti länttä.

Kohteen kuvaus muinaisjäännösrekisterissä 2019

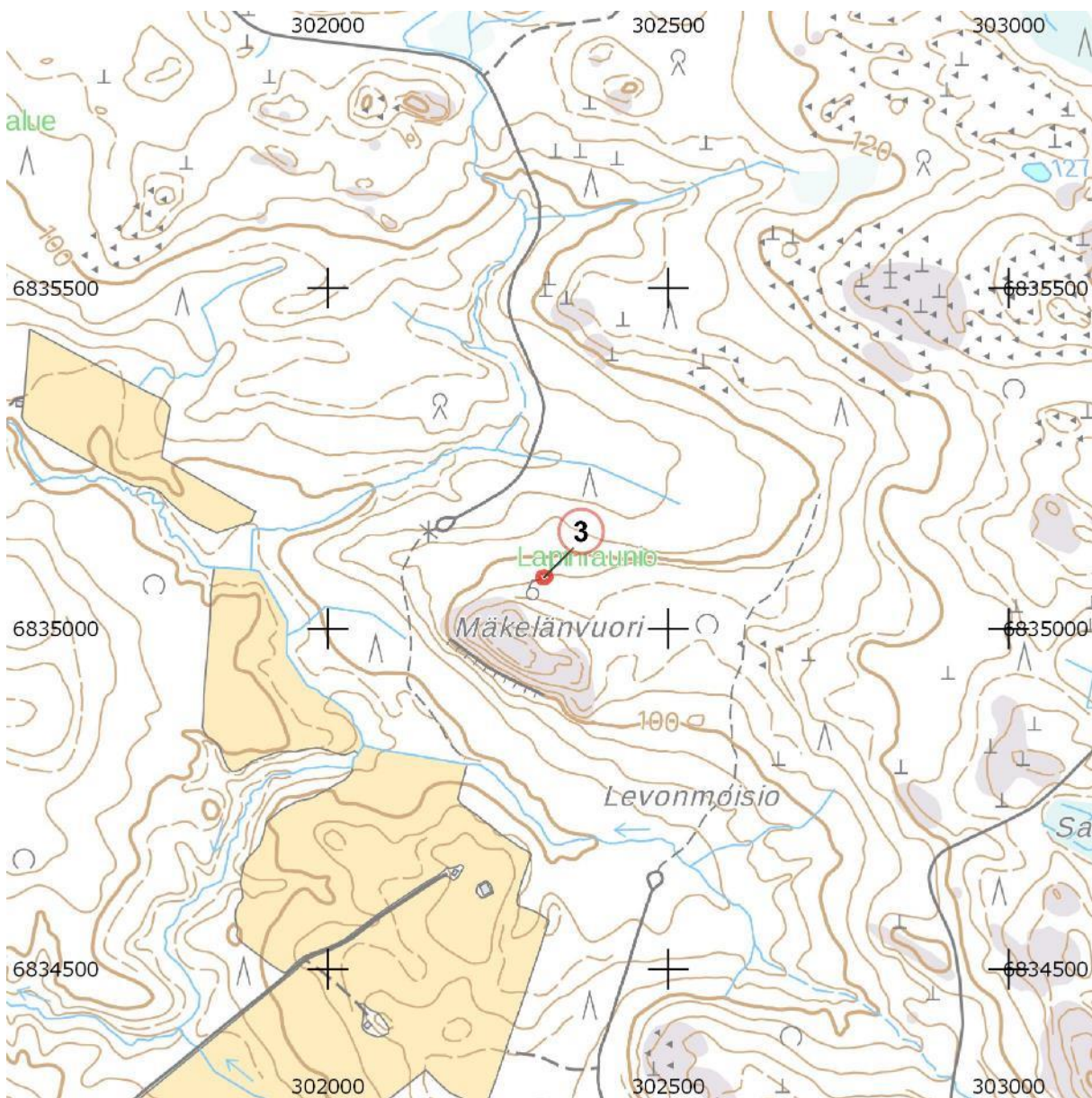
Kiviröykkiö sijaitsee Kallioistenselästä noin 1,5 km itään ja saman verran Simunan tienristeyksestä itäkaakkoon ja Honkasuon talosta pohjoiskoilliseen metsäisen vuoren pohjoispuolisella tasanteella.

Röykkiön koko on 3,3 x 3,9 m, korkeus 0,5 m. Länsipuolella on ryhmä isoja kivenlohkareita.

Havainnot

Paikalla on muinaisjäännösrekisterissä kuvatun kaltainen röykkiö. Röykkiön päällä kasvaa muhkea sammalkerros.

Röykkiön sijaintitiedot tarkentuivat noin 40 m pohjoiskoilliseen (GPS-mittaus).

Kartta 25. Kohde 3. MK 1 : 10000.

4 Rajalanvuori [108010052] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Rajalanvuori
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	röykkiöt
Ajoitus:	ajoittamaton
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6833487 I: 301447 Z : 110
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Arja Karivieri inventointi 1985 Jouko Rätty tarkastus 1984
Aiemmat löydöt	-
Aika	22.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	53

Taustatiedot

Muinaisjäännösrekisterin (2019) mukaan Kiviröykkiö sijaitsee Tampere-Vaasa-tiestä erkanevasta, Siuroon menevästä tiestä 300 m länteen, Mahnalanselästä itään olevan Rajalanvuoren läntisimmällä huipulla. Paikalla on sijainnut röykkiö, johon on kuulunut 1-3-kerroksinen neliömäinen reunakiveys. Sisäpuolen kivet on heitelty viereiselle kalliorinteelle. Vuonna 1985 reunakiveys on ollut n 1,7 x 1,7 m laajuinen ja kiviä on ollut 2 x 6 m kokoisella alueella.

Havainnot

Muinaisjäännösrekisterin koordinaattien osoittamasta paikasta ei voitu paikantaan röykkiötä. Paikalla havaittiin hiljattain rakennettu leiripaikka, johon kuului kivetty tulisija. Nuotiopaikka sijaitsee vuoren korkeimmalla läntisellä huipulla. Todennäköisesti sama huippu on muinaisjäännösrekisterissä mainittu kohta.

Nuotiokiveyksestä noin 15 metriä länsiluoteeseen avokallion länsiosassa länteen laskevassa rinteessä havaittiin sammalen peittämä matala kivilatomus. Latomuksen leveys on noin 40 cm ja korkeus 30 cm. Vallin pituus on noin kaksi metriä. Kivet ovat lohkottuja kiviä ja niitä on aseteltu ainakin kahteen kerrokseen. Vallin itäpuolella on epämääräinen matala kivröykkiö. Latomus ei vaikuttanut samalta kuin alkuperäisessä kuvauksessa kuvattu röykkiö, ennemmin kyse voisi olla aiemmasta leiripaikasta tai tulisijasta, jonka ajoittaminen on hankalaa. Kohde voi olla vain joitain vuosikymmeniä vanha, vaikka se on sammalen peitossa. Kohteen koordinaatit vaihdettiin kuvaamaan tätä kivilatomusta.

Kallion lakea käytiin laajalti läpi arkeologien Oksanen ja Luoto toimesta, mutta alkuperäiseen kuvaukseen paremmin sopivaa rakennetta ei havaittu. Epäselväksi jäi, oliko alkuperäinen kivröykkiö tuhoutunut leiripaikan rakentamisen yhteydessä vai oliko sen sijainti merkitty alun perin väärin.

Koordinaateiksi korjattiin kivilatomuksen koordinaatit.

Kuva 6 Rajalanvuori. Leiripaikasta noin 15 metriä länsiluoteeseen havaittiin matala kivilatomus.

Kartta 26. Kohde 4. MK 1 : 10000.

Kuva 7. Rajalanvuori. Muinaisjäännösrekisterin v. 2019 ilmoittamaan koordinaattipisteeseen oli hiljattain rakennettu tulisija ja leiripaikka.

5 Nikkilä [108010030] – kiinteä muinaisjäännös

Perustiedot

Nimi	Nikkilä
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6832188 I: 302404
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukaan
Arkistotiedot	
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 19311:1-4 Asuinpaikkalöytö
Aika	24.10.2019
Löydöt	-
Kartta sivulla	55

Asuinpaikka sijaitsee Kallioistenselän Taivallahden koillispuolella Nikkilän talosta 200-250 m luoteeseen, rannan ja jyrkän kallion välisellä hiesupellolla. Aikaisemmat löydöt, oikokirves, hioimen palat ja kvartsit ovat pellon alaosasta.

Havainnot

Alueella laidunsi lehmiä, mikä hankaloitti kohteen tarkastamista. Ei uusia havaintoja. Kohteen tarkempi havainnointi ja rajaaminen vaatisi todennäköisesti kajoavia tutkimuksia.

Kartta 27. Kohde 5. Mk 1:10000..

6 Kotti [108010029] – kiinteä muinaisjäännös

Perustiedot

Nimi	Kotti
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P = 6831445 I = 302770 Z = 67 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS mittaus, maakumpu saarekkeen itäosassa
Arkistotiedot	
Aiemmat tutkimukset	Arja Karivieri inventointi 1985 Jouko Rätty tarkastus 1984
Aiemmat löydöt	KM 19315:1-2 Kalmistolöytö
Maastotarkastus	24.10.2020
Löydöt	
Kartta sivulla	58

Kohteen kuvaus muinaisjäännösrekisterissä vuonna 2019

Kiven- ja maansekainen rökkiö sijaitsee Mahnalanselän pohjoisrannalla Iso-Kauppihan talosta 200 m länsiluoteeseen, rantatörmästä noin 10 m päässä kivikkoisella laidunalueella. Kumpare on raivaamaton. Sen päällä on turpeen peittämä maakumpu kooltaan 6 x 7 m. Siihen kaivetusta koekuopasta on rautainen nuolenkärki ja palanutta luuta. Paikalla on myös entisen Kotin talon riihenkiukaita.

Havainnot

Rannan tuntumassa sijaitsevalla peltosaarekkeella on runsaasti eri kokoisia kiviraunioita, joiden tarkempi kartoitus osoittautui hankalaksi ja siitä luovuttiin. Kumpareta peittää aluskasvillisuus ja korkea heinä. Varsinaista kumpareta oli vaikea hahmottaa, mutta se ilmeisesti sijaitsee saarekkeen itäosassa. Alkuperäisen koordinaattipisteen osoittamassa kohdassa ja sen eteläpuolella on maastoa tasattu. Raportin kohdetiedoissa ilmoitettu

koordinaattitiedon kohdalla on kumpu, joka on todennäköisesti aikaisemman inventoijan tarkoittama maakumpu.

Kuva 8. Maakumpu Kotti. Inventoija Kalle Luoto kuvassa tarkastelemassa alueen rakenteita.

Kuva 9. Rannanpuolella maakumpua on tasattu maata ja raivattu kiviä.

Koko peltosaarekkeella havaittiin eri kokoisia ja muotoisia maa- ja kiviraunioita. Ilmeisesti peltosaarekkeelle on koottu pellolta kiviä ainakin 1900-luvun aikana.

Peltosaarekkeen ja rantatöyrään välillä on 10 metriä leveä raivattu kaista, jonka alueelta on maata tasattu ja kiviä poistettu. Rantatöyrään alapuolella oli useita alas rinnettä vieritettyjä kiviä.

Peltoaluetta Iso-Kauppiilan ja Käräjänokan välillä pintapöimittiin tarkastuksen yhteydessä, tuloksetta. Historiallisen ajan löydöt, tiilenpalat yms., keskittyvät Iso-Kauppiilan talon ympäristöön.

Kartta 28. Kohde 6. MK 1 : 10 000.

7 Monneronmäki [108010031] – kiinteä muinaisjäännös

Perustiedot	Nimi	Monneronmäki
	Laji:	kiinteä muinaisjäännös
	Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
	Tyypin tarkenne:	
	Ajoitus:	kivikautinen
	Lukumäärä:	1
	Koordinaatit	P: 6831834 I: 303868 Z: 70 m mpy
	Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan
Arkistotiedot	Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
	Aiemmat löydöt	KM 19312:1-2 Asuinpaikkalöytö
	Aika	24.10.2019
	Löydöt	-
	kartta sivulla	61

Kohteen kuvaus muinaisjäännösrekisterissä 2019

Asuinpaikka sijaitsee Enonselän rannassa Monneronmäen itäpuolella olevalla rantatörmään asti ulottuvalla hiesupellolla. Kohteen laajuus on noin 60 x 100 m. Löydöt alueelta ovat kivikirves ja kvartsi.

Havainnot

Ei uusia havaintoja. Paikalla on heinää kasvavaa peltoa sekä rannan koivumetsää. Asuinpaikka sijainnee tasaisemmalla terassilla noin 5 metriä järvenpintaa korkeammalla. Oletetun asuinpaikan länsi- ja luoteispuolella maasto nousee jyrkästi.

Kuva 10. Monneronmäki. Maasto nousee jyrkästi kohteen länsipuolella.

Kuva 11. Asuinpaikka on rantakoivikossa ja pellolla. Maanpinnalle ei voida havaita jätteitä.

Kartta 29. Kohde 7 ja 18. MK 1 : 10 000.

8 Sillanpää [108010032] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Sillanpää
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	-
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6832226 I: 304748 Z: 63
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukainen piste
Aiemmat löydöt	KM 2048: 10; KM 2066:112a, 112b, KM 19313:15
Aika	24.10.2019 ja 12.12.2019
Löydöt	kvartsi-iskoksia (jätettiin paikalle)
kartta sivulla	64

Kohteen kuvaus

Muinaisjäännösrekisterin mukaan asuinpaikka sijaitsee Hämeenkyröstä Siuroon vievän tien pohjoispuolella, Miharinlammen länsirannalla, Mahnalanselän Enonselästä koilliseen, Miharin sillasta noin 150 m pohjoiseen. Alue on loivaa itään viettävää peltoa. Paikalta on löydetty kvartssia noin 50 x 100 m laajuiselta alueelta Kärjäniemen nokan länsipuolelta.

Paikalta ovat mahdollisesti myös aikaisemmin löytyneet pallonuija, eteläsuomalainen tasatalta ja alkeellinen kirves. Matti Huurre löysi inventoinnissaan vuonna 1969 kohteelta hioimen katkelman ja kvartsi-iskoksia. Huurteen löydöt ovat noin 50 x 100 m laajuiselta alueelta Kärjäniemen nokan länsipuolelta.

Sillanpään torpan lähistöltä on löytynyt 1800-luvulla löytötietojen mukaan pallonuija (KM 2048:10), eteläsuomalainen tasatalta ja

alkeellinen kirves (KM 2066:112a ja 112b). Sillanpään torppa on sijainnut kohteen länsipuolella Miharin sillan kupeessa.

Vuoden 2008 inventoinnissa todettiin (Salminen 2008: 13-14), että alue on säilynyt peltona.

Havainnot

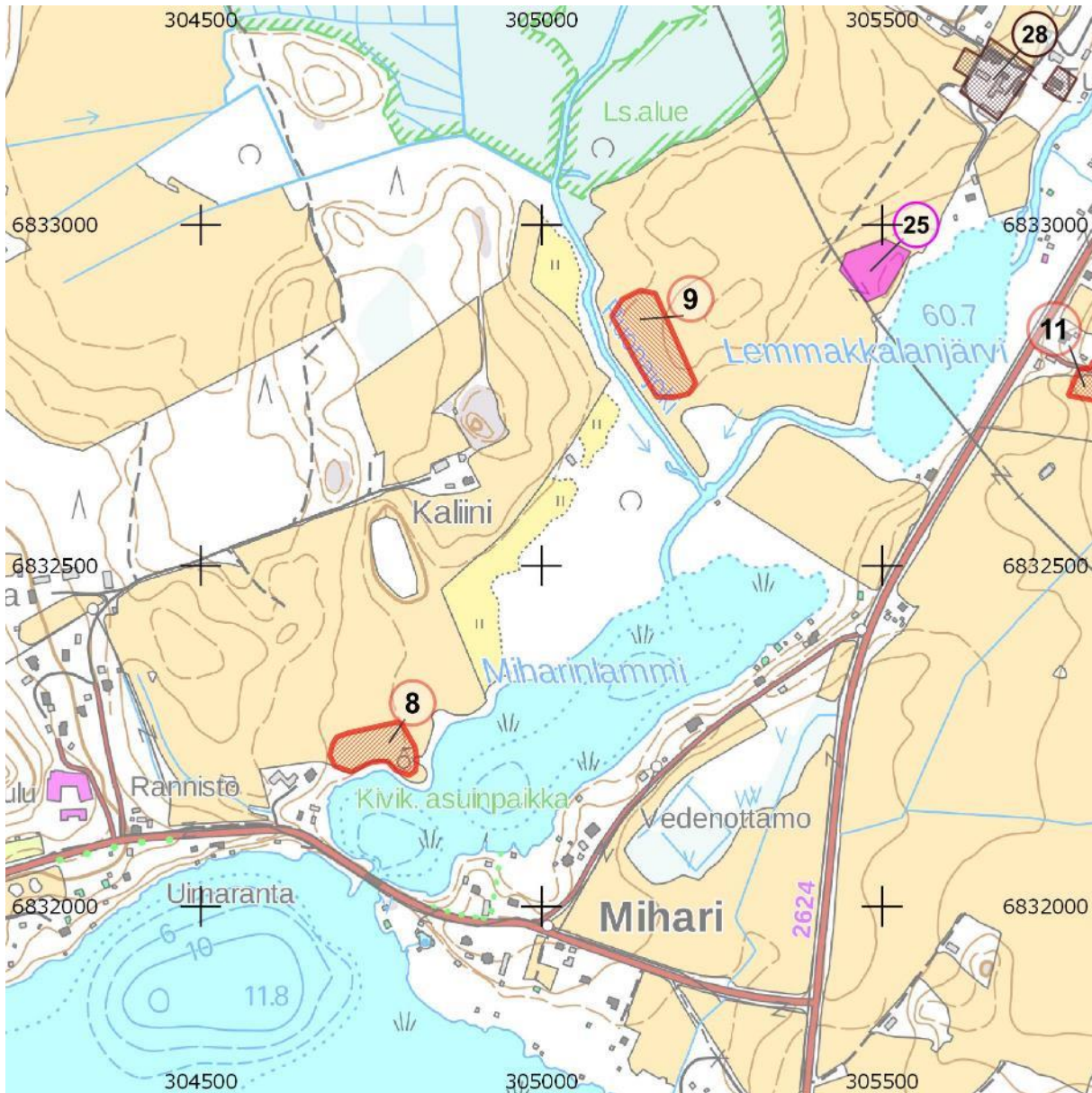
Kohde oli edelleenkin peltona. Pellostä löydettiin kvartsi-iskoksia, joita ei kerätty talteen. Iskokset havaittiin peltoalueella aiemmin muinaisjäännökseksi rajatun alueen länsiosasta asuinkäytössä olevan tontin koillispuolelta. Asuinpaikan lounaispuolella sijaitsevan talon pihapiiriä ei tarkistettu.

Maastohavaintojen ja maaston topografian perusteella asuinpaikan raja-
rajaus noudattanee Hanna-Leena Salmisen (2008) tekemää rajausta. Oletettavasti asuinpaikan ydinalue on pienessä Miharinlammeen työntyvän niemen tyvessä.

Alue tarkastettiin 12.12.2019, jolloin havaittiin kvartsi iskoksia tunnetusta asuinpaikasta noin 200 metriä luoteeseen (raportin kohde 51). Kohteiden välistä aluetta tarkastettiin, mutta välialueelta ei uusia havaintoja tehty.

Kuva 12. Sillanpään asuinpaikka. Kuvattu luoteesta.

Kartta 30. Kohteet 8 ja 9. MK 1:10 000.

9 Ruonanoja [1000014101] – kiinteä muinaisjäänös

Nimi	Ruonanoja
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6832817 I: 305166 Z: 62,5-65
Koordinaattiselite:	muinaisjäänösrekisterin mukainen koordinaatti
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen/Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	KM 37626:1 Asuinpaikkalöytöjä
maastotarkastus	24.10.2019
löydöt	
kartta sivulla	64

Kohteen kuvaus muinaisjäänösrekisterissä 2019:

Asuinpaikka sijaitsee 800 m Miharin sillalta pohjoiskoilliseen Ruonanojan koillispuolella. Kvartsi-iskoksia löydettiin kohti lounasta, Ruonanojaa laskevalta peltoterassilta. Maaperä on savensekaista multaa.

Havainnot

Asuinpaikka sijaitsee pellolla, korkeustasoilla noin 62,5-60 m mpy. Inventoinnin aikaan pellolla oli puitua ja laonnutta heinää. Havainto-olosuhteet paikalla olivat huonot, eikä uusia havaintoja muinaisjäänöksestä saatu. Pintapuolisen tarkastelun perusteella paikka vaikuttaisi olevan ennallaan.

10 Sarkkila [1000014102] – kiinteä muinaisjäännös

Perustiedot	Nimi	Sarkkila
	Laji:	kiinteä muinaisjäännös
	Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
	Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
	Ajoitus:	historiallinen aika
	Lukumäärä:	1
	Koordinaatit	P: 6834467 I: 306198 Z: 65
Koordinaattiselite:	arvioitu keskipiste	
Arkistotiedot	Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen / Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
	Aiemmat löydöt	KM 2201:660 Hioimen pala
	Aika	22.10.2019
	Löydöt	-
	Kartta sivulla	68

Kartta 31. Ote Sarkkilan isojakokartasta.

Kohteen kuvaus muinaisjäännösrekisterin mukaan (2019):

Kylänpaikka sijaitsee Sarkkilanjärven rannalla, Miharinsillalta 3 kilometriä pohjoiseen. Paikka sijaitsee osittain peltoalueella ja pohjoisosaltaan maatilan piha-alueella.

Paikan rajausta perustuu 1792 isojakokarttaan.

Perustietoja

Vuoden 1540 maakirjassa mainitaan neljä taloa (Pietilä, Antila, Jutila ja Huissi), joista Huissi myöhemmin autioitui. Isonjaon aikaan kylässä oli 6 taloa, jotka kaikki olivat lähekkäin kylätontilla.

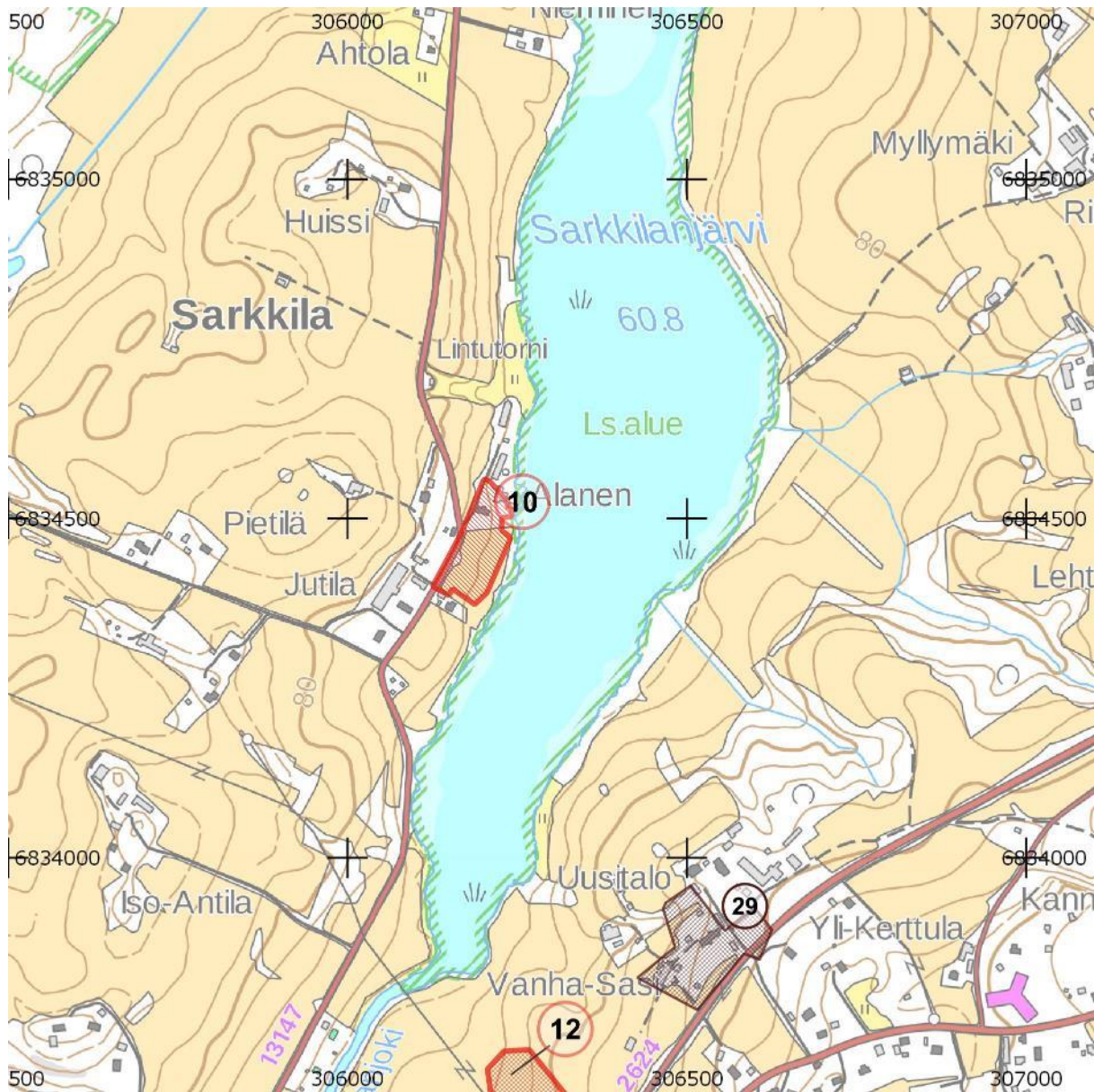
Havainnot

Kylätontin eteläosan peltoalueella on ollut asuinrakennus vielä 1900-luvun alussa. Alue on autioitunut 1950-luvulle tultaessa ja on nykyisin peltoa. Inventointihetkellä kylätontin keskeinen osa, pelto, oli ummessa ja kasvoi heinää.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin keskeisen peltoalueen ojaleikkauksia sekä kylätontin pohjoispuolista peltoa. Uusia havaintoja ei tehty.

Kuva 13. Sarkkilan kylä 22.10.2019. Kuvattu kaakosta.

Kartta 32. Kohde 10. MK 1:10000.

11 Lemmakkala [1000014105] – kiinteä muinaisjäänös

Nimi	Lemmakkala
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Tyyppin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832762 I: 305827 65 - 75
Koordinaattiselite:	muinaisjäänösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen / Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	
Aika	22.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	72

Kylänpaikan alue on aikaisemmassa inventoinnissa pääosin määritelty tuhoutuneeksi 3. luokan kohteeksi, ainoastaan kylänpaikan länsiosassa on ollut pieni alue, joka on määritelty rauhoitusluokkaan 2 kuuluvaksi. Tämä alue on nykyisin peltoa ja peltoa reunustavaa metsäsaarekettä. Tuhoutuneella alueella on soranottokuoppia, myös Tarrantie on kaivettu kylänpaikan kohdalla paikoin syväälle maahan. Vuoden 2008 inventoinnissa noin 1,5 metriä korkeissa tien penkereissä näkyi paikoitellen hiilensekaista maata ja palaneen saven sekä tiilen kappaleita.

Taustatietoja

Vuoden 1540 maakirjan mukaan Lemmakkalan kylässä oli neljä taloa. Isojaon aikaan taloja oli saman verran. Nämä neljä taloa olivat: Pirjola, Heljo, Tarri ja Rikala. Pirjola, Heljo ja Tarri sijaitsivat lähekkäin ja Rikala puolestaan kauempana, lähellä nykyisen Rikalan talon paikkaa, jo vuoden 1650 pitäjänkartan mukaan. Rikalan talo on joissain lähteissä käsitetty myös yksinäistaloksi ja joskus Lemmakkalan kylää on virheellisesti nimitetty Rikalaksi. Isonjaon jälkeen Pirjolan ja Heljon talot siirtyivät kylätontilta kauemmaksi Tarrantien varteen peltolohkojensa keskelle. Tarrin

talo jäi ilmeisesti paikoilleen. Tarrin kyläkeskuksen rakennuksia on nykyään kylänpaikan itäosassa.

Lemmakkalan kylätontilta on tarinoiden mukaan löydetty vanhoja rahoja.

Kohteen kuvaus

Kylänpaikka sijaitsee 1,3 km koilliseen Miharinsillasta Lemmakkalan järven ja Siuroon vievän tien itäpuolella. Kylänpaikan läpi on kulkenut tie isojakokartassa, tien linja on säilynyt. Se on nykyisin nimeltään Tarrintie.

Kylänpaikka on osin tuhoutunut, ainoastaan länsiosassa on pieni alue säilynyt. Se on peltoa ja sitä reunustavaa metsäsaarekettä.

Havainnot

Maastohavaintojen perusteella tien pohjoispuolella saattaa olla pienialainen alue säilynyttä kylätonttia pihamaalla. Todennäköisesti maankäyttö on tuhonnut kylätontin luoteisosan.

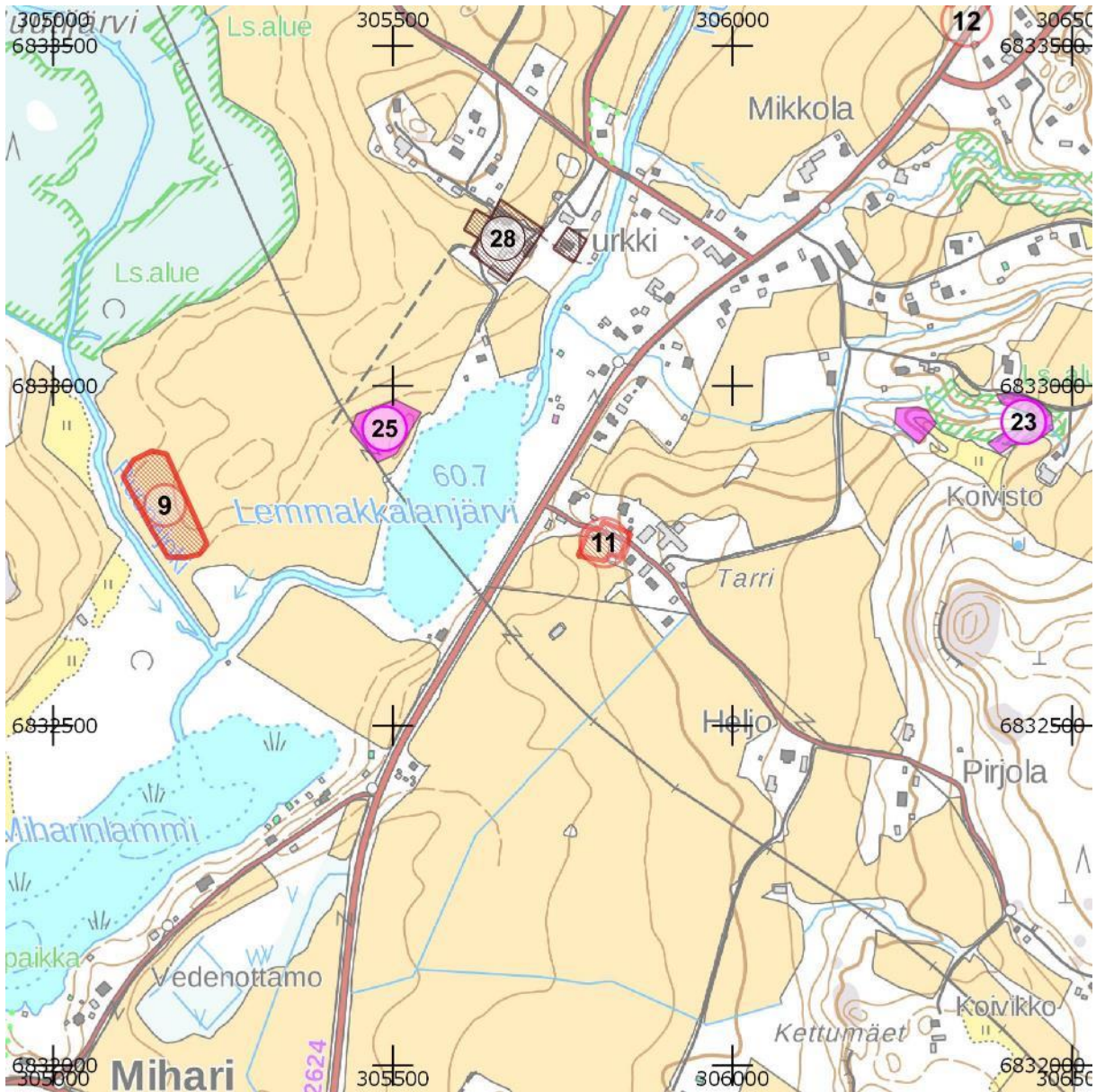
Kuva 14. Lemmakkala, kuvattu lounaasta.

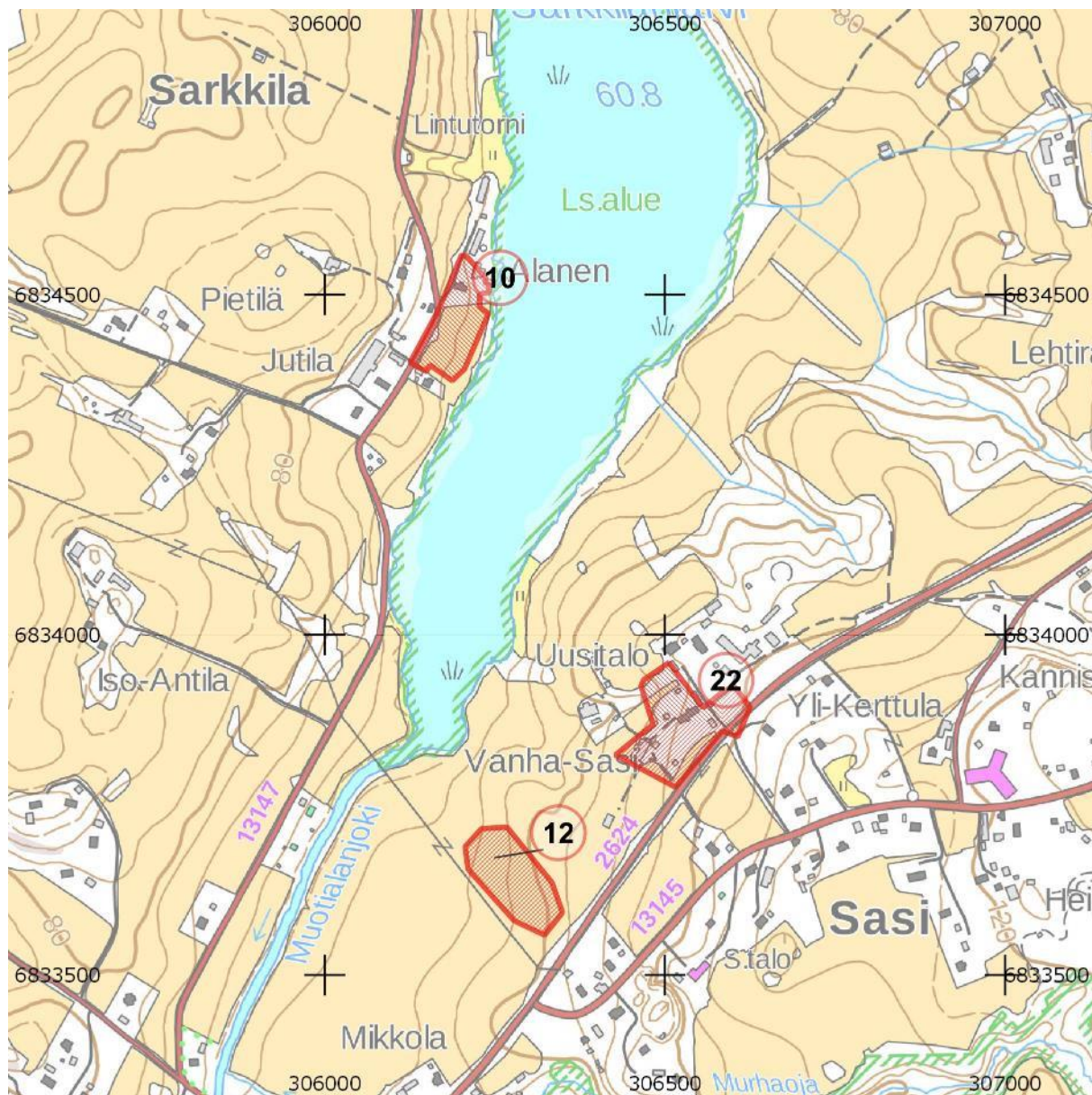
Kuva 15. Lemmälämien kylätontin läpi kulkee tie. Tieleikkaus on voimakkaasti leikattu.

Kuva 16. Lemmälämien läpi kulkevan tien laidassa havaittiin lohkotuja kiviä.

Kartta 33. Kohteet 9, 11, 23, 25 ja 28. MK 1 : 10 000.

Kartta 34. Kohteet 10,12 ja 22. MK 1 : 10 000.

12 Vanha-Sasi [1000014100] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Vanha-Sasi
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6833633 I: 306298 70 - 80
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan.
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen / Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	
Aika	22.10.2020
Löydöt	
Kartta sivulla	73

Taustatiedot (muinaisjäännösrekisteri 2019)

Asuinpaikka sijaitsee Miharinsillasta 2,2 km koilliseen Siuroon vievän tien länsipuolella, Vanha-Sasin tilan lounaispuolella pellolla. Vuoden 2008 inventoinnin yhteydessä löydettiin kvartsi-iskoksia luode-kaakko-suuntaiselta terassilta

Havainnot

Asuinpaikka sijaitsee rinnepellolla, korkeustasoilla noin 70 - 80 m mpy. Inventoinnin aikaan pelto oli hiljattain puitu ja havainto-olosuhteet paikalla olivat huonot, eikä uusia havaintoja muinaisjäännöksestä saatu.

Maastotarkastuksen yhteydessä 22.10.2020 Emmi Oksanen ja Kalle Luoto tarkastivat kohteen maastossa tehden paikalla pintapoimintaa asuinpaikan kohdalla korkeuskäyriä vastaan. Ainoat löydöt olivat muutama pala historiallisen ajan keramiikkaa. Muinaisjäännöksen eteläosa vaikutti tarkastushetkellä melko kostealta savimaalta.

Maastotarkastuksen perusteella paikka vaikuttaisi olevan ennallaan.

Kuva 17. Vanha-Sasi. Kuvattu lännestä.

Kuva 18. Lavassalo, röykkiö 1, lounaasta.

13 Lavassalo [108010027] – kiinteä muinaisjäänös
Perustiedot

Nimi	Lavassalo
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	röykkiöt
Ajoitus:	ajoittamaton
Lukumäärä:	2
Koordinaatit	P: 6828714 I: 306860 Z : n. 108
Koordinaattiselite:	Havaittu röykkiö 1, GPS mittaus 11.12.2019
Arkistotiedot	Aiemmat tutkimukset Arja Karivieri inventointi 1985 Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	
Aika	11.12.2020
Löydöt	
Kartta sivulla	78

Taustatiedot

Muinaisjäänösrekisterin (2019) mukaan Röykkiöt sijaitsevat Mahnalan ja Lemakkalan kylien rajalla, Rättärin talosta noin 500 m itään, itä-länsisuuntaisen korkean metsäharjun koillisreunalla. ja kiviröykkiöiden ympäristö on tasaista. Röykkiöiden koot ovat 1,8 x 3,5 m ja 1,8 x 2,5 m. Jälkimmäinen röykkiö on edellisestä 3 m kaakkoon. Museoviraston saaman palautteen perusteella kohde lienee tuhoutunut metsänkäytön toimenpiteissä.

Havainnot

Muinaisjäänösrekisterin koordinaatit syksyllä 2019 osoittivat kiviseen ja louhikkoiseen mäenrinteeseen. Koordinaattien osoittamalla paikalla ei havaittu röykkiötä. Koordinaattipisteen pohjoispuolella kulkee kylien välinen raja, jota tarkastettiin mahdollisten rajamerkkien paikantamiseksi. Selkeää rajamerkkiä ei havaittu.

Sen sijaan peruskartan muinaisjäänösmerkinnän kohdalla, noin 65 metriä koordinaattipisteestä koilliseen avokallion itäpuolella

kuusimetsässä havaittiin kaksi kivirauniota. Paikalla on tehty joitain vuosia sitten metsätöitä, joista huolimatta röykkiöt ovat yhä tunnistettavia.

Kaakonpuoleinen röykkiö (1) on kooltaan noin 2,5 metriä x 1,5 metriä ja korkeudeltaan noin 0,4 metriä. Muodoltaan se on soikeahko ja vaikuttaa tarkoitukselta paikalle kootulta. Kivien halkaisija on noin 10 – 20 cm.

Kohteen 1 koordinaatit ovat P: 6828714 ja I: 306860.

Luoteenpuoleinen röykkiö (2) on kooltaan noin 3 m x 2 m ja on korkeudeltaan edellistä hieman matalampi, ehkä noin 0,3 metriä. Kivien halkaisija on noin 10 – 20 cm.

Kohteen 2 koordinaatit ovat P: 6828716 ja I: 306864.

Alueelta on kaadettu puita joitain kymmeniä vuosia sitten, mutta röykkiöt vaikuttavat säästyneen suuremmilta vaurioilta, osin varmaankin siitä syystä, että niiden kivet ovat melko kookkaita.

Röykkiöiden tarkempi luonne jäi hieman epäselväksi, mutta ne toivat mieleen historiallisen ajan toiminnan, lähinnä ehkä kaskirauniot. Saattaa olla, että paikoin tiheässä kuusikossa on useampia kivirauniota. Tosin kaskeamisen kannalta paikka vaikutti hieman vaikeakulkuiselta ja syrjäiseltä. Mahdollisesti paikalla on sijainnut pienialainen kaski.

Kohteen ajoitukseksi muutettiin ajoittamaton ja koordinaatteja korjattiin.

Kuva 19. Lavassalo, röykkiö 2 sijaitsi kuusikossa oksien alla.

Kartta 35. Kohde 13. MK 1:10 000.

14 Pajuniemi [108010058] – kiinteä muinaisjäänös
Perustiedot

Nimi	Pajuniemi
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	lapinrauniot
Ajoitus:	varhaismetallikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6828247 I: 303865 Z: 70
Koordinaattiselite:	GPS mittaus kohteen päältä
Arkistotiedot	Aiemmat tutkimukset
	Tuula Heikkurinen-Montell tarkastus 1987
	Aiemmat löydöt
	Aika
	11.12.2020
	Löydöt
	Kartta sivulla
	81

Taustatiedot:

Lapinraunio sijaitsee Mahnalanselän itärannalla niemessä lomamökkien keskellä.

Röykkiö on kalliopohjalla. Sen halkaisija on noin 4 m. Siitä on vain pohjakivet jäljellä. Pohja on sammaloitunut ja nurmettunut.

Havainnot

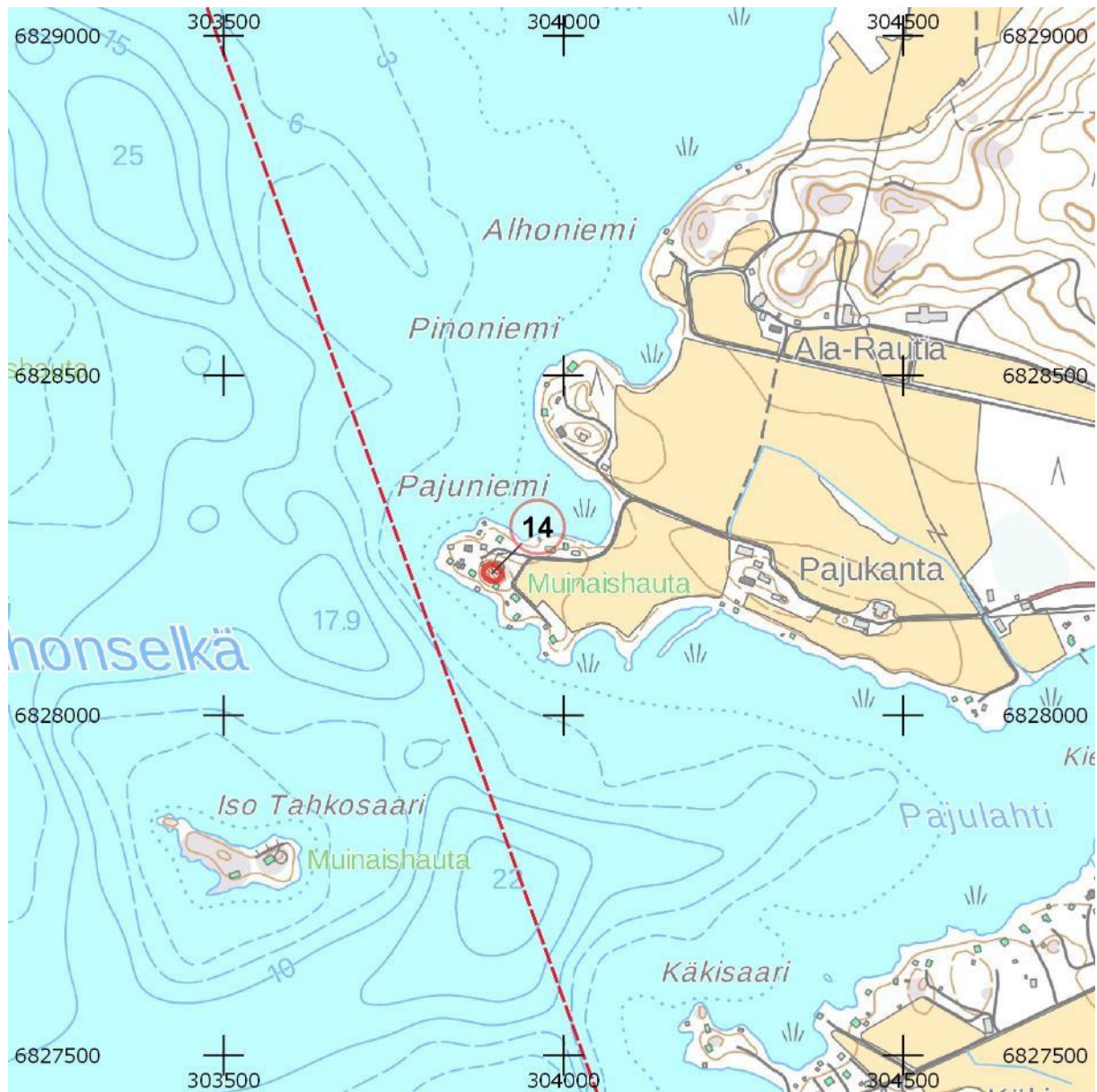
Paikalla kasvaa runsaasti nuorta metsää ja kohteen tunnistaminen maastossa on hankalaa. Kohteen tunnistaa parhaiten paikalla olevasta muinaisjäänöskyltistä, jonka .

Tarkastushetkellä röykkiö oli sammalen ja kasvillisuuden peitossa niin vahvasti, että tarkkojen mittojen saaminen kohteesta oli hankalaa. Kuvauksessa mainittujen pohjakiviä ei täydellä varmuudella pystytty paikalla tunnistamaan. Röykkiön sijaintikoordinaattien kohdalla on kiviä, jotka kohoavat ehkä 10 – 20 cm ympäröivää aluetta korkeammalle.

Muinaisjäännösrajaus tehtiin maaston topografian perusteella, alue käsittää rakentamattoman kalliopohjaisen mäen lakialueen röykkiön lähiympäristössä.

Kuva 20. Pajuniemi, kuvattu idästä

Kartta 36. Kohde 14. Mk 1:10000.

15 Hakala 2 [1000038236] – kiinteä muinaisjäännös

Perustiedot

Nimi	Hakala 2
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne:	nauriskuopat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	2
Koordinaatit	P: 6835875 I: 307161 Z :90 m mpy
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	H. Poutiainen & T. Sepänmaa inventointi 2013
Aiemmat löydöt	-
aika	20.11.2020
Löydöt	
kartta sivulla	84

Hakalan talosta parisataa metriä luoteeseen, pienen pellon luoteispuolella olevalla pienellä kumpareella on kaksi soikeaa kuoppaa traktoriuran molemmin puolin, noin 15 m:n etäisyydellä toisistaan.

a) Luoteinen kuoppa sijainti: N6835877 E 307162

Kuoppa on noin 1,7 m pitkä ja 1 m leveä

b) Kaakkoinen kuoppa sijainti: N = 6835869 ja E = 307166

Kuoppa on noin 3 m pitkä ja 1 m leveä.

Molemmat ovat suuntaukseltaan likimain luoteis-kaakko-suuntaisia ja sijaitsevat lievästi pituussuuntaansa viettävillä pinnoilla. Kuopanteiden syvyys on noin 25 cm.

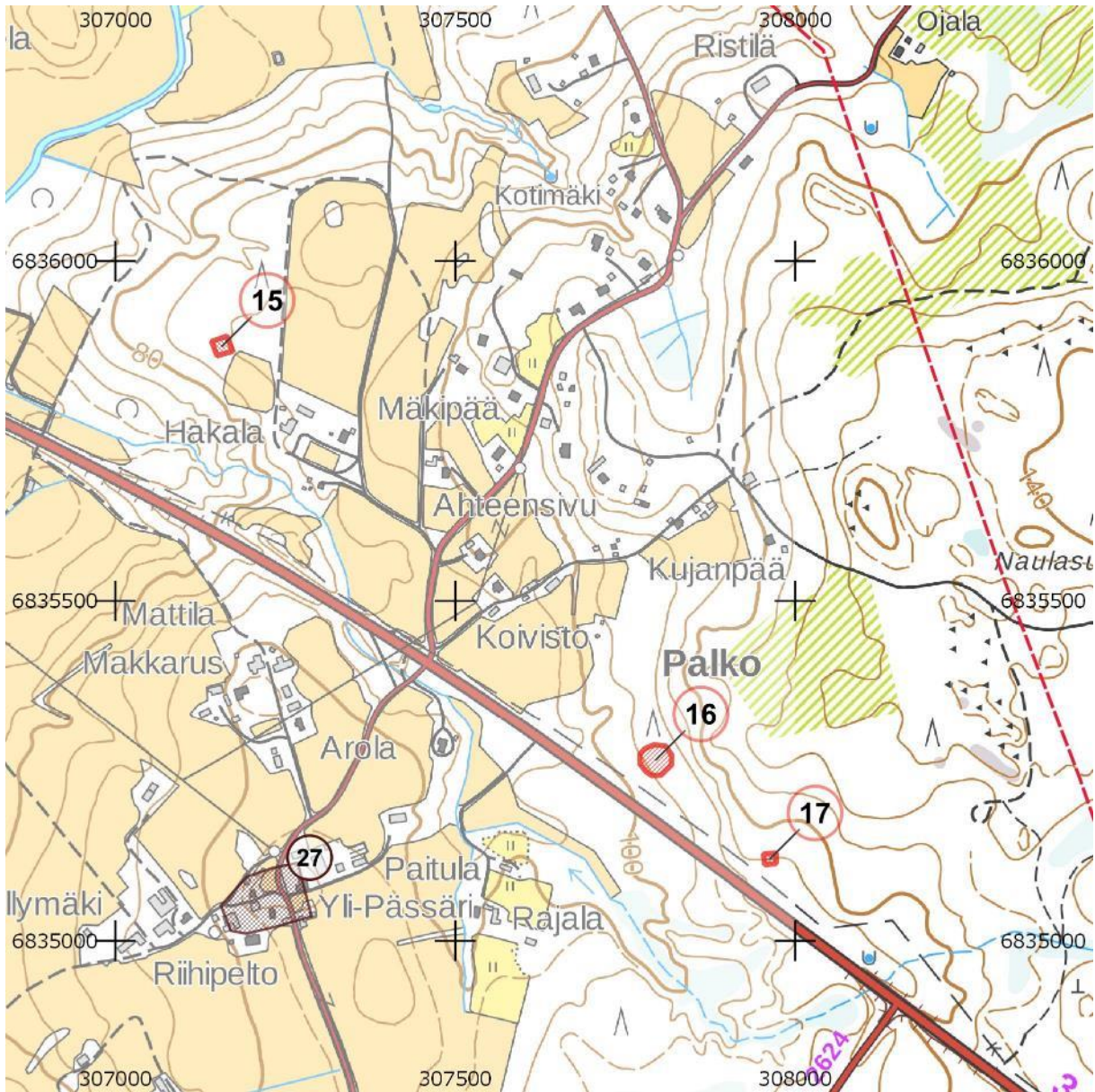
Vuoden 2013 (Poutiainen & Sepänmaa) inventoinnin yhteydessä kuopanteisiin tehtiin pienet koekuopat maannoksen selvittämiseksi. Molemmilla mailla oli sekoittunutta, podsolimaannosta ei ollut havaittavissa, myöskään hiiltä tai nokea ei havaittu. Maaperä on hiekkamoreenia ja puusto pääasiassa kuusta, hieman myös pientä pensaikkoa. Poutiainen tulkitsee kohteen naurishaudoiksi, sillä ympäristö vaikuttaa kaskeamiseen sopivalta. On myös mahdollista, että kyseessä ovat tervarännit, vaikka hiiltä ei inventoinnissa (2013) todettukaan.

Kohteiden kaakkoispuolella oleva pelto ei näy vuoden 1955 peruskartassa.

Luoteisempi kuoppa a sijaitsee kuusimetsässä ja kaakonpuoleinen kuoppa b sekametsässä. Molemmat kuopat erottuvat selkeästi maastossa. Kuopat sijaitsevat hoidetussa talousmetsässä. Kohteiden rajausta pidettiin ennallaan.

Kuva 21. Hakala 2, kuoppa b.

Kartta 37. Kohteet 15, 16 ja 17. MK 1 : 10 000.

16 Palko 1 [1000038234] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Palko 1
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tyyppin tarkenne:	hiilihauta
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	4
Koordinaatit	P: 6835270 I: 307793 Z :105 m mpy
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	H. Poutiainen & T. Sepänmaa inventointi 2013
Aiemmat löydöt	-
Maastotarkastus	22.11.2020
Löydöt	
kartta sivulla	84

Vuoden 2013 inventoinnissa valtatie 3:n koillispuolella sijaitsevalla lounaaseen viettävällä moreenirinteellä olevalla terassimaisella tasanteella havaittiin kaksi pyöreää ja kaksi pitkänomaista kuoppaa noin 7 x 13 m:n alalla. Maaperä paikalla on vähäkivistä hiekkamoreenia.

Puusto on vanhaa, tiheää kuusikkoa ja aluskasvillisuus pääasiassa sammalta.

Vuonna 2013 tehdyssä inventoinnissa havaittiin, että ainakin keskimäinen kuoppa on hiili- ja nokikerroksen perusteella tulkittavissa hiilihaudaksi. Poutiaisen ja Sepänmaan tulkinnan mukaan myös toinen kuoppa on todennäköisesti hiilihauta ja kaksi pitkänomaista kaivantoa, saattavat olla tervärännejä, vaikka muistuttavat yhtä lailla naurishautoja.

Kohde tarkastettiin maastossa 22.11.2020. Rakenne erottui selkeästi kuusimetsässä maastossa ja kaikki kuopat pystyttiin tunnistamaan. Kohteen ympäristöstä on kaadettu joitakin puita

noin vuosi sitten ja kohteen pohjoispuolella on metsäkoneen jättämä ajoura. Vuoden 1955 peruskarttaan kohteen halki on merkitty kulkemaan polku.

Kuva 22. Kohde Palko 1. Kuvattu pohjoisesta.

17 Palko 2 [1000038233] – kiinteä muinaisjäänös

Nimi	Palko 2
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne:	hiilihauta
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6835120 I: 307963 Z :112 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS mittaus löytöpaikalta
Aiemmat tutkimukset	H. Poutiainen & T. Sepänmaa inventointi 2013
Aiemmat löydöt	-
Maastotarkastus	22.11.2020
Löydöt	
kartta sivulla	84

Inventoinnissa vuonna 2013 (Poutiainen & Sepänmaa) havaittiin paikalla pyöreähkö, hieman nelikulmainen kuopanne, jonka koko on noin n. 2 x 2 m, syvyydeltään n. 20 cm. Heti tämän eteläpuolella on suunnilleen samankokoinen, n. 15 cm:n korkuinen maakasa. Vuonna 2013 maakasaan tehdyssä koekuopassa maa oli sekoittunutta, maannosta ei havaittu. Samassa yhteydessä kuopanteeseen tehdyssä koekuopassa oli sekoittuneessa maassa hieman nokea ja kynnenkokoisia hiilenpaloja n. 20 cm:n syvyyteen. Tässä kuopassa oli heikohko, mutta selvästi erottuva muutaman senttimetrin paksuinen maannos pintaturpeen alla. Maaperä kohdalla on vähäkivistä hiekka- tai hietamoreenia.

Paikalla maasto laskee loivasti kohti kaakkoa. Aiemmin paikalla sijainnut sankka kuusikko on hakattu ja uudistettu laikuttamalla todennäköisesti noin vuotta aiemmin. Nyt maastossa on havaittavissa runsaasti laikutuskuoppia sekä istutettuja kuusentaimia.

Poutiainen ja Sepänmaan (2013) havaitsemaa hiilihautaa ei tunnistettu maastossa. Koordinaattien ilmoittamassa laikutetussa maastonkohdassa havaittiin pääasiassa ruskeaa hiesu tai hietamaata, jossa oli pieni määrä hiilenpaloja.

Koordinaattipisteestä noin 30 metriä pohjoiseen havaittiin pyöreähkö, noin 2 metriä halkaisijaltaan oleva kuoppa (syvyys n. 30 cm), jonka itäpuolella erottuu selkeä noin metrin levyinen maavalli. Kuopan länsipuolella, noin metrin etäisyydellä on jyrkkäreunainen suorakaiteen muotoinen pieni kuopanne (halkaisija noin 70 cm.).

Kuopan pohjoispuolella maasto muuttuu kivisemmäksi ja eteläpuolella vähäkiviseksi hietamoreeniksi.

Kuva 23. Palko 2, todennäköisesti Sepänmaan ja Poutiaisen v. 2013 havaitseman hiilihaudan paikka.

Kuva 24. Ylempänä rinteessä, noin 30 metrin etäisyydellä koordinaattipisteestä, sijaitsee pyöreä kuoppa.

18 Monnero [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Monnero
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6831678 I: 303694 Z :68 – 72 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS mittaus löytöpaikalta, keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	-
Maastotarkastus	24.10.2020
Löydöt	KM 42796 (diar. 20.11.2020)
kartta sivulla	91

Kohteen kuvaus

Monneron länsipuolella maasto laskee kohti etelää kohti Mahnalanselkää. Loivasti viettävästä peltorinteestä löydettiin 9 kvartsi-iskosta noin 35 metriä x 20 metriä kokoiselta alalta. Kaikkia havaittuja iskoksia ei kerätty talteen.

Havaintoalueen länsipuolella oli mansikkamaa, jota myös tarkastettiin, mutta josta ei tehty asuinpaikkaan viittaavia havaintoja. Kohteen itäpuolella on peltotie ja metsäinen Monneronmäen kallio. On mahdollista, että asuinpaikka on itä-länsi-suunnassa laajempi. Pohjoinen-etelä -suunnassa löydöt rajautuivat kosteamman pellon yläpuoliselle alueelle noin 68 – 72 m mpy korkeuteen.

Kuva 25. Kivikautinen asuinpaikka Monnero kuvattuna etelästä.

Kartta 38. Kohde 18. MK 1 : 10 000.

19 Iso-Matalusjärvi [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäänös

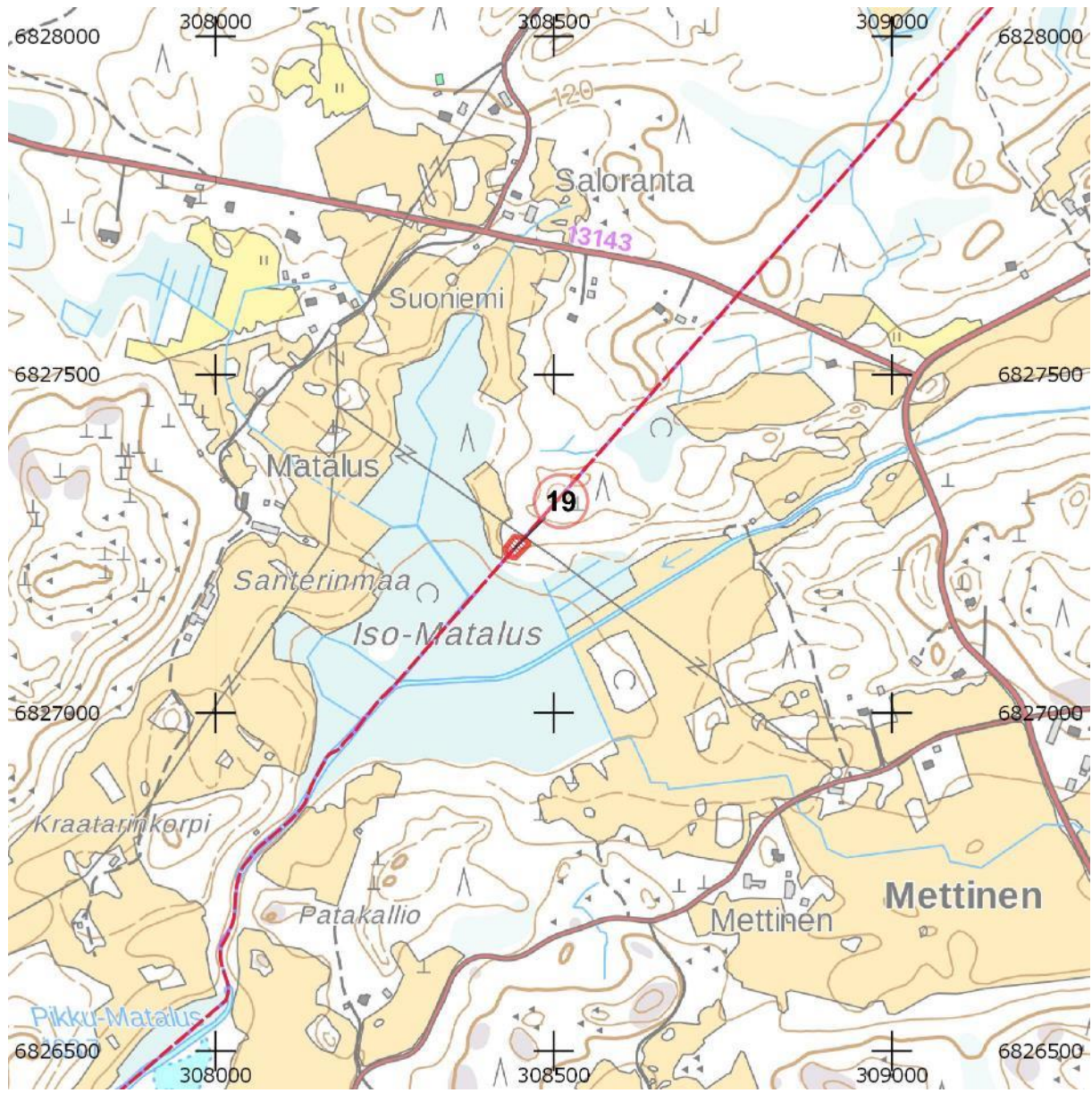
Nimi	Iso-Matalusjärvi
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6827247 I: 308443 Z: 107 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS mittaus kohteen päältä
Aiemmat tutkimukset	
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	11.12.2019
Löydöt	
kartta sivulla	94

Ylöjärven ja Pohjois-Pirkkalan (nyk. Nokia) raja on kulkenut Iso – Matalusjärven itärannalla kivisen niemen kärjessä. Vuonna 1953 laaditussa peruskartassa kosteikon keskellä on pienialainen avovesialue, mutta nykykartalta se puuttuu. Pirkkalan ja Hämeenkyrön pitäjiä välinen rajamerkki näkyy vuonna 1765 laaditussa isojakokartassa. Todennäköisesti paikalla sijaitseva raja on hyvin vanha, mahdollisesti keskiaikainen, sillä se on merkittynä 1650-luvun puoliväliin ajoittuvassa Ylä-Satakunnan kartassa.

Kivisen niemen kärjessä, laidunmaan reunassa, on noin 2 x 2 m kokoinen rajamerkki, jolla on korkeutta noin metri. Kiviraunio on muodoltaan karkeasti suorakaide ja siihen kuuluu neljä pystykiveä. Korkeutta rakenteella on noin 0,5 metriä.

Kuva 26. Iso-Matalusjärvi, rajamerkki.

Kartta 39. Kohde 19. Mk 1 : 10 000.

20 Jyrälä [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Jyrälä
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	rajamerkit
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6831998 I: 307064 Z: 125
Koordinaattiselite:	GPS mittaus kohteen päältä
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	-
Maastotarkastus	11.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	94

Etelään viettävässä rinteessä sekametsässä on rajamerkki. Rajamerkin koko on 2,5 m x 1,7 m. Kyseessä on kekomainen kiviraunio, jonka keskellä on pystykivi. Rakenteen korkeus on noin 0,7 metriä. Rajamerkki sijaitsee Mahnalan ja Lemmakkalan kylien välisellä rajalinjalla ja se on merkitty vuonna 1765 laadittuun isojakokarttaan. Rajamerkin eteläpuolella kuusikossa on lähde.

Kuva 27. Rajamerkki Jyrälä kuvattuna lännestä.

Kuva 28. Rajamerkki Jyrälä kuvattuna idästä.

Kartta 40. Kohde 20. MK 1 : 10 000.

21 Honkala [uusi kohde] – kiinteä muinaisjäännös

Nimi	Honkala
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tyyppin tarkenne:	vesimylly
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6826293 I: 305551 Z: 80
Koordinaattiselite:	GPS mittaus
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	22.11.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	100

Vuoden 1786 isojakokarttaan on paikalle merkitty vesimylly.

Paikalla havaittiin maastossa rakennettua ja osin kivettyä myllyuomaa noin 20 metrin matkalla. Varsinaista myllyrakennuksen jäännöstä ei paikannettu, mutta ilmeisesti se on sijainnut joen yli johtavan sillan kupeessa, vaikka selkeää myllylampea paikalla ei ole.

Ilmeisesti mylly on ollut käytössä vielä 1900-luvun alkupuolella, sillä mylly on merkitty vuoden 1929 karttaan. Paikalla on vuoden 1955 peruskartan mukaan ollut saha.

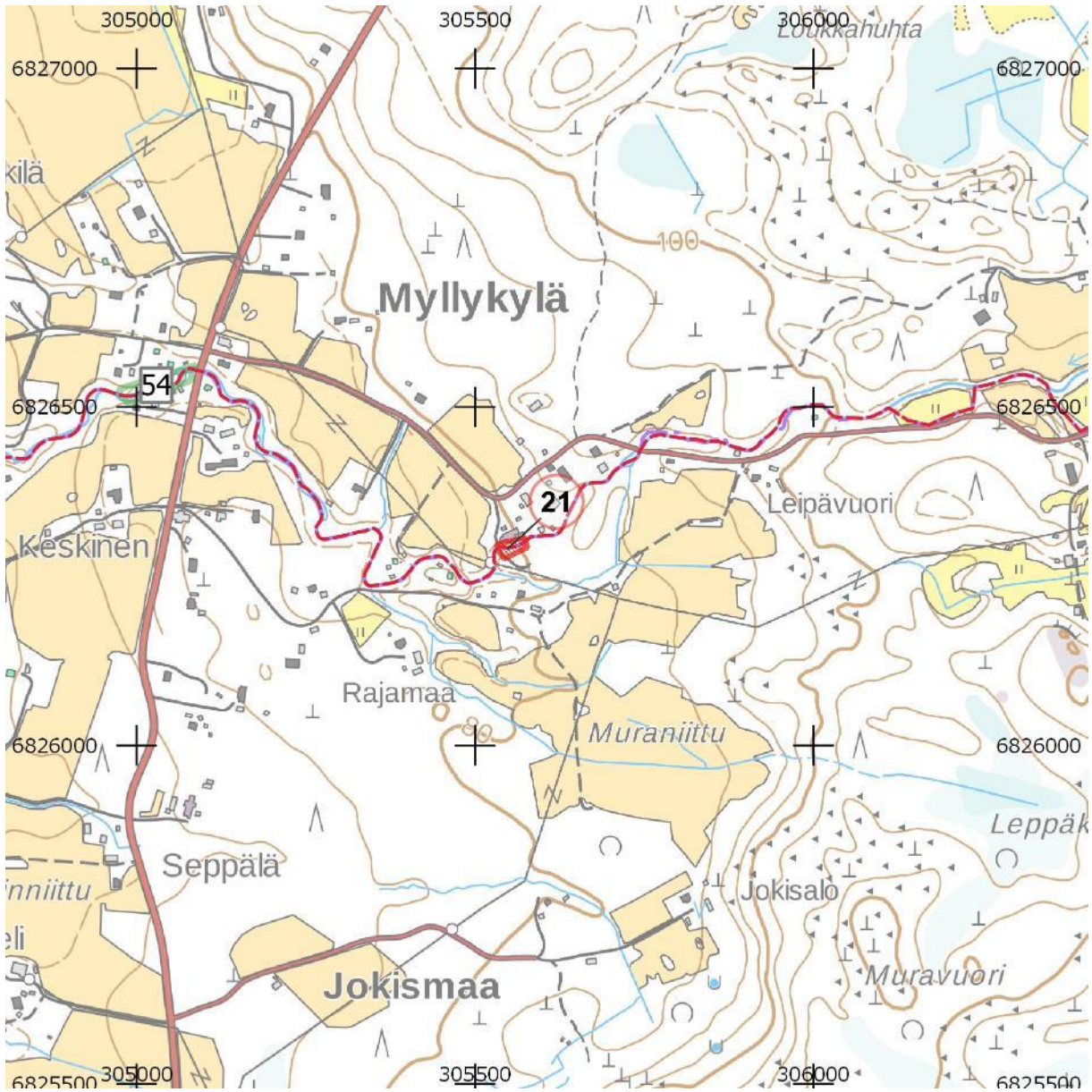
Kohteen ympäristössä on myös peltoja vuona 1786, mutta ei selkeää asuinpaikkaa. Inventoinnin yhteydessä myllyn ympäristöä tarkasteltiin mahdollisen asuinpaikan paikantamiseksi, mutta sitä ei löydetty. Todennäköisesti vanhin asutus on sijainnut nykyisen Honkalan talon paikalla.

Kuva 29. Kivettyä myllyuomaa, kuvattu lännestä.

Kartta 41. Ote Mahnalan isojakokartasta vuodelta 1786. Myllynpaikka merkitty nuolella.

Kartta 42. Kohde 21. MK 1: 10000.

22 Sasi (Sassi, Sasila) [1000014103] – kiinteä muinaisjäänös

Nimi	Sasi (Sassi, Sasila)
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisjäänöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6833859 I: 306524 90 - 100
Koordinaattiselite:	arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen / Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	KM 2881:2 Miekka 18. vuosisadalta
Maastotarkastus	22.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	103

1500-luvulla Sasin kylässä oli 3 taloa, nämä kantatalot olivat Sasi, Kerttula ja Laurila. Vuoden 1792 isojakokartalla kylässä on 5 taloa: Uusitalo, Vanha-Sasi, Laurila, Ala-Kerttula ja Yli-Kerttula. Näistä Uusitalo on jaettu vanhasta Sasin tilasta, myös Kerttulan tila on aikoinaan jaettu kahdeksi taloksi. Lisäksi isojakokartalla on kylänpaikasta kaakkoon rakuunan talo ja 2 torppaa.

Kylätontilla on nykyisin asuttu Vanha-Sasin tilakeskus ja useita vanhoja tilakeskusten tyhjillään olevia rakennuksia. Muut talot ovat siirtyneet kylätontilta.

Kylänpaikka sijaitsee 3-tien ja Siuroon menevän tien risteyksestä 1,9 km lounaaseen, tien länsipuolella. Siuron tie on rakennettu pieneltä osin kylätontin päälle.

Kylätontilla on Vanha-Sasin tilakeskus. Paikalla on myös rakentamatonta aluetta, jossa Sasinkujan koillispuolella on

mahdollinen liesi/uunikiveys (Salminen 2008). Kiveys oli halkaisijaltaan noin 1,5 metriä ja korkeudeltaan noin 0,5 m.

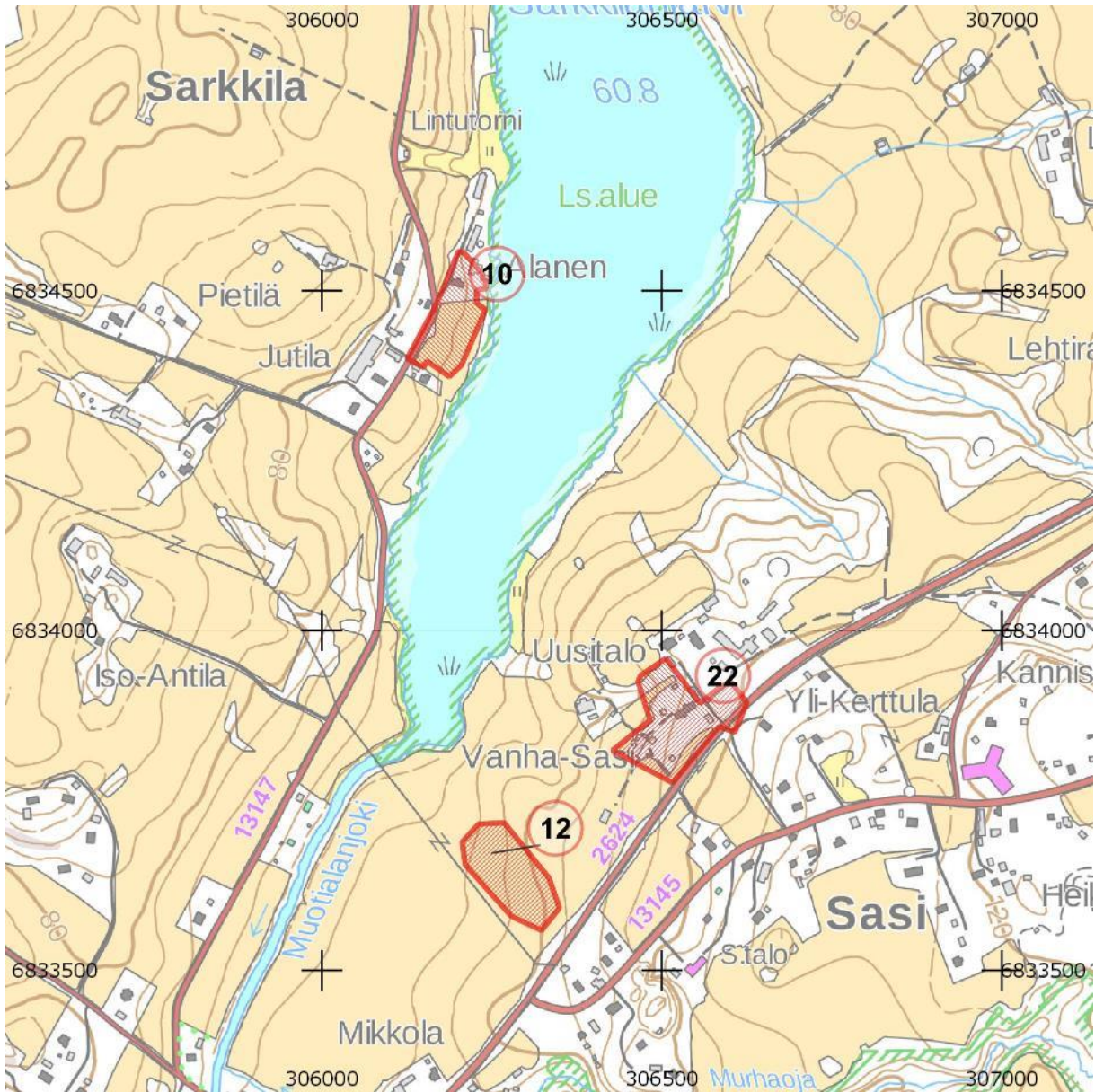
Havainnot

Sasin kylän rajausta tarkennettiin kartta-analyysin perusteella. Salmisen mainitsemissa kohdassa kylätontin koillisosassa on todennäköisesti säilynyt muinaisjäännöksenä pidettäviä rakenteita. Myös muilta osin tonttimaata on todennäköisesti säilynyt arkeologisesti arvokkaita kerrostumia.

Kohteen rajaus perustuu 1792 isojakokarttaan ja Salmisen (2008) inventointihavaintoihin.

Kuva 30. Sasi (Sassi, Sasila). Kuvattu lännestä.

Kartta 43. Kohde 22. MK 1: 10 000.

7. Mahdollinen muinaisjäännös

23

Koivisto [108010033] – mahdollinen muinaisjäännös

Perustiedot

Nimi	Koivisto
Laji:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832924 I: 306301
Koordinaattiselite:	
Peruskartta:	
Arkistotiedot	
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969 Arja Karivieri inventointi 1985 Hanna-Leena Salminen 2008
Aiemmat löydöt	Satakunnan museossa on vuonna 1901 Turkin talon Ilomäki -nimiseltä pelloilta löytynyt miekka.
Maastotarkastus	16.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	106

Taustatiedot

Kohde mainitaan ensimmäisen kerran Huurteen inventoinnissa vuonna 1969. Huurre kertoo myöhemmin Hämeenkyrön historia -teoksessa alueesta seuraavaa: Satakunnan museossa on vuonna 1901 Turkin talon Ilomäki -nimiseltä pelloilta löytynyt miekka. Lisäksi Huurre kertoo Sanni Hinkansaamista tiedoista vuodelta 1925, että Turkin maalta Kuoppamäki nimiseltä paikalta on löydetty miekka, kaksi ruostunutta solkea ja pääkallon luita, jotka on viety Porin museoon. Huurteen mukaan molemmat löydöt tarkoittaisivat samaa paikkaa Koiviston talon lähellä. Talolta kaakkoon olevaa mökkiä Ylimäkeä on mahdollisesti sanottu Ilomäeksi. Kuoppamäki saattaa tarkoittaa Koivistosta luoteeseen olevaa paikkaa syvän jyrkkärinteisen notkon lähellä, jossa on ollut perunakuoppia. Lisäksi paikkakunnalla oli kerrottu, että Koiviston

talon pellolta läheltä em. perunakuoppia on löydetty solkia, luita ja kankaan jäännöksiä. Huurre ei ole varsinaisesti tehnyt paikalta ruumishaudoista kertovia löytöjä ja toteaa että edellä mainittujen löytöjen tarkkaa löytöpaikkaa ei saanut varmistettua. Mahdollisten hautojen ikä on epävarma. Satakunnan museossa oleva miekka on kahvattomana vaikea ajoittaa, mutta Huurre pitää sitä esihistoriallisena joko viikinki- tai ristiretkiaikaisena. Vuoden 2008 inventoinnissa kohteelta ei tehty uusia havaintoja. Alue on paikoin hiekanottotoiminnan rikkomaa, mutta säilyneitä alueita on. Säilyneet alueet ovat lounaaseen ja länteen laskevaa hiekkarinnettä.

Kohteen tarkka sijainti on epävarma. Matti Huurteen (inv. 1969) mukaan paikka sijaitsee idempänä nykyisen luonnonsuojelualueen tuntumassa (P: 6832918, I:306397) ja Arja Karivierin (inv. 1985) mukaan se on sijainnut hieman lännempänä, josta kohteen koordinaatit ovat. Kohteen rajaus on suuntaa antava.

Havainnot

Alue on paikoin hiekanottotoiminnan rikkomaa, mutta modernilta maankäytöltä säilyneitä alueita on havaittavissa. Paremminkin modernilta maankäytöltä, kuten hiekanotolta, säilyneet alueet ovat lounaaseen ja länteen laskevaa hiekkarinnettä. Uusia havaintoja muinaisjäännöksestä ei tehty.

Kuva 31. Koivisto. Alueen länsiosassa on tasaista hiekkamaata, tosin osin hiekanoton rikkomaa.

Kartta 44. Kohteet 23 ja 24. MK 1 : 10 000.

24 Killerinvuori [108010053] – mahdollinen muinaisjäännös

Nimi	Killerinvuori
Laji:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	kivirakenteet
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	ajoittamaton
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832225 I: 306810 Z: 140
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Arja Karivieri inventointi 1985 Hanna-Leena Salminen/Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	16.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	106

Inventointiraporttien (1985, 2008) mukaan Killerinvuoren röykkiö sijaitsee Mahnalanselän Naarlahdesta 1,7 km koilliseen, Siuroon johtavasta tiestä 1,4 km itään olevalla kallion länsikielekkeen eteläreunalla. Inventointiraporteissa todetaan, että röykkiö on sammaloitunut, matala, halkaisijaltaan 2 m ja siitä noin 30 m itään on matala kiveys sammaleen alla, laajuudeltaan noin 6-8 neliometriä.

Röykkiö ja sen itäpuolella oleva matala kiveys on paikallistettu vuoden 1985 inventoinnissa. Vuoden 2008 inventoinnissa röykkiön todettiin olevan ennallaan, mutta sen itäpuolen matalaa kiveystä ei paikannettu.

Tehdyn inventoinnin yhteydessä kohde tarkastettiin joulukuun alkupuolella hyvissä sääolosuhteissa. Itse röykkiötä tai sen itäpuolella olevaa matalaa kiveystä ei paikalta löydetty: röykkiö ei sijaitse ainakaan muinaisjäännösrekisterin mukaisessa pisteessä.

Ilmoitettu koordinaatti on muinaisjäännösrekisterissä ilmoitettu paikkatieto.

Paikka on sammal- ja jäkäläpäällysteistä kalliota, joka viettää kohti länttä. Kalliolla on useita tasanteita ja kynnyksiä ja siitä on lohkeillut useita kappaleita.

Kohde tarkastettiin uudelleen tammikuussa 2020 eikä paikalla havaittu Karivieren (1985) kuvaukseen sopivaa röykkiötä.

Mahdollisesti kohteen sijaintitiedot on ilmoitettu väärin, sillä alueella ei ole tehty metsänhoitotoimenpiteitä tai muita muokkauksia.

Muinaisjäännösrekisteriin merkitystä kohteesta länteen ja lounaaseen sijaitsee kivikkoinen kalliorinne, jossa on muun muassa isoja kivenlohkareita ja ainakin yksi kivien väliin muodostunut luola.

Kuva 32. Killerinvuori. Muinaisjäännösrekisterin mukainen koordinaattipiste kohti länttä.

25 Lemmakkalanjärvi [1000014110] mahdollinen
muinaisjäännös

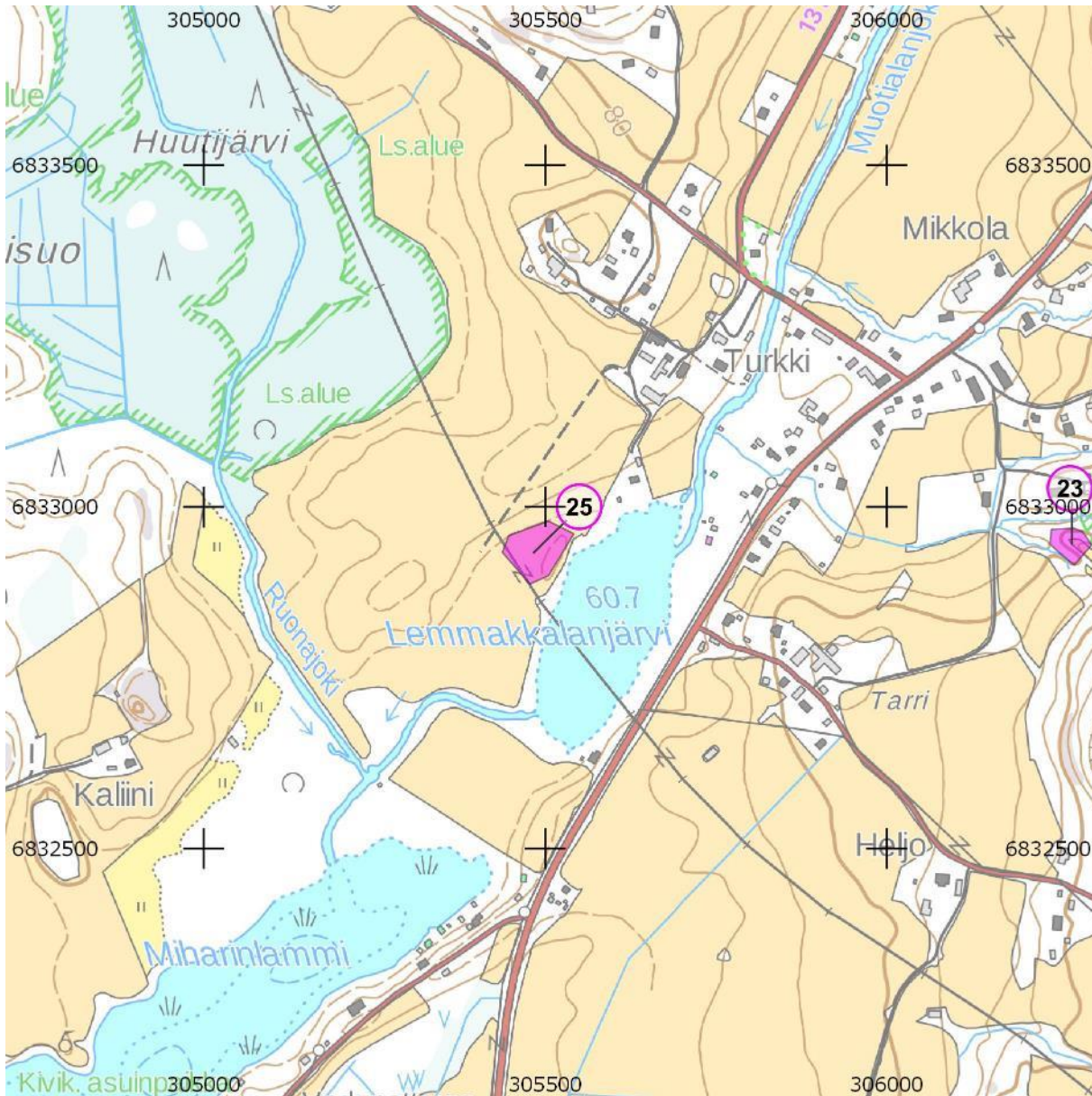
Nimi	Lemmakkala
Laji:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832932 I: 305486 Z: 60-65
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen/Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	KM 37629:1-2 Kvartsia, palanutta luuta
Maastotarkastus	8.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	110

Taustatiedot

Kvartsien ja palaneen luun löytöpaikka sijaitsee Miharinsillalta 1,2 km koilliseen Lemmakkalanjärven länsirannalla, pellolla.

Havainnot

Kohde tarkastettiin maastossa, mutta olosuhteet eivät olleet otolliset pintapöiminnälle. Ei uusia havaintoja. Kohteen läheisyydessä havaittiin rautakautista keramiikkaa, katso kohde 22 (Turkki). Löytöjen perusteella kyseessä on mahdollinen muinaisjäännös-

Kartta 45. Kohde 25. Mk 1 : 10 000.

8. Muu kulttuuriperintökohde

26 Vanha Tampere – Vaasa –tielinja [1000017753] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Vanha Tampere – Vaasa –tielinja
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	kulkuväylät
Tyyppin tarkenne:	tienpohjat
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	N = 6832349 E = 302943
Koordinaattiselite:	Tielinja Mahnalan kohdalla
Aiemmat tutkimukset	Inventointi: Poutiainen, Sepänmaa ja Jussila 2010.
Aiemmat löydöt	
Löydöt	
kartta sivulla	113

Vanha Tampere- Vaasa tielinja kulkee inventointialueen läpi. Tielinja noudattaa nykyistä Maisematien, Miharinlammentien ja Sasintien linjausta. Tielinjan kohdalla saattaa olla muinaisjäännökseen liittyviä rakenteita, mutta niitä ei tunnistettu inventoinnin yhteydessä.

Inventointialueella tielinja noudattelee nykyisiä käytössä olevia tielinjoja. Välittömästi inventointialueen pohjoispuolella on lyhyt osuus käytöstä jäänyttä linjausta, jossa kohde on määritelty muinaisjäännökseksi. Inventointialueella tällaisia kohtia ei ole.

Tielinjaa on käsitelty alueen osalta omana kohteena (kohde 16), mutta selkeitä muinaisjäännöskohteita ei sille ole esitetty. Kyseessä on vanha tielinjaus Hämeenkyröstä Tampereelle. 1700-luvun mukainen tielinjaus on edelleen käytössä tienä 13133.

Yleisesti muinaismuistolain piiriin on katsottu kuuluvan 1700-1800-luvun vaihdetta vanhempaa tiestä. Nykyisin käytössä olevia teitä ei lueta muinaisjäännöksiksi, mutta niihin voi periaatteessa sisältyä lain suojaamia kerrostumia tai rakenteita, joihin saattaa kohdistua

dokumentointi tai näytteenottotarve. Tämän perusteella inventoinnin yhteydessä tarkastettuja tieosuuksia ei ole katsottu muinaisjäännökseksi.

Kyseessä on vanha tielinjaus Hämeenkyröstä Tampereelle. 1700-luvun mukainen tielinjaus on edelleen käytössä tienä 13133.

Laitila – Ahtola

Tielinja noudattaa historiallista linjausta. Laitilan pohjoispuolella sekä Honkalan ympäristössä on ollut laajoja hiekkakuoppia, joiden ympäristön maaperä on voimakkaasti muokattu. Nykyisin tielinja on päällystetty ja käytössä maantienä. Ei havaintoa muinaisjäännöksestä.

Mahnala – Laitila

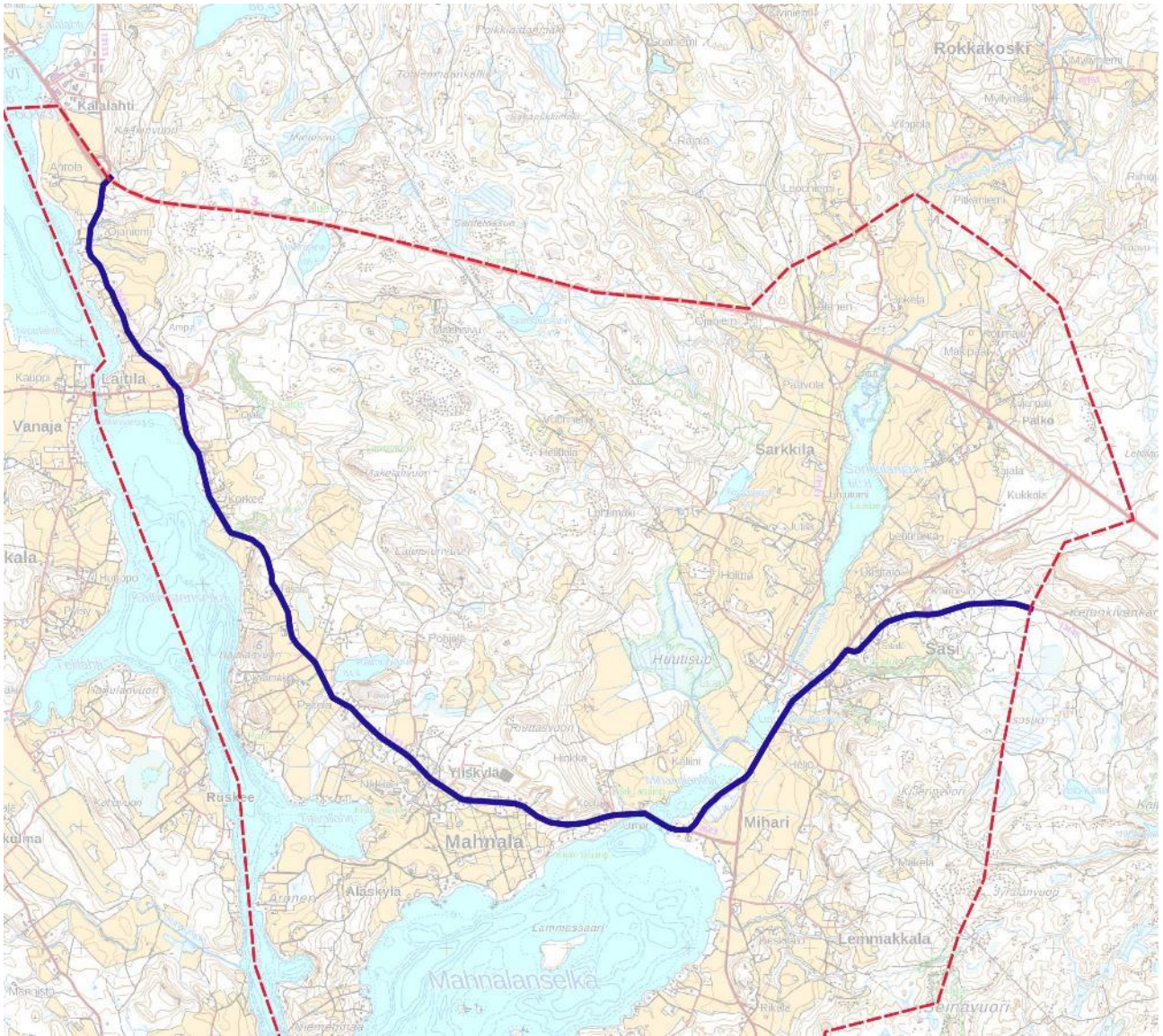
Nykyinen tielinja noudattelee historiallista linjausta. Nykyisin tielinja on päällystetty ja käytössä maantienä. Ei havaintoa muinaisjäännöksestä.

Mahnala - Mihari

Miharista Mahnalaan johtava osuus tielinjasta nousee kohti länttä ja Mahnalan kylää. Nykyisin tielinja on päällystetty ja käytössä maantienä. Tien laidassa on hiekkakuoppa Mahnalan koulun ja Rauhalan välillä. Maanpinta vaikuttaa tienlaidassa muokatulta. Ei havaintoa muinaisjäännöksestä.

Mihari - Sasi

Nykyinen tielinja noudattelee historiallista linjausta. Nykyisin tielinja on päällystetty ja käytössä maantienä. Ei havaintoa muinaisjäännöksestä.

Kartta 46. Kohde 26.. Mittakaava 1:50 000

27 Palo (Palo, Palko) [1000014104] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Palo (Palo, Palko)
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6835064 I: 307223 110
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen / Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	22.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	116

Vuoden 1540 maakirjassa Palon kylässä oli neljä taloa: Pässäri, Makkarus, Paitula ja Kukkola (Papunen 1983: 134). Palon kylän isojakokartassa vuodelta 1788 kylätontilla on puolestaan kuusi taloa. Kylä on saattanut saada nimensä siitä, että kylä on palanut ainakin 2 kertaa, vuonna 1600 ja kerran tätä ennen. Näistä taloista Makkarus on siirtynyt kylätontilta pohjoiseen noin 300 metriä ja Kukkola kylätontilta kaakkoon noin 530 metriä. Nykyisellä Makkaruksen tai Kukkolan tontilla ei ollut isojakokartassa vielä taloa, joten talot ovat siirtyneet vasta sen jälkeen.

Kylänpaikalla on tälle hetkellä peltoa, pihamaata ja tilakeskusten rakennuksia.

Kylänpaikka sijaitsee 3-tien lounaispuolella, Miharinsillasta 3,9 km koilliseen. Paikka on peltojen ympäröimä, edelleen asuttu vanha tilakeskus. Osa kylänpaikasta on pellolla.

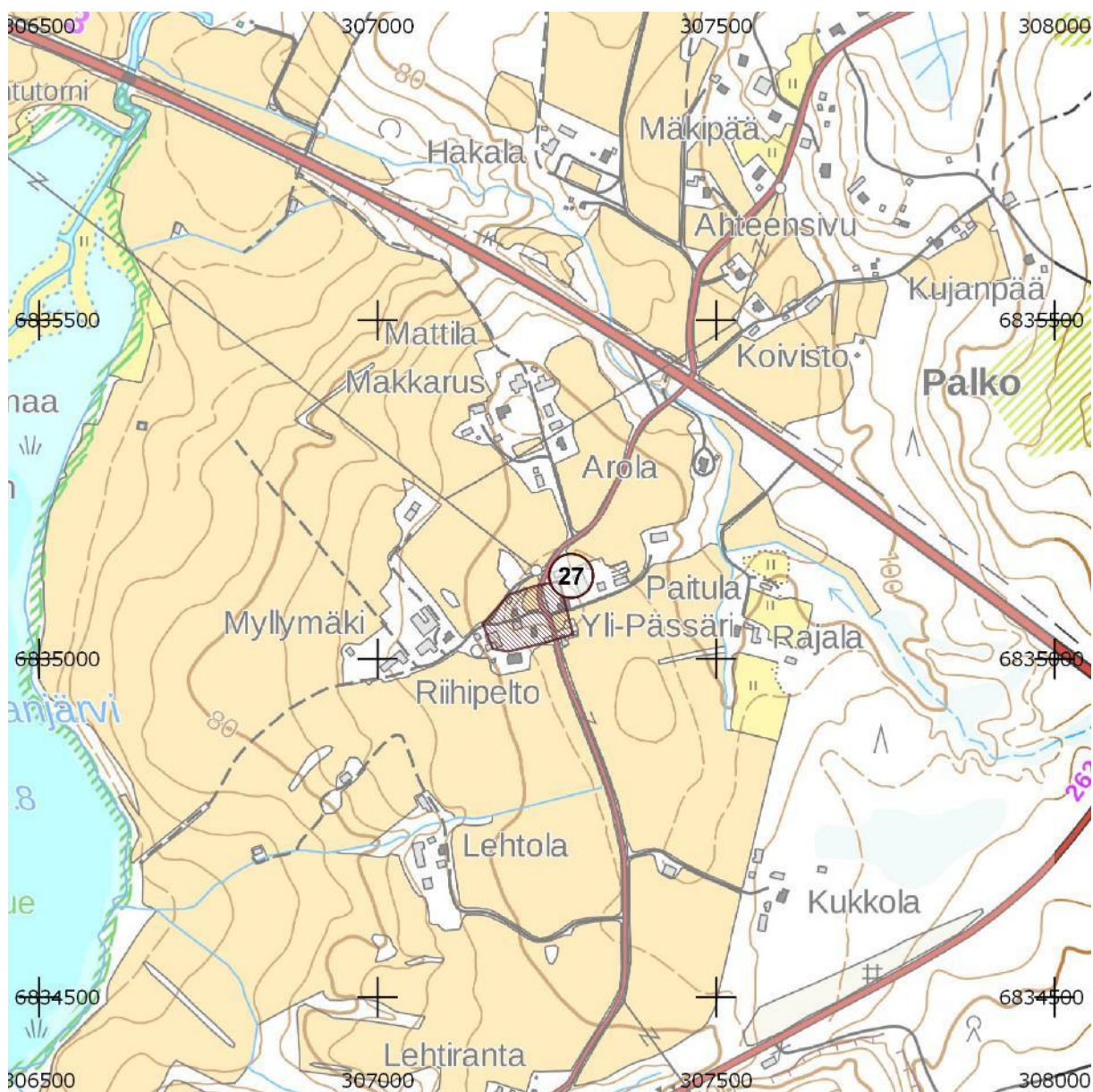
Havainnot

Kylätontti sijaitsee pääosin asutulla ja toimivalla maatilalla. Rajausta tarkennettiin vuoden 1788 isojakokartan asemoinnin perusteella.

Kohteen rajausta perustuu 1788 isojakokarttaan ja vuoden 2008 inventointitietoihin. Vuoden 2019 inventoinnissa ei tehty uusia maastohavaintoja kohteesta.

Kuva 33. Palo (Palo) kuvattuna idästä.

Kartta 47. Kohde 27. Mk 1 : 10 000.

28 Muotiala [1000014106] – muu kulttuuriperintökohde

Perustiedot

Nimi	Muotiala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	Kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6833226 I: 305667 Z: 60 - 70
Koordinaattiselite:	arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen inventointi 2008
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	22.10.2020
Löydöt	
Kartta sivulla	118

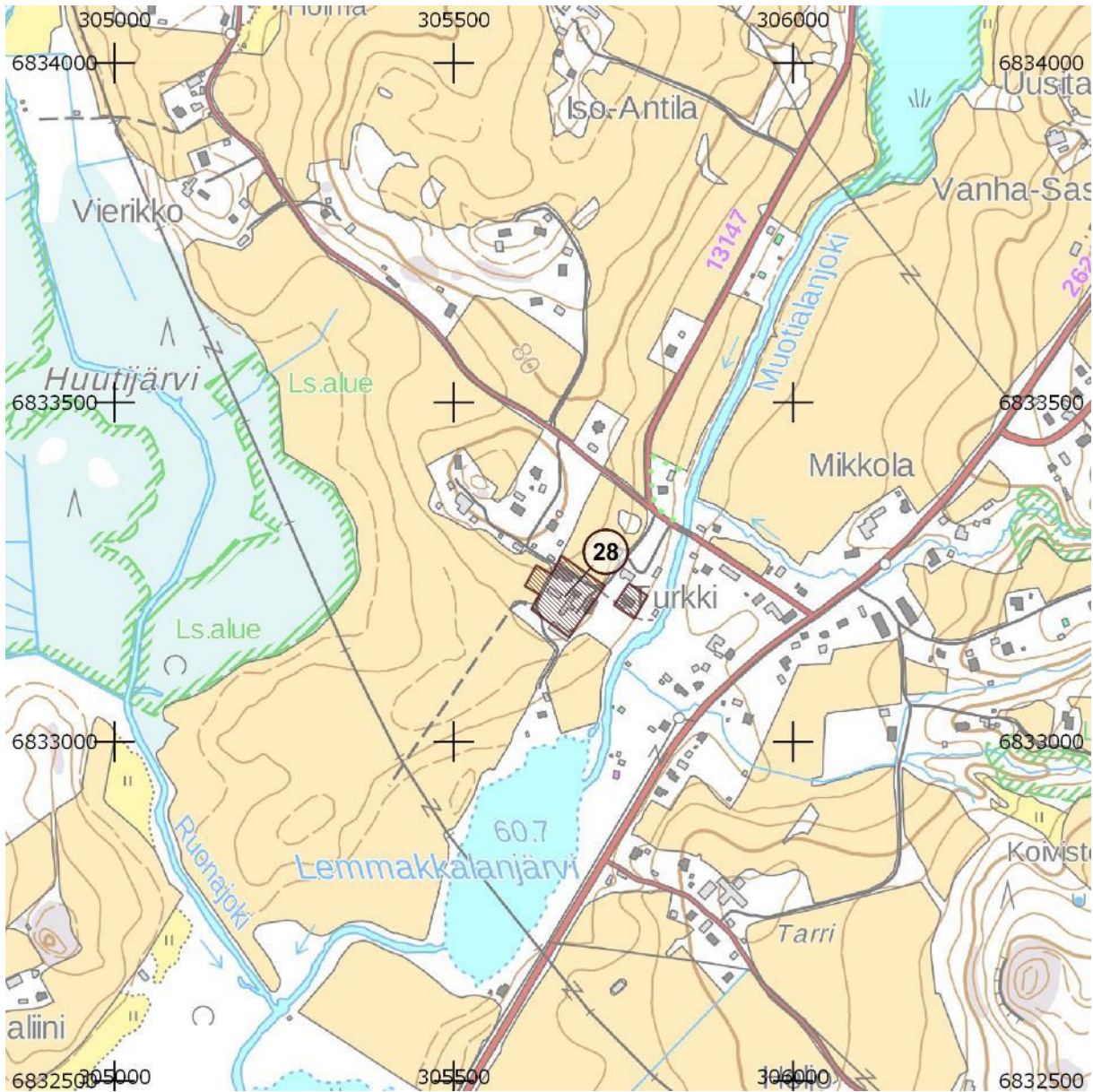
Arkistotiedot

Kylänpaikka sijaitsee Miharinsillasta 1,5 km koilliseen Muotialanjoen länsirannalla. Paikalla on edelleen asuttuja vanhoja tilakeskuksen rakennuksia ja pihamaata.

Vuoden 1540 maakirjan mukaan Muotialan kylässä oli viisi taloa: Turkki, Kooni, Turvala, Mikkola ja Mäkelä. Edelleen kylätontilla ovat Turvala, Kooni ja Turkki -nimiset talot. Mikkola on siirtynyt Lemmakkalanjoen itärannalla ja Mäkelän talo on hävinnyt.

Muotialan talot ovat aikanaan sijainneet tiiviinä ryhmäkylänä. Alueella on tällä hetkellä pääasiassa 1900-luvunalkupuolelta peräisin olevia vanhoja maatilojen rakennuksia, päärakennuksia ja ulkorakennuksia. Rakennusten lomassa on myös rakentamattomana säilynyttä aluetta.

Kohteen aikaisempi rajausta (Salminen 2008) perustuu vuoden 1889 karttaan ja kirjallisiin lähteisiin. Kohde tarkastettiin maastossa ja rajausta tarkennettiin isojakokartan (v 1792) perusteella. Kylätontti sijaitsee asutun ja hoidetun talon pihamaalla. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin kylää ympäröiviä peltoja. Kylän lounaispuolelta löydettiin pala rautakautista keramiikka (Kohde Turkki).

Kartta 48. Kohde 28. MK 1: 10 000.

29 Laitila Salminus [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Laitila Salminus
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	torpat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6836274 I: 302708 Z: 112 - 115
Koordinaattiselite:	GPS mittaus, tonttimaan keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	-
Maastotarkastus	17.4.2020
Löydöt	-
Kartta sivulla	121

Salminus on Laitilan vanha torppa, joka sijaitsee laidunniittyjen ympäröimänä metsän keskellä erillään muusta alueen asutuksesta. Paikalla on muutama vuoraamaton hirsirakennus, joiden perusteella pihapiiri voidaan yhä hahmottaa. Tila on ollut asumaton vuodesta 1967. Nykyisin pihapiiri on suurelta osin autioitunut, lukuun ottamatta harmaantunutta aittaa tontin kaakkoisosassa ja luoteisosan talousrakennusta.

Tontin pohjoisosassa on kivinen portinpylväs (P = 6836293 I = 302699), jonka korkeus on noin 1,5 metriä.

Tontin itäosassa on avokallio, jonka päällä on rakennuksen kivisen perustuksen jäännökset (sijainti P = 6836276 I = 302720). Perustuksen koko on noin 5 x 5 metriä.

Tontin lounaislaidassa on peltoraunio, jonka pituus on noin 10 metriä ja leveys noin 2 metriä. Raunioon kuuluu muutamia hyvin suuria pelloilta nostettuja kiviä (rakenteen pohjoispää: P = 6836265; I = 302689).

Tontin länsilaidalla on lohkoituja kiviä, tiilen ja laastipaloja noin 7 x 5 metriä kokoisella alueella (P = 6836275 I = 302695). Paikalla

on todennäköisesti sijainnut kellarillinen rakennus, mutta sen tarkka muotoa ei voi päätellä. Kasan korkeus on noin 1 m.

Kuva 34. Portinpylväs torpan pihamaan laidalla,

Kuva 35. Tonttimaalla havaittiin rakennuksen kivijalka avokallion päällä.

Kartta 49. Kohde 29. MK 1 : 10000.

30 Kalkumäki Ahrola [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Ahrola
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6837313 I: 299781 Z: 70
Koordinaattiselite:	Arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	-
Löydöt	
Kartta sivulla	123

Kalkunmäki mainitaan 1540 maakirjassa. Kylän 10 talosta ainoastaan Ahrola sijaitsee inventointialueella. Ahrolan isojako on toteutettu vuosina 1796/1801. Kalkunmäen Ahrolan talonpaikka on sijainnut nykyisellä paikalla isojaosta lähtien. Ahrolan talo mainitaan maakirjassa vuodelta 1540. Pihapiiri on asuttu rakennettu. Rajaus on tehty vuoden 1801 isojakokartan mukaan.

Kuva 36. Ote Kalkunmäen isojakokartasta vuodelta 1801.

Kartta 50. Kohde 32. MK 1:10 000.

31 Mahnala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Mahnala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6831541 I: 303010 Z: 65
Koordinaattiselite:	Arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	--
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	126

Kylään kuului 1540-luvulla 11 taloa. Vanhimmat talot ovat Äkkönen, Heiskala, Kurittu eli Nikkilä, Hinkka, Innala, Kujala, (VII, yhdistetty Kauppilaan), Rautia, Kauppila, Vähä-Kauppila eli Kotti, Tala eli Talakara. Mahnala mainitaan vuonna 1540 laaditussa maakirjassa ja se on varmasti perustettu viimeistään keskiajalla.

Nykyisin kyläkeskuksen maalla sijaitsee Iso-Kauppilan ja Seppälän talot. Vielä 1900-luvun alussa tonttimaalla sijaitivat Kotti ja Hinkka nimiset talot. Nykyisin tonttimaalla sijaitsee toimiva maatila ja se on kauttaaltaan hoidettua pihapiiriä.

Inventoinnin yhteydessä pintapoimittiin kylätontin länsipuolista peltoaluetta.

Kylätontin länsipuolella sijaitsee Kotti niminen muinaisjäännös, jonka alueella on ilmeisesti kylään kuuluneita historiallisen ajan rakenteita.

Kuva 37. Mahnala. Kuvattu luoteesta.

Kartta 51. Kohteet 31, 32 ja 33. MK 1:10 000.

32 Mahnala Nikkilä [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Mahnala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6832239 I: 302654 Z: 90
Koordinaattiselite:	Arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	--
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	126

Nikkilä on Mahnalan kylän tila Mahnalanharjun rinteessä hieman kylän muista taloista erillään. Mahnalan kylään kuului 1540-luvulla 11 taloa. Nikkilä on osa neljän tilan muodostamaa tiivistä kokonaisuutta (Nikkilä, Mäki-Kauppila, Yli-Rautia ja Annala). Talot sijaitsevat järven rantaan viettävässä rinteessä. Rinteen alaosassa on kumpuilevia laidunniittyjä. Tilan rakennukset muodostavat kokonaisuuden rinteen yläosassa viereisen Mäki-Kauppilan kanssa.

Kylän tonttimaata on tiivisti rakennettu, mutta rakennusten välissä saattaa olla säilynyt arkeologisesti kiinnostavia kerrostumia.

Kohde on rajattu Mahnalan isojakokartan (1785) perusteella.

33 Mahnala Mäki-Kauppila

Nimi	Mahnala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6832137 I: 302910 Z: 90
Koordinaattiselite:	Arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	--
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	126

Kylään kuului 1540-luvulla 11 taloa. Vanhimmat talot ovat Äkkönen, Heiskala, Kurittu eli Nikkilä, Hinkka, Innala, Kujala, (VII, yhdistetty Kauppilaan), Rautia, Kauppila, Vähä-Kauppila eli Kotti, Tala eli Talakara. Mahnala mainitaan vuonna 1540 laaditussa maakirjassa ja se on varmasti perustettu viimeistään keskiajalla.

Mahnalan taloista Mäki-Kauppila, Yli-Rautia ja Annala sijaitsevat järven rantaan viettävässä rinteessä. Rinteen alaosassa on kumpuilevia laidunniittyjä. Tilan rakennukset muodostavat kokonaisuuden rinteen yläosassa yhdessä Nikkilän kanssa. Mäki-Kauppilan rakennukset ja tilojen välissä kulkeva tie täydentävät kokonaisuutta.

Kylän tonttimaata on tiivistä rakennettu, mutta rakennusten välissä saattaa olla säilynyt arkeologisesti kiinnostavia kerrostumia.

Kohde on rajattu Mahnalan isojakokartan (1785) perusteella.

34 Laitila (Laitila) [uusi] – muu kulttuuriperintökohde
Perustiedot

Nimi	Laitila
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	yksinäistila, virkatalo
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6835555 I: 300397 Z: 75
Koordinaattiselite:	arvioitu keskipiste
Arkistotiedot	
Aiemmat tutkimukset	
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	22.10.2019
Löydöt	
kartta sivulla	130

Laitila mainitaan vuoden 1540-43 maakirjassa, mutta se puuttuu vuosien 1544, 1546 ja 1552 maakirjoista.

Laitilan talo pohjoispuoliset pellot olivat lokakuussa kynnetty. Paikalla tehtiin pintapoimintaa kahden arkeologin toimesta aina talolta rantaan saakka. Pellosta ei löydetty arkeologisesti kiinnostavaa esineistöä. Havaintona voidaan mainita muutama nuorehko posliinin ja tiilen pala pellon yläosasta talon läheisyydestä.

Talon isäntää haastateltiin tarkastuksen yhteydessä. Hänen mukaansa alueella on liikkunut metallinilmaisinharrastajia, jotka eivät ole tehneet mitään merkittäviä havaintoja.

Historiallinen asuinpaikka sijoittuu nykyisin asutun talon pihapiiriin ja talon ympäristöstä on tehty rautakautisia löytöjä. Talo saattaa muodostaa osan laajaa muinaisjäännöskokonaisuutta.

Rajaus on tehty vuoden 1705 kartan perusteella.

Kuva 38. Laitila (Laitila). Kuvattu koillisesta.

Kartta 52. Kohde 34. MK 1: 10 000.

35 Lemmakkala Rikala [uusi] – muu kulttuuriperintökohde

Nimi	Lemmakala Rikala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisjäännöstyyppi:	asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	kylänpaikat
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6830633 I: 305540 Z: 90 – 95
Koordinaattiselite:	arvioitu keskipiste
Aiemmat tutkimukset	
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	

Ensimmäiset maininnat Rikalasta ovat 1500-luvun alkupuolelta. Rikala mainitaan yksinäistilana vuoden 1558 maakirjassa, mutta yleensä se luettiin Lemmakkalaan. Lemmakkalan Rikalan kaksi taloa on merkitty vuonna 1792 laadittuun Lemmakkalan isojakokarttaan. Talon pihapiiri on nykyisin asuttu ja rakennettu.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin itä ja pohjoispuolisia peltoja, sekä mäki-aluetta tonttimaan länsipuolella. Tonttimaan ympäristössä ei tehty erityisiä havaintoja. Tonttimaaa oli hoidettua puutarhaa.

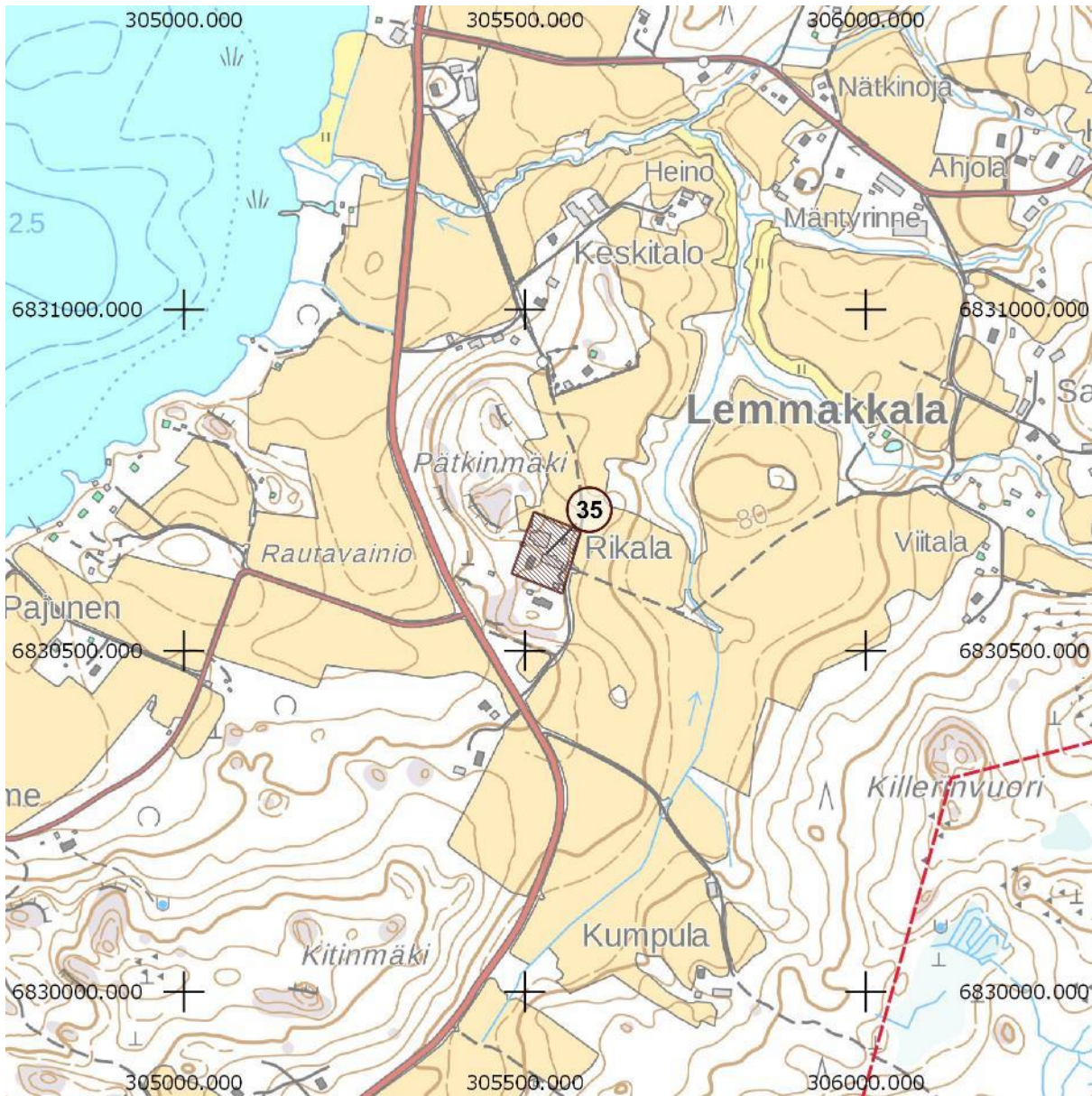
Kohteen rajaus perustuu vuoden 1792 isojakokarttaan.

Kartta 53. Lemmakkalan Rikalan tonttimaan isojakokartassa

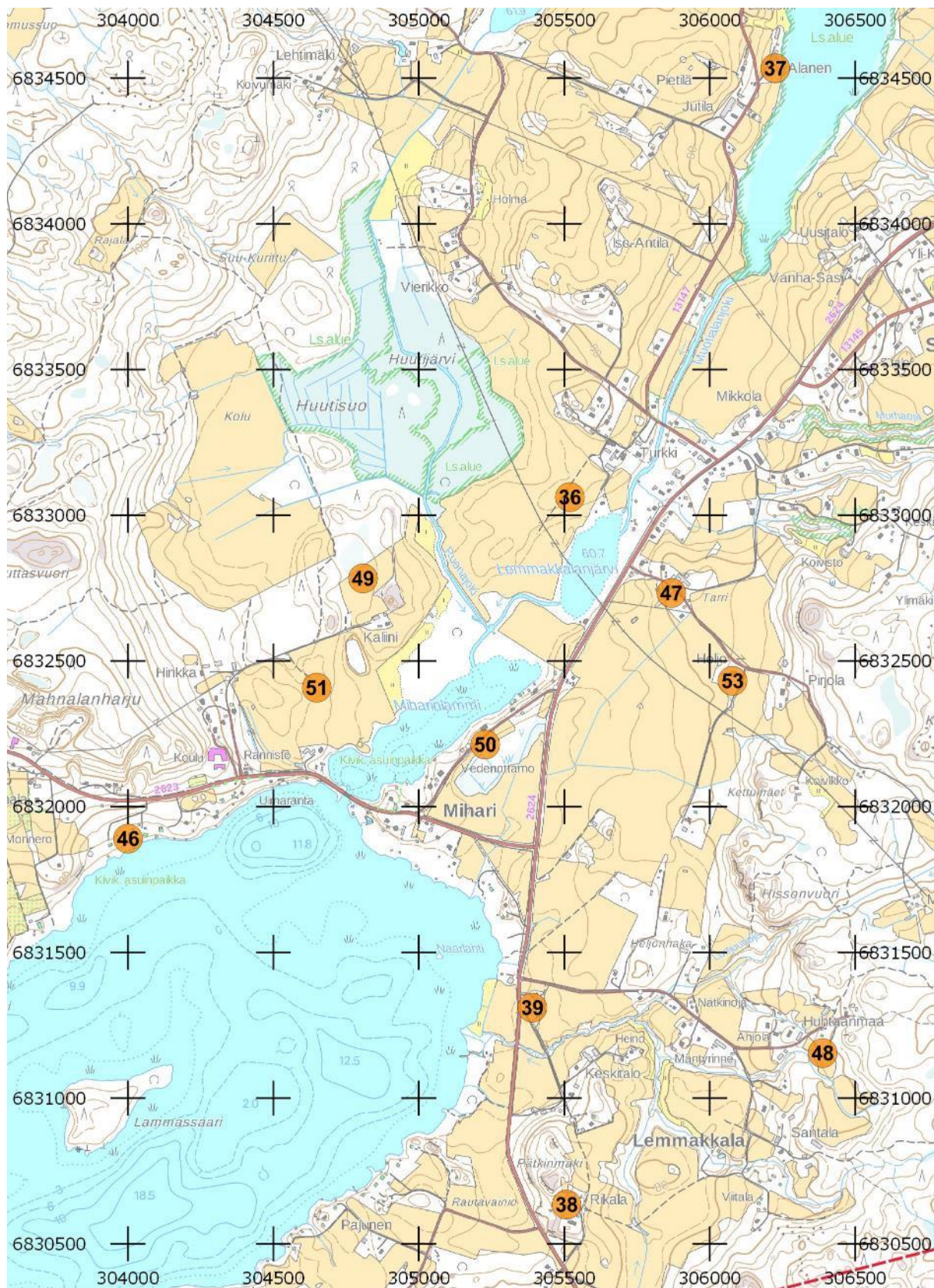

Kuva 39. Lemmakkala Rikala nähtynä koillisesta.

Kartta 54. Kohde 35. MK 1:10 000.

9. Irtolöydöt

Kartta 55. Kohteet 36, 37, 38, 39, 46, 47, 49, 51 ja 53. MK 1 : 20 000.

Kartta 56. Irtolöydöt 40, 41, 42, 43, 44 ja 45. MK 1 : 20 000.

Kartta 57. Irtolöytö 52. MK 1 : 20000.

36 Turkki [uusi kohde] – löytöpaikka

Nimi	Turkki
Laji:	löytöpaikat
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikka
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit	P: 6833051 I: 305534 Z: 67,5 ± 2 m mpy
Koordinaattiselite:	GPS mittaus löytöpaikalta
Aiemmat tutkimukset	-
Maastotarkastus	8.12.2019 ja
Aiemmat löydöt	
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Lemmakkalanjärven pohjoispuolen ja Turkin talon lounaispuolen pellostä havaittiin pala rautakautista keramiikkaa ja kymmenkunta nyrkin kokoista rapautunutta, todennäköisesti tulessa ollutta, kiveä noin 70 x 50 m kokoiselta alueelta. Havainnot saatiin pellossa olevan terassin koillisreunan tuntumasta, noin 67,5 m korkeustasolta. Paikalta noin 130 m etelälounaaseen sijaitsee kivikautinen löytöpaikka / mahdollinen muinaisjäännös Lemmakkalanjärvi (muinaisjäännöstunnus (1000014110) ja noin 200 m pohjoiskoilliseen sijaitsee vanha kyläpaikka Muotiala (1000014106).

Havainto-olosuhteet paikalla olivat kohtalaiset. Savisella pellolla on viimeksi viljelty kauraa. Puinnin jäljiltä pellon pinta oli näkyvässä kohtalaisen hyvin. Kiinteäksi muinaisjäännökseksi paikalta saadut havainnot ovat kovin vähäiset, joten kohde on löytöpaikka.

:

Kuva 40. Löytöpaikka Turkki etelään.

Kuva 41. Löytöpaikka Turkki koilliseen.

37
 Perustiedot

Alanen [1000008636] löytöpaikka

Nimi	Alanen
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6834512 I: 306208 Z: 65
Koordinaattiselite:	
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 2201:659 hioimen kappale
Maastotarkastus	24.10.2020
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Arkistotiedot

Hioimen kappale on löydetty todennäköisesti Sarkkilan kylän Alasen talon pellosta. Paikka on Sarkkilanjärven länsirannalla. Maastoltaan paikka on kivikautiseksi asuinpaikaksi hyvä, mutta vuoden 1969 inventoinnin aikaan kasvillisuus esti tarkastuksen.

Kohde tarkastettiin 24.10.2020. Pellot olivat viljelyksessä eikä uusia havaintoja kohteesta tehty.

38 Rikala [1000008651] löytöpaikka

Nimi	Rikala
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6830634 I: 305508 Z: 95,00
Koordinaattiselite:	Rikalan talo
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Satakunnan museo 8994: kaitatalta
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	-
Kartta sivulla	134

Kaitatalta on löydetty Rikalan talon maalta. Talo on Mahnalasta Siuroon menevän maantien itäpuolella, korkean mäen eteläosassa, 0,5 km Enonselästä kaakkoon. Talon itä- ja kaakkoispuolella olevia savipeltoja tarkastettiin vuoden 1969 inventoinnissa, mutta kiinteää muinaisjäännöstä ei löydetty. Kohteen on tarkastanut Matti Huurre 1969.

Rikalan talon ympäristön peltoja tarkastettiin kivikautisten löytöjen paikantamiseksi. Ei uusia havaintoja vuonna 2019.

39 Lahti [1000008649] löytöpaikka

Nimi	Lahti
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6831310 I: 305390 Z: 65,00
Koordinaattiselite:	Oletettu Lahden talo vuoden 1950 peruskartan mukaan
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 8617:8: tuluskivi, kivitaltta, rautakeihäs
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Tuluskivi on löytynyt Laineen talon pellostä. Laineen talo on hävinnyt, mutta se on sijainnut Lahden talon vaiheilla Enonselän rannasta 150 itään, Miharin sillasta kilometrin Siuroon päin. Kohteen on tarkastanut Matti Huurre vuonna 1969.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin kohdepisteen pohjoispuolella olevaa peltoaluetta. Ei uusia havaintoja vuonna 2019.

Muuta: Aikaisempi löytöpaikan karttamerkintä muinaisjäännösrekisterissä on todennäköisesti väärin. Vuoden 1950 peruskartan mukaan Lahden talo on sijainnut noin 1 km pohjoiseen nykyisestä karttamerkinnästä. Raportin piste on korjattu vastaamaan Lahden talon sijaintia. Tämä sijainti sopii paremmin myös Huurteen kuvaamaan sijaintiin.

40 Kukkasmaa [1000008632] löytöpaikka

Nimi	Kukkasmaa
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6833253 I: 301290 Z: 80
Koordinaattiselite:	talon koordinaatit
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Hämeen museo 1527: kourutaltoa
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	135

Kourutaltoa on löytynyt Kukkasmaan tilalta Kallioistenselän itärannalta. Vuoden 1969 inventoinnin mukaan löytöpaikka voisi olla talon koillispuolella oleva hiekkaperäinen pelto.

Syksyllä 2019 Kukkasmaan talon koillispuolinen pelto oli metsittynyt. Talon etelä- ja länsipuolella oli tehty maakaapelointitöitä, minkä seurauksena maaperää oli muokattu ja havaintojen tekeminen oli mahdollista. Talon ympäristössä maaperä oli hiekkaista, mikä sopisi hyvin kivikautiselle asutukselle. Ei uusia havaintoja.

Kuva 42. Kukkasmaan talo. Kuvattu etelästä.

Kuva 43. Kukkasmaan talon eteläpuolella oli asennettu maakaapeli.

41 Pohjola [1000008633] löytöpaikka

Nimi	Pohjola
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikausi
Koordinaatit	P: 6833553 I: 302829 Z : 100
Koordinaattiselite:	Talon koordinaatit Korkeus korjattiin vastaamaan talon korkeutta.
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 2066:111a: taltta KM 2066:118: skandinaavinen kirves
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	135

Useita kiviesineitä, alkeellinen kirves, oikokirves, poikkikirves ja tasataltta on löydetty Pohjolan tilan alueelta. Tila sijaitsee Mahnalan kylässä, Raimonjärvestä 300 m koilliseen. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin talon lähipeltoja. Ei uusia havaintoja.

Kuva 44. Pohjolan talo etelästä.

42 Yli-Rautia [1000008630] löytöpaikka

Nimi	Yli-Rautia
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikausi
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832173 I: 303029 Z : 95 - 100
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukaan
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 17141:1 Pieni kourutaltoa Reikäkiveä ei ole luetteloitu kokoelmiin.
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	-
Kartta sivulla	135

Pienoiskourutaltoa on löytynyt 1930-luvulla Yli-Rautian talon koillispuolelta, puutarhaa muokattaessa. Matti Huurteen mukaan Reikäkivi (värttinäkivi?) on löytynyt samoihin aikoihin talon eteläpäästä. Reikäkiveä ei ilmeisesti ole luetteloitu kokoelmiin.

Vuonna 2019 alue oli voimakkaasti rakennettua. Ei uusia havaintoja.

43 Iso-Kauppila [1000008657] löytöpaikka

Nimi	Iso-Kauppila
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	moniperiodinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6831494 I: 302989 Z 67,5 m mpy
Koordinaattiselite:	talon koordinaatit
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 1619:1 Tuluskivi KM 1916:1 Rombikirves Satakunnan museo:1130 tasataltta
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	135

Kivi- ja rautakautisten löytöjen löytöpaikaksi on arveltu Iso-Kauppilan talon aluetta. Talo sijaitsee Mahnalanselän pohjoisrannalla. Paikalta on löydetty mm tasataltta, tuluskivi sekä mahdollisesti rombinmuotoinen reikäkivi.

Talon pihapiiriä on voimakkaasti muokattu ja rakennettu. Taosta kyseltiin uusia havaintoja, mutta niitä ei ollut tehty. Talon länsipuolisella pellolla tehtiin pintapoimintaa, minkä tuloksena ei tehty uusia havaintoja.

44 Rauhala [1000008656] löytöpaikka

Nimi	Rauhala
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832083 I: 303559 Z: 100
Koordinaattiselite:	Koordinaatit Matti Huurteen paikannuksen mukaan,
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	KM 2024:19 Soikea tuluskivi
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	135

Tuluskiven on löytänyt torppari Matti Ylinen peltoa kyntäessään. Ylisen torppa on ollut Mahnalanselän pohjoisrannassa Ison-Kauppilan ja Seppälän tilojen vaiheilla.

Seppälän ja Iso-Kauppilan talot ovat Mahnalanselän rannassa. Nykyinen Rauhalan talo sijaitsee noin 600 metrin etäisyydellä rannasta.

Löytö voisi paremmin paikantua lähemmäksi rantaa, mutta inventoinnin yhteydessä paikkaa ei korjattu, koska Matti Huure oli paikantanut löydöt koordinaattien osoittamalle paikalle.

Pelto oli viljelyssä eikä uusia havaintoja tehty.

45 Törmäpelto [1000008631] löytöpaikka

Nimi	Törmäpelto
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6831983 I: 303459 Z: 90 - 95
Koordinaattiselite:	muinaisjäännösrekisterin mukainen sijainti
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Satakunnan museo 8992: oikokirves Satakunnan museo 8993:riipuskovasin
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	135

Oikokirves ja riipuskovasin on löydetty Heiskalan maalta, talosta 300 m kaakkoon ja Rauhalasta 150 länteen. Alue on etelään viettävää peltoa.

Vuoden 1969 inventoinnissa paikalta ei todettu kiinteää muinaisjäännöstä. Matti Huurre ajoittaa löydön nuorakeraamiselle ajalle.

Inventoinnin yhteydessä paikannettiin rannan läheisyydestä kivikautinen asuinpaikka (Monnero). Aikaisemmalla löytöpaikalla oli mansikkamaata, josta ei tehty uusia havaintoja.

46 Enonselkä [1000008652] löytöpaikka

Nimi	Enonselkä
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	moniperiodinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6831890 I: 304000 Z: 60 - 62,5
Koordinaattiselite:	Enonselän rannan koordinaatit
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Satakunnan museo 8996: tasataltta Satakunnan museo 8998, 8999: värttinäkiviä Satakunnan museo 9000: reikäkivi Satakunnan museo 9001: reikäkiven teelmä
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Paikallinen harrastaja on löytänyt useita kiviesineitä, tasataltan, värttinänpyöriä, reikäkiven ja reikäkiven teelmän Mahnalanselän koillisosasta Enonselän pohjoisrannalta. Paikka on Monneronmäestä 200-400 m itään ranta-alueelta, missä metsä ulottuu rantaan asti. Alue on jyrkkää hiekkaista rinnettä ja rakennettu täyteen. Löydöt saattavat liittyä Monneronmäen asuinpaikkaan, joka on tästä löytöpaikasta länteen.

Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin ranta-alueita ja keskusteltiin paikallisten asukkaiden kanssa. Laajan selän rannalla olivat aallot ja jäät kuluttanut rantaa. Ylempänä rinne on hiekkainen. Ei uusia havaintoja.

Nykyinen löytökohta on merkitty veteen. Uusi piste ehdotetaan siirrettäväksi rannalle mökkialueelle.

Kuva 45. Enonselän rantaa 24.10.2019.

47	Tarri [1000008635]	löytöpaikka
Perustiedot	Nimi	Tarri
	Laji:	löytöpaikka
	Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
	Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
	Ajoitus:	moniperiodinen
	Lukumäärä:	
	Koordinaatit	P: 6832733 I: 305868 Z: 80 - 85
	Koordinaattiselite:	Tarrin talon sijainti
Arkistotiedot	Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
	Aiemmat löydöt	KM 2024:7 oikokirves KM 2066:119 oikokirves KM 2192:621 poikkikirves Satakunnan museo 9042 tasataltta Satakunnan museo 9044 oikokirves Satakunnan museo 9043: kuutiokivi
	Maastotarkastus	24.10.2019
	Löydöt	KM 42795
	Kartta sivulla	134

Tarrin tilan etelä- ja länsipuoliselta pelloilta ja hiekkakuopalta on löydetty 1800-luvulla ja 1900-luvunalussa kiviesineitä. (KM 2024:7, SaM 9044, KM 2192:62, KM 2066:119, SaM 9042). Löydettyjä esineitä ovat kolme oikokirvestä, poikkikirves ja tasataltta sekä kuutiokivi.

Löydöt on tehty Tarrin talon ja Heljon talon mailta sen etelä- ja länsipuoliselta pelloilta.

Lisäksi Venäläinen vaskiristi ja lyijyluoti (KM 2024:22) on löydetty Lemmakkalan kylän Tarrin talon maalta.

Paikalla tarkastettiin Tarrin talon länsipuolista peltoa. Ei uusia havaintoja.

48 Lähteenmäki [1000008650] löytöpaikka

Perustiedot

Nimi	Lähteenmäki
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6831154 I: 306388 Z: 95
Koordinaattiselite:	Lähteenmäen talon koordinaatit
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Hämeen museo 460: Kourutaltoa
Maastotarkastus	8.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Arkistotiedot

Kourutaltoa on saatu Santalan talon torpparilta. Lähteenmäen talo sijaitsee Miharin sillasta 1,8 km kaakkoon ja kahden ojan välissä Santalan talosta 400 m pohjoiskoilliseen. Paikalla on hiekaista länteen ja lounaaseen viettävää peltoa, jotka inventoinnin yhteydessä tarkastettiin. Ei uusia havaintoja.

Kuva 46. Kourutaltoa todennäköinen löytöpaikka.

49 Rautianvainio [1000008634] löytöpaikka

Nimi	Rautianvainio
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	irtolöytöpaikat
Ajoitus:	kivikausi
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832783 I: 304808 Z: 95
Koordinaattiselite:	pellon koordinaatit
Aiemmat tutkimukset	Matti Huurre inventointi 1969
Aiemmat löydöt	Hämeenkyrön museo (?): kourutaltoa
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Kohteen kuvaus

Kourutaltoa on löytynyt hiekkaiselta peltorinteeltä Miharin sillasta 600 m pohjoiseen Ruonanjoen länsipuolelta, Kaliinin tilasta luoteeseen.

Merkityn löytöpaikan pohjoispuolella on kosteaa sekametsää. Löytöpaikan ympäristössä oli kohtalaiset olosuhteet maastotarkastukselle, jonka yhteydessä tehtiin pintapöimintää lounaaseen laskevalla rinteellä. Ei uusia havaintoja.

50 Miharinlampi [1000014109] löytöpaikka

Nimi	Miharinlampi
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832213 I: 305228 Z: 60 - 65 m mpy
Koordinaattiselite:	Muinaisjäännösrekisterin mukaan.
Aiemmat tutkimukset	Hanna-Leena Salminen/Pirkanmaan maakuntamuseo inventointi 2008
Aiemmat löydöt	KM 37628:1-3 Asuinpaikkalöytöjä
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Kvartsien ja palaneen luun löytöpaikka sijaitsee Miharinsillasta 500 m koilliseen Miharinlammen itäpuolella, peltoalueella. Pellolla oli myös historiallisen ajan löytöjä, joita ei ole otettu talteen.

Alue tarkastettiin maastossa 12.12.2019. Ei uusia havaintoja.

51 Kaliini [uusi] löytöpaikka

Nimi	Kaliini
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6829948 I: 304649 Z: 68
Koordinaattiselite:	GPS mittaus
Aiemmat tutkimukset	
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	KM 42795 (diar. 20.11.2020)
Kartta sivulla	134

Kaliinin talosta noin 300 metriä lounaaseen ja 380 metriä Miharin sillasta pohjoiskoilliseen pellolta löydettiin kaksi kvartsi-iskosta. Löytöpaikalla maasto viettää itään. Havainto-olosuhteet pellolla olivat kohtalaiset. Paikka voisi sopia asuinpaikaksi, mutta löytöjen vähäisyyden vuoksi kohde luokiteltiin löytöpaikaksi.

Kuva 47. Kaliinin talon eteläpuolista peltoa 12.12.2019.

Kuva 48. Kaliinin löytöpaikka (43) pellolla 12.12.2019.

52 Laitila kiviriipus [-] löytöpaikka

Nimi	Laitila
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	kivikautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6835557 I: 300403 Z: 78
Koordinaattiselite:	Laitilan päärakennus
Aiemmat tutkimukset	
Aiemmat löydöt	KM 12409:1 Kiviriipus
Maastotarkastus	24.10.2019
Löydöt	
Kartta sivulla	134

Laitilan talon mailta on löydetty kivikautinen kiviriipus. Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa. Kohteen sijainti on ilmoitettu Laitilan päärakennuksen mukaan. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin Laitilan talon pohjoispuolen avoimena olleita peltoja.

53 Ylä-Heljo [-] löytöpaikka

Nimi	Ylä-Heljo
Laji:	löytöpaikka
Muinaisjäännöstyyppi:	löytöpaikat
Tyypin tarkenne:	
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	
Koordinaatit	P: 6832431 I: 306078 Z: 85
Koordinaattiselite:	Heljon talon sijainti
Aiemmat tutkimukset	Huurre 1969
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	12.12.2019
Löydöt	Satakunnan museo 9043: Kuutiokivi
Kartta sivulla	134

Paikalta on löydetty kuutiokivi, joka on Satakunnan museossa. Kohteen paikannus Matti Huurteen (1969) mukaan. Inventoinnin (2019) yhteydessä tarkastettiin Heljon talon länsipuolista peltoa. Ei havaintoa muinaisjäännöksestä.

10. Muut kohteet

54 Mahnala Myllykylä [uusi kohde] – muu kohde

Nimi	Mahnala Myllykylä
Laji:	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne:	vesimylly
Ajoitus:	historiallinen aika
Lukumäärä:	
Koordinaatit	N = 6826545 I = 305042 Z =
Koordinaattiselite:	Maastohavaintojen ja historiallisten karttojen perusteella paikannettu piste.
Aiemmat tutkimukset	-
Aiemmat löydöt	
Maastotarkastus	16.12.2019
Löydöt	

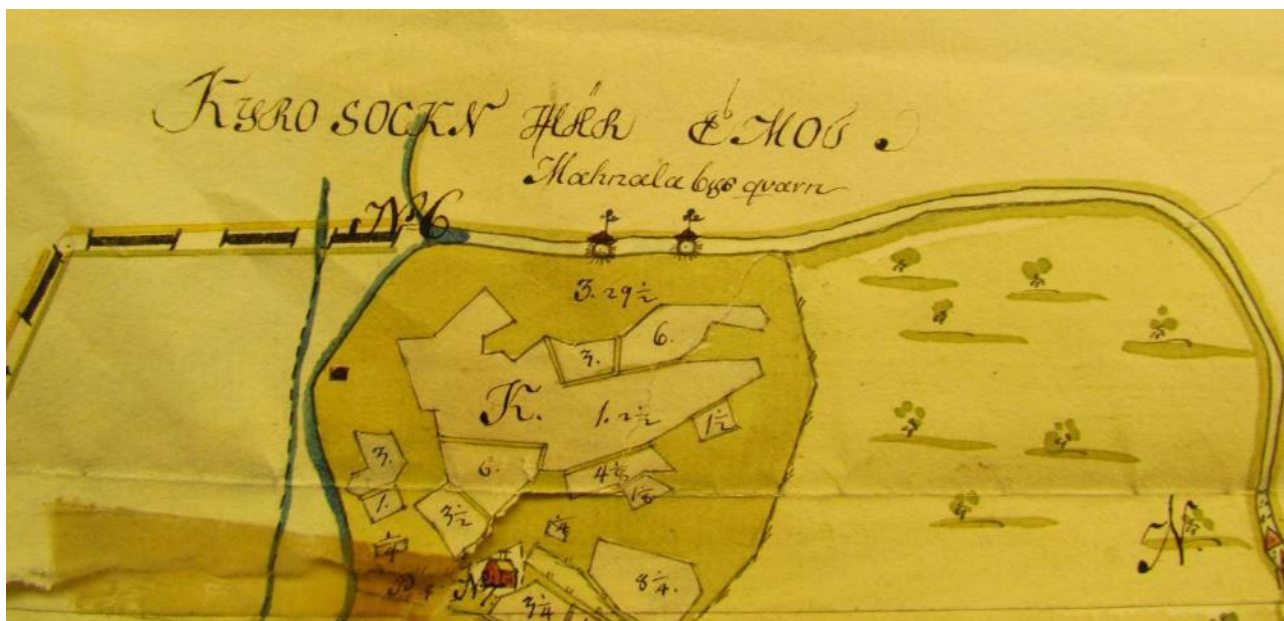
Mahnalan Myllykylän myllyt ovat kuvattuna vuonna 1768 (Kansallisarkisto, Maanmittaushallituksen arkisto H7 19/1-11) laadittuun karttaan Pirkkalaa ja Hämeenkyröä rajaavan Matalusjoen alajuoksulle. Matalusjokeen on myös merkitty rajamerkki joenmutkaan noin 250 metriä järvenrannasta sijaitsevaan koskipaikkaan. Vielä nykyisinkin Hämeenkyrön ja Nokian raja kulkee Matalusjoessa. Kohde on esitelty Hämeenkyrön kohteena, koska kyse on Hämeenkyrön Mahnalan kylän myllystä. Mylly on merkitty vuoden 1929 karttaan aivan järvenrantaan.

Vanhin myllynpaikka on nykyisin rakennettu ja siinä voidaan erottaa eri ikäisiä rakennusvaiheita, lähinnä modernilta ajalta. Oletettavasti historiallisessa kartassa kuvatut myllyrakennukset ovat sijainneet Matalusjoen ylittävän sillan länsipuolella. Siurontien itäpuolella ei näyttäisi sijaitsevan historiallisesti kiinnostavia rakenteita.

Inventoinnin yhteydessä lähistön peltoja tarkasteltiin pintapöiminnällä, mutta havaintoja muinaisjäännöksistä ei tehty.

Mahdollinen rajapaikka käytiin tarkastamassa, mutta siellä ei havaittu muinaisjäännöksenä pidettäviä rakenteita.

Katso: Kartta 42. Kohde 21. MK 1: 10000.

Kartta 58. Ote Daniel Hallin vuonna 1768 laatimasta kartasta (KA MMHA H7 19/1-11).

Kuva 49. Myllyjen paikalla on rakennuksia, mutta mikään niistä ei viittaa selkeästi myllytoimintaan. Omaa on muokattu, mikä osaltaan kertoo toiminnasta alueella.